

ANNALIUM
PROVINCIAE
S. JOSEPHI
Ordinis Excalceatorum SSS. TRINITATIS
Redemptionis Captivorum.
LIBER VI.
SYNOPSIS.

Augustissimi JOSEPHI I. Imperatoris perpetuus in Ordinem nostrum favor. Ordinis ejusdem scapulare mirabili prodigio ignem sistit & restinguit. Comes Ferdinandus Bonaventura Harrachius peregrè ex hac vita decedit; ejus elogium. Occasione Legationis ad Portam Ottomannicam octava captivorum Redemptio perficitur. Pragensis Domus nostra Fundatio postremò Caesaris Decretò stabilitur. P. Joannes a Cruce obit in Domino. Vienna in Ecclesia nostra Devotissima CHRISTI cruci affixi effigies collocatur: Quaedam per eam obtenta beneficia recensentur. JOSEPHI I. Imperatoris Litteris ad Christianum Augustum Cardinalem Saxonie & Archiepiscopum Strigoniensem Cœnobium nostrum Posonii contra adversarios defenditur. Nona Redemptio captivorum sequitur. Vita pia & par obitus P. Josephi a Sanctissimo Sacramento. JOSEPHI I. Imperatoris prematura mors. Inter-Regnum, & CAROLI VI. ad Imperialem thronum exaltatio.

CAPUT I.

Favor Augustissimi JOSEPHI I. Romanorum Imperatoris in Ordine nostro exteris Principibus commendando.

Post excessum Divi LEOPOLDI I. Gloriosissimi Romanorum Imperatoris JOSEPHUS ejus filius Porphyrogenitus Rex Romanorum & Hungariæ, dudum Imperii Collega, in Avito & Paterno throno salutatur Augustus. Deinde decimò Kalendas Octobris in die SS. Mauricii & Sociorum Martyrum Thebææ Legionis consuetis ritibus & Magnificentissimâ pompâ a Statibus Inferioris Austriæ Fidelitatis Homagium suscipit. Exoriente instar Solis Principe AMORE &

Statum Austriæ Homagium.

Ccccc

TIMO-

1706.

Signa singu-
laris benevo-
lentiae Cæsaris
erga nos.

TIMORE pristinam temporum felicitatem patriæ redituram ex certo quivis augurabatur. Et reapse præstitit invictissimus Princeps, ut spes, de ejus felici regimine concepta, neminem fefellerit. Hoc prolixè testantur tot præclara facinora Gloriosissimi hujus Monarchæ, quæ dum aliis dignè celebranda relinquimus, ad ea nunc convertimur, quæ nostrum institutum tangunt; in quibus primas sibi facile partes vendicat insignis illa benevolentia, quâ Augustissimus **JOSEPHUS** in tenera etiamnum ætate constitutus Ordinem nostrum est complexus, ut ostenderet, se non minùs paternæ pietatis, quàm potestatis genuinum esse Hæredem: amabat siquidem de nostra familia benè audire ac loqui. Perpetuò insuper observatum fuit non sinè magna omnium admiratione, eum, quoties in publicis supplicationibus Augustum Genitorem comitabatur, quando nostri cum aliis Religiosorum cœtibus in Cathedrali Basilica S. Stephani Proto-Martyris honoris causâ consistebant, ut advenientem Imperatorem debita cum reverentia exciperent, observatum est, inquam, eum in tali occasione non tantùm ad nostrum cœtum benignos convertisse oculos, sed etiam dum alterum in ejus venerationem genu ipsi curvarent, propiùs ad nos accessisse, ut singulos a primo ad ultimum attentius posset contemplari; ut plerique dicerent, Serenissimum Romanorum Regem in Patres Trinitarios solummodò oculos defigere, atque ex hoc signo facilè conjicerent, eum aliquando magnum Ordinis nostri fautorem se exhibiturum: unde haud obscurè colligebatur, quod etiam communi vulgabatur famâ, nos ei peculiariter in deliciis esse, qui tam apertis benevolentiae indiciiis se nobis addictissimum ostendebat.

Gallicana,
olim Italiæ
Provincia, no-
bis unitur.

II. Amor iste cum ætate adolevit, qui postmodùm in Augustali throno velut Sol in horizonte latius suos fulgores exeruit, iisque non tantùm patriæ municipes, sed etiam universum Ordinem illustravit, quem ubique gentium commendandum sibi constituerat. Primam hujus rei experiundæ occasionem suppeditavit unio Congregationis Trinitariæ in Italia, quæ annò hujus Sæculi quintò, die verò vigesima Novembris in festo S. Patris Nostri **FELICIS VALESII** Auctoritate Apostolica per Bullatas Litteras, apud S. **MARIAM** Majorem sub annulo Piscatoris datas, in unum corpus cum nostra Religione coaluit. Annò deinde sequenti ejusdem sæculi accidit, ut fundatio cujusdam novi conventûs Cortonæ in Etruria nobis accederet, quem Ordo illi Provinciæ, cum nostra Familia recenter unitæ, adjunxit, ut ea sensim in ampliorem formam redigeretur. Cùm itaque ad illam Foundationem plenè consequendam opus esset consensu Magni Ducis Etruriæ; Cortona namque haud procul Florentiâ dissita ejus imperio paret, Auctoritatem Augustissimi Cæsaris opportunè duximus implorandam. Pronæ Clementiæ satis fuit insinuare postulata: id autem cùm peragendum esset Litteris, Augustissimus Imperator ad Magnum Ducem Etruriæ sequentes dedit:

Cortonæ no-
vus oritur
Conventus.

Cæsaris Au-
toritas im-
ploratur.

JOSE-

JOSEPHUS.

1706.

Dilectioni Vestra aliunde optimè notum est, quàm proficua opera in vinea Domini Patres Excalceati Sanctissimæ TRINITATIS per vitam exemplarem, & specialem zelum animarum pro aeterna salute consequendarum, præsertim verò per Redemptionem captivorum Christianorum præstare soleant, quæ uti in universam Ecclesiæ Catholicæ, atque totius Reipublicæ Christianæ utilitatem redundare apparent, ità etiam dicti Patres propagationem ubique terrarum merentur. Quapropter Dilectionem Vestram hisce obnixè, & omni, quo possum, efficaciore modo requirendam duxi, velit præfatis Patribus ea desiderata permissione ac licentiâ favere, ut monasteria sui Ordinis in Ditionibus quoque & Statibus Etruriæ pro arbitrio suo, & eò securiùs fundare valeant, quò magis mihi perspectum est, Conventum Liburnensem, sic annuente Summo Pontifice, ex dispositione Reverendissimorum Dominorum Cardinalium Congregationis Regularium dictis Patribus Congregationis Hispaniæ jam concessum, & aggregatum esse. Confido Dilectionem Vestram in hoc desiderio eò libentiùs condescensuram, quò magis talium monasteriorum fundatione Servitium DEI, bonum publicum, miserorumque captivorum solamen providetur; Cui de reliquo uberrimam affectûs mei Benevolentiam in omne tempus hisce testor, & confirmo. Vienna die 27. Januarii 1706.

Cæsaris Epistolæ.

CAPUT II.

Scapulare Ordinis nostri mirabiliter ignem sistit,
& restinguit.

I. **I**nsaniunt profectò, qui nostris sæculis miracula deesse volunt; ab ipso namque nascentis Ecclesiæ Catholicæ exordio omni tempore fuere, sunt, & erunt signa hæc fidei, virtutisque prodigia DEI Omnipotentis; quasi verò abbreviata esset manus Domini, qui dixit: ego vobiscum sum omnibûs diebûs usque ad consummationem sæculi. Ille est, qui facit mirabilia solus. Dignitas autem Sacri Scapularis nostri etsi nunquam non fuerit summè conspicua & venerabilis, sequenti tamen eventu magis inclaruit, cui occasionem dedit incendium die vigesima quinta Junii hõc annò Dukovani in Moravia, quod gentile prædium est Domini Tiburtii Rzikovii, fortuitò exortum. Incolas propè omnes agrarii labores ruri occupaverant, ut proinde emergenti flammæ nemo ferè in principiis obfisteret, atque adeò ignis viribûs auctus solitâ ferociâ suâ latius serperet. Decem omnino domus in cineres & busta iam resederant; proximum erat, ut ipsum quoque braxatorium,

Semper faciunt, sunt, & erunt miracula.

Isa. 59 v. 1.
Matth. 28 v. 20.
Psal. 7. v. 12.

Dukovani incendium.

1706.

Scapulare Or-
dinis confa-
granti domui
inijcitur.

Incendium
sopitur.

Scapulare il-
laesum ab igne
reperitur.

Hoc prodigium
libello confraternita-
tis inseritur.

sive domus cerevisiae coquendae destinata, flammis corripere-
tur: lignorum ibi, & maceratae tostaeque Cereris magna supellex ex-
posita primum incendio praebebat pabulum, pro immensa pos-
sessoris jactura, multis impendiis non refarcienda. In tanto di-
scrimine Reverendus Dominus Georgius Lastovka Loci Parochus
omni humano auxilio destitutus ad Divinum confugit, & Numi-
nis instinctu Scapulare Ordinis nostri ex humeris suis pendulum
abstraxit, illudque ardenti domui injicere decrevit, spe conce-
pta minimè dubia, ejus virtute flammarum saevitiem compressum
iri. Aderat eodem tempore Domina Maria Juditha praefati Do-
mini Tiburtii consors, quae probatò Curionis consiliò suum quo-
que Scapulare, pietatis impetu acta, addere voluit, quod cum
in tanta festinatione integrum subducere nequiret, ruptis ligulis
anteriori ejus partem, quae bicolorem crucem praeferebat, vio-
lenter avulsi, eandemque dicto Sacerdoti porrexit: iste verò pro-
tinus haec duo scapularia colligatis tæniolis simul convolvit, & in
medium incendium jactavit. Rem sum dicturus admirabilem! vix
ille hoc fecerat, dum, ecce tibi! incendium confestim furorem
remisit, flammarum globi paulatim in se redièrè, & non multò
post penitus desièrè. Igne itaque sopito post meridiem Reve-
rendus Dominus Sacellanus Horno-Dubianensis recentis conflag-
rationis famam excitus Dukovanium convolvit Loci Sacerdotem
consolaturus. Huc delatus, cum ambo ad exustam Ecclesiam
procederent, & de hoc incendio sermonem miscerent, ad domum
quoque illam pervenerunt, cui Parochus scapularia injecerat. Pari-
tunc uterque cupiditate flagravìt locum propius inspiciendi, qui
haec prodigiosa scapularia exceperat. *Ecce autem, verba sunt ip-
sius Curionis in Litteris suis de hoc eventu sub fide Sacerdotali
scriptis, quod mirandum magis, utrumque integrum, & illaesum &
flamma inopinatè reperi; sustuli utrumque venerabundè, & Sanctissima
TRINITATI, cui omnis honor, virtus & gloria meo in loco gratias egi.*

II. Sub idem tempus Viennae ad Sodalium instructionem ty-
pis mandabatur nostrae Confraternitatis libellus; cum itaque rei
gestae fama litteris Reverendissimi Domini Ferdinandi ab Ullers-
dorff, Brunae in monte S. Petri Principis Apostolorum Canonici
& Proto-Notarii Apostolici Die sexta Augusti datis, Viennam
delata fuisset, permovit novitatis exemplum, ut eidem libello,
dum adhuc sub praelo sudaret, hoc prodigium infereretur. Offen-
sae litterae ob viri auctoritatem apud Dioecesis Viennensis Vica-
riam Generalem & Officiale Illustrissimum Dominum Josephum
Braittenbücher fidem invenerunt. Ulteriore tamen inquisitione
instituta ad omnem tollendam ambiguitatem Reverendus Domi-
nus Georgius Lastovka, Ecclesiae Dukovaniensis Administrator,
totius miraculi successum die vigesima septima Augusti litteris suis
pleniùs executus fuit, annum obsignans sequenti Chronographi-
cò: *benedicta sit sanctissima trinitas.* Sunt alii, qui & alias
addunt miraculi circumstantias, quarum fides cum mihi haecenus
perfectè non constet, eas omittere volui, ne vel minimam veritati
labem aspergam.

III. Re-

III. Reliquum erat, ut unum horum scapularium Viennam mitteretur: at loci Domina tanti thesauri tenacissima suum omnino dimittere noluit. Reverendus verò Dominus Georgius unam duntaxat sui scapularis partem nobis cessit, quæ in aula sive oratorio Confraternitatis ad perpetuam hujus prodigii memoriam in CrySTALLINA theca magni pretii hucusque asservatur cum tribus epistolis, de eodem miraculo fidem facientibus.

1706.
Pars ejus Scapularis Viennæ asservatur.

C A P U T III.

Obitus Excellentissimi Domini Ferdinandi Bonaventurae Comitis Harrachii Fautoris nostri desideratissimi.

I. Cæterum inter horum temporum crudas acerbitates cor frequentia charorum funera lancinaverunt, quæ vitalem Ordinis nostri succum in æthera levantes, ob exortas inde mœroris nubes densos lacrymarum imbres suscitaverunt. Libitinæ lex una mortalibus ad cupressinam virgam metitur vitæ stamina, aureum vitæ filum succidit, ferrumque e fatali forfice spirat desiderium amicorum; Sed vota rapuere venti, spes evanescere velut fumus in auras, earumque in locum dolor cum amore alternans successit.

Frequentia charorum funera hoc tempus affert.

II. Fulcrum hucusque fuerat & firma columna Ordinis nostri Excellentissimus Dominus Ferdinandus Bonaventura Comes Harrachius, Religiosissimus suorum religiosorum filiorum Pater, quos in Christiana charitate sibi genuerat. Summa ejus apud LEOPOLDUM Imperatorem gratia, & apud aulæ Optimates auctoritas, dignitasque nostris perpetuò studebat commodis, non minus sollicitus, quam industrius ope, arte, consilio ad causas nostras evincendas, fovendas, promovendas. Id omnium ore decantatum fuit adeò, ut nemo ignoraret ejus præsidio res nostras florere. Si quid nobis accessisset decoris aut emolumenti, magnam ejus partem ad se pertinere gaudebat. In rebus porro adversis ejus ope vel adminiculò prodibat sæpè præter expectationem felicior eventus. Indè nobis orta fuit fiducia atque spes in rebus paulò difficilioribus tentandis, aut perficiendis, ut superius non in uno loco vidimus: meritis est proinde, quam qui maximè, ut inter primos Ordinis nostri Benefactores recenseretur. Vir in cæteris immortalitate dignus, cujus memoria nullo unquam temporum lapsu in nostris cordibus poterit obliterari, sed quamdiu in hoc nostro Viennensi cœnobio lapis stabit super lapidem, semper apud nos extabit ære perennius meritorum ejus monumentum. Id unum perpetuò lugendum, non diutius tantò Patronò frui licuisse.

Comite Harrachio superstiti res nostræ florent.

In omnibus necessitatibus Ordinis studiosissimus.

Benefactor perpetuè nostræ dignæ memoriæ.

III. Ejus Dignitas eo tempore summum jam fastigium conscenderat, quò post obitus magno splendore ad externos Principes quaternas Legationes, post suprema Aulæ munia administrata de Patria, de Republica optimè meritis, vitâ cum æviterno decore in senectutem adultâ, & post LEOPOLDI Romanorum Imperatoris

Vir maximè merito-rum.

1706. excessum ab aulicis curis liber sibi redditus cogitationem admisit Aquas Carolinas in Bohemia adeundi restaurandæ valetudinis gratiâ, ut eâ recuperatâ multis diutius prodesset. Sed contra accidit; inexorabilis siquidem naturæ lex medicorum interceptit consilia, quando eum hydropisi, omne pharmacum eludente, oppressit. Ergo cum sibi extrema imminere cognovisset, simul DEI optimi voluntatem æquò animò excipere, exosculari & mori fortiter constituit. Susceptis igitur pro animæ medela Sacris mysteriis, & confectis supremæ voluntatis tabulis; ubi pariter nostræ non pridem institutæ Sodalitatis, cujus ipse Primus & Supremus erat Præfectus, memor fuit, decimò septimò Kalendas Julii ætatis suæ, si mensem demas & diem unum, annò octogesimo vitam hanc mortalem cum immortali permutavit. Honorificè, ut par est, ibidem in Ecclesia S. Mariæ Magdalenæ per modum depositionis tumulatus, donec inde ad Majorum transferretur Sepulchrum, quod extat Viennæ apud Patres Ordinis Excalceatorum S. Augustini.

Ejus morbus.

Sacris providetur.
testamentum
condit & obit.

Mæror & parentatio.

IV. Tristissimus inopinatæ mortis nuncius animos omnium ingenti replevit mœrore, & nunc quidem tantò acerbiorè, quòd ob locorum distantiam nulla periculum antecesserint indicia. Omni subito spe destitutis dolor altius fodicavit præcordia. Sed cum lacrymosis questibus nihil nos profecturos intelligeremus, placuit dilectam animam communibus fratrum precibus DEO commendare. Parili fervore inflammata Confraternitas nostra decrevit solemnibus exequiis defuncto Reçtori suo supremum parentationis officium persolvere; quod suâ præsentia cohonestârunt ambo defuncti Comitis Filii Celsissimus Princeps Franciscus Antonius Episcopus Viennensis, & Excellentissimus Aloysius Thomas paternarum ditionum Hæres, P. Ignatio a S. Michaële Sodalitatis ejusdem Præsidi defuncti merita oratione funebri celebrante.

CAPUT IV.

*Cæsarea Legatio Constantinopolim destinata octavæ
Redemptionis expeditionem promovet.*

Pax Carlovicenis utrinque
firmatur.

I. Vetrices Lauri & Trophæorum adoreæ, quas Austriacæ Romani Imperii Aquilæ armis latè circumfereabant, desideratissimam meliorum temporum prosperitatem haud ex vano pollicebantur. Obstetricabatur communi spei Pax inter Cæsarem & Turcarum Sultanum in fine prioris sæculi sancita, quam sartam tectamque tueri utriusque potentiæ maximè intererat; vires namque Musulmannorum, Marte ac peste attritæ, plus temporis requirebant ad superiores clades resarciendas: Cæsar verò domesticis bellis occupatus in id unice intentus erat, ut Serenissimo Fratri suo CAROLO III. jura Hispanicæ Monarchiæ stabiliret, quod sanè negotium totas ejus vires deposcebat. Rebûs itaque in hunc modum constitutis utrique parti tutissimum visum fuit

fuit pacis consilia sectari, eamque ex veteri more reciproca Legatione orbi testatam reddere, cui aptissimam opportunitatem suppeditavit recens Augustissimi Imperatoris JOSEPHI I. ad Paternum Solium erectio. Ad hoc tam splendidum munus obeundum delectus fuit Excellentissimus Ignatius Christophorus Nobilis Dominus de Guarient & Rall, S. R. Imperii & Regni Hungariæ Eques, Sacræ Cæsareæ Majestatis a Consiliis Bellicis, qui alias jam annò nonagesimò octavò superioris sæculi in Moscovia Cæsarei Oratoris partes gloriose sustinuerat.

1706.

Legatio decernitur Constantinopolim.

II. Nostris igitur rebus gerendis præsidium & opportuna ea visa fuit occasio ad captivorum Redemptionem uberiori fructu peragendam, veluti ante sexennium in alia hujusmodi Legatione fuerat comprobatum. Ad hunc finem obtinendum parata jam erant universa: sola valetudo P. Redemptoris, quò munere tunc temporis functus fuerat, quem sæpiùs suprà memoravimus, P. Josephus a Sanctissimo Sacramento, haud parvam sollicitudinem nostris injecerat; is enim periculosò morbo oppressus tam laborioso itineri par esse minimè videbatur. Quamvis autem sive medicorum industrià, sive naturæ adminiculò, sive flagrantì novæ Redemptionis desiderio paucis post septimanis attritas ægritudine vires non nihil restauraverit, recuperaveritque sanitatem, perspecta tamen viri charitas (nulli discrimini caput subducere solita) permovit Superiores, ut simul ex consilio medici provectæ ætati parcendum, aliùmque Religiosum (viribùs integrum & manu promptum) in ejus vices succenturiandum censerent. Verum enim verò cum talis substitutio absque ipsius P. Redemptoris assensu fieri nequiret, ne violaretur ejus officii (quod a Majoribus Ordinis acceperat) Sanctitas, persuadendus erat, ut sponte suà instantis Redemptionis executionem alteri committeret, ipse tamen in continuo Redemptionis officio persistens res captivorum, ut hætenus solebat, pro viribus curaret. Neque mora: P. Redemptor, qui omnes etiam nutus Superiorum suorum revereri consueverat, illicò consensit, magis tamen parendi, quàm suæ sanitati indulgendi studiò ductus. Contestabatur nihilominus, & præfago quasi spiritu frequentius vaticinabatur, in hac Redemptione multas fore exantlandas ærumnas, calamitatésque superandas. Ipse porro ne interea vanum aut umbraticum duntaxat gereret nomen Redemptoris, promovendis captivorum negotiis domi ferventiùs incubuit, ut sic, quod in uno sibi defuisse putabat, in alio compensaret.

Opportunitas Redemptionis.

P. Redemptoris infirma valetudo.

Alter substituitur

III. Procuratorio itaque nomine ad hanc perficiendam Redemptionem substitutus est P. Joannes a S. Felice patrià Hispanus, sub idem tempus Viennensis Cœnobii Vicarius, cui pro Socio accessit Fr. Joannes a S. Antonio, qui suam industriam & diligentem operam præterita in Redemptione insigniter comprobaverat, & in Cœnobio Illaviensi hujus temporis injurias, vicissitudinésque magnò animò pertulerat.

Procuratoris nomine.

IV. Iter varium & flexuosum per Styriam & Croatiam secundum intervalla designatis stationibùs Legationi peragrandum erat, quòd propinquior commodiorque via per Danubium (in

Per Stiriam & Croatiam iter.

1706.

Viennæ re-
presentatur
solemnis in-
gressus Lega-
tionis,

Ad Augustorum
manus
osculum ad-
mittuntur.

Profectionem
auspiciantur,

Cæsarea Le-
gatio in ter-
ras Turcicas
transit,

Pluvia Turcis
faustum o-
men.

Belgradum
solemniter in-
grediuntur.

In itinere pas-
sim occurrunt
Christiani sa-
ptivi

præsenti civilium bellorum tumultu latronibus infesta, aut aliis ho-
stibus obsessa) nihil tutum polliceretur: ut proinde tantas opes pe-
riculo adeò aperto exponere non temerarium solummodò, sed insa-
niæ proximum fuisset. Veris igitur initiò die vigesima septima
Martii, quæ in Sabbatum ante Dominicam Palmarum inciderat,
universa Legatio eo splendore ac ordine Aulam Viennensem intra-
vit, quò postea Byzantinas portas erat subitura; cui se pariter hi
duo Religiosi nostri adjunxerant captivorum Redemptioni operam
daturi. Postquàm Augustissimus JOSEPHUS I. Romanorum
Imperator cum tota Cæsarea Familia, Aulæ Summis Ministris, &
confertissima populi multitudine omnem Legationem in suos or-
dines juxta personarum statum, officia & dignitates insigniter
digestam magna voluptate perlustrasset, Oratorem aliosque hujus
Legationis Ministros, atque cum illis ipsum etiam præsantis Re-
demptionis Procuratorem ac Fratrem socium, & post istos omnes
alios Byzantium abiturientes pro Austriaca pietate, Cæsareaque
Clementia ad manûs Augustæ suavium admisit; quod non minore
comitate pariter concessere Imperatrix, Augusta Mater, ejusque
Filiæ Serenissimæ Archiduces Austriæ.

V. Cæterum cùm in sequentem diem profectio indicta fuisset,
sub ipso statim ortu Auroræ onerarii currus præcesserunt, ne len-
tiore suo gressu reliquorum iter remorarentur. Quamvis autem
Orator post publicam suam valedictionem aliquot diebus negotio-
rum causâ in urbe substitisset, Pater tamen cum socio post mu-
tuos in Ecclesia Fratrum amplexus, & exoratam a Sanctissimo Eu-
charistiæ Sacramento benedictionem eodem adhuc die itineri se
commisit, & Neostadium Legationem secutus est, cui deinceps
constanter adhæsit, atque in ejus societate per Styriam & Croatiam
in Turcarum ditiones penetravit.

VI. Salankamenum delati (oppidum est in utriusque Imperiî
confiniis situm) die decima septima Maji cum trecentis Raszianis,
& centum Germanis militibus ad tres illas columnas processerunt,
quæ terras Turcicas a Cæsareis eo tempore discescebant, quibus
ex adverso occurrere quingenti Turcæ, Legationem eâ, quâ pas-
est, reverentiâ excepturi; quos allocutus stationum Præfectus his
verbis compellavit: *Consigno vobis Cæsaris Legatum, hunc omnem
benevolentiam a vobis confido experturum.* Et propositâ cautionis
Chartâ illi ex utraque parte chyrographis se suis subscripserunt,
Petri-Varadini asservandis. Peracta sunt hæc pluvio cœlò, quod
Turcæ pro fausto omine ad pacis stabilimentum interpretabantur.

VII. Sequenti die nostri magnâ pompâ Belgradum, Limita-
neum Turcarum Præsidium, ingressi comiter admodum excepti fue-
runt, utriusque Imperiî Primoribus totò octiduo humanitate ac re-
ciprocâ benevolentia inter se certantibus. Repetito deinde itinere
cùm per Turcica Dominia progredierentur, multi passim eis oc-
currerunt afflicti Christiani, qui licet libertatem circumferrent, non
tamen absque ingentibus miseriis, nec sinè suæ gentis contemptu
vivebant, & facultatem in patriam suam redeundi consequi haudqua-
quam valebant, etsi illam efflicti discuperent desiderio Christianas

regio-

regiones incolendi: unde etiam nihil magis in votis habebant, 1706.
quàm celerem reditum nostrorum, cùm satis agnoscerent, Lega-
tioni non solum grave, sed & ipsis incomodum fore per tot itine-
ra nostros sequi Constantinopolim, ibidem diutius remorari, &
rursus per tanta viarum spatia regredi. Majus tamen erat impedi-
mentum, quòd plerique eorum cum infidelibus connubiò juncti,
alii quoque salvificam CHRITSI Fidem negassent Mahometis do-
ctrinà susceptà, qui licet apostasiæ crimen ex animo detestarent-
tur, nihilque salute animarum suarum desiderabilius haberent, eos
tamen nostri sinè gravi vitæ discrimine vel aliis incommoditatibus in
libertatem haud poterant vindicare. Inter cætera, quæ sub viæ
decurfu contigerunt, id præcipuam memoriam meretur, quod
nunc subnecto: Philippopoli vir erat Sacris Christianis ab infantia
initiatu, sed propter amorem Turcicæ mulieris, quam sibi matri-
moniò copulaverat, in transversum actus Christianam Religionem
ejuravit. Ex eadem muliere filiolum susceperat jam quadriennem,
vultu, supra quàm dici potest, speciosum. Hīs nihil obstanti-
būs decrevit omnia deferere, ut præsentissimo æternæ damna-
tionis periculo animam subduceret. Itaque modis omnibūs ob-
secrabat nostros, obtestabatūrque, sinerent se cautè tectum
Constantinopolim usque sequi; unicum id esse medium animæ
salutem in tuto collocandi. Nostri tam ardentibūs commoti pre-
cibūs, ne proditiōne alicujus res patesceret, eum in curru, mi-
nisteriis culinæ deputato, & undique clauso abdidere; commi-
serat enim Excellentissimus Dominus Legatus Varasini E. Jo-
anni, utpotè linguarum gnaro & experto condipromo, victualium
omnium & obsoniorum curam. A decima quinta mensis Junii
usque ad ejusdem nonam & vigesimam per duas ferè hebdomas
vir ille in dicto curru securè admodum delituit; sed eodem die
manè quidem visus, interdiu quæsitus, nuspiam comparuit, quid
actum de eo fuerit, dicere non habeo: suspicio tamen fuit, a Ja-
nizaris Legationem stipantibus exploratum & plagiariò furtò
subtractum fuisse: an verò id ejus proprià an alienà culpā conti-
gerit, eadem ratione incompertum permansit.

Impedimenta
ne redimi pos-
sent.

Unum secum
abducunt, sed
frustraneus e-
vasit conatus.

VIII. Die quarta Julii Byzantium, præfixam itineris metam,
utcunque feliciter omnes tenuere. P. Redemptor certis de cau-
sis, & quidem ex Legati consilio ad decimam usque mensis ejus-
dem, quâ solemniore pompa obeundus erat ingressus, in occul-
to latuit: opinio fuit, ne si ipse ab initio statim in publico com-
pareret, Turcīs omnia explorantibūs suspicio nasceretur, in par-
tium congressu de Christianis mancipiis peculiare quidpiam tra-
ctatum iri, atque adeò ipsi ad novas contradictiones proritaren-
tur, aut captivos abderent, vel trans mare prius venum dimit-
terent. Nec suò fundamentò caruit hæc suspicio, ut succes-
sus postea manifestavit; peracto siquidem ingressu, obitūque pro
more salutationibūs non pauci utriusque sexūs Christiani capti-
vi ad P. Redemptoris hospitium accurrerunt patriam & liber-
tatem efflagitantes; sed a Turcicis excubitoribus dirum in mo-
dum rejecti, ac fustibūs etiam repulsi fuerunt: illi tamen nihil hac

Constantino-
poli Legatio-
nis ingressus.

Accurrunt
multi Christiani.

1706. immanitate deterriti, quaquaversum etiam per fenestras ascendentes penetrabant. Accidit aliquando, ut, cum nonnullae mulieres captivae hospitium Patris saepius subire conarentur, saepiusque retrusae id consequi nequirent, Dominus Cantius Caesareus orientalium linguarum interpret fortuito superveniret: is furori barbaro multum indignatus eas mulieres, quidquid etiam Janizari obniterentur, vi per januam intravit hospitio, monstravitque vir ingenuus, magnanimam audaciam apud eas gentes praestare inconditis clamoribus, atque eorum adversis conatibus. Actum quidem de quorundam redemptione, pauci tamen in libertatem asserti fuerunt; Turcae enim non modo abnuebant sua vendere mancipia, sed ea quoque sollicitè abscondebant, mirumque in modum jam tunc metuebant Legationis Auctoritatem, quam in animis suis talem delineaverant, qualem apud Sultanum & Vezirium suspectabant Germanorum potentiam.

Factum magnanimum.

Constantinopoli pauci liberantur.

C A P U T V.

Redemptio in Crimeam multis terrarum marique periculis dirigitur.

In Crimeam proficisci statuit Pater.

E causis sequentibus.

I. Cum P. Redemptor praevideret, negotium, cujus causam Constantinopolim venerat, lentius processurum, & ex compertis circumstantiis divinaret, vix pauculos quosdam in aestatis principio libertati restitui posse; eo namque tempore captivi ad transtra damnati per Pontum Euxinum & Archipelagum nauticis laboribus occupabantur, multi etiam ruri agebant, ante mensis Novembris initium Constantinopolim vix redituri: ne igitur aestatem sine fructu consumeret, & Constantinopoli otiose tædiosequē desideret, in Tartariam interim abire decrevit, quamvis anceps haerit, an Crimeam prae Budziakeni eligeret, quarum haec citerior, altera ulterior est, utraque verò immanibus obsepta difficultatibus eum tantò vehementius ab itinere deterrebat, quantò firmitus ille sibi proposuerat, ineunte hyeme Constantinopolim redire, & Redemptionem ibidem ad coronidem perducere Christianos compeditos a triremibus liberando, quos gravissimis miseriis confictari non ignorabat. Ad extremum rebus omnibus maturè ponderatis statuit uberioris spe fructus ulteriorem, five Crimeam adire, idque ob sequentes causas; intellexerat enim ex relatione cujusdam hominis, gente Roxolani, appulisse non ita pridem ex eadem Tartaria Hebraeorum quendam, ut Christianae fidei mancipium five odio in CHRISTUM, five cupiditate majoris lucri ad triremes divenderet. Hebraeorum nostri aetutem investigant, & conveniunt, emuntque hominem aetate florentem & robustum viribus, de infelicissima sorte pactò pretio ducentorum & septuaginta octo florenorum. Erat is gente Silesius Neostadio, quod Polonicum vocant, oriundus, miles olim sub cohortibus Principis Eugenii de Sabaudia aetatis annorum quinque

quinque ac triginta, & ante sedecim ab hinc annos a Tartaris in captivitatem ductus. Retulit ipse ex fide, plurimos adhuc Christianos inter multa corporis, longè autem plura animæ pericula sub acerbo Crimensium Tartarorum jugo gemere, addens plerosque ex illis captivis esse Germaniæ cives, qui præteritò bellò militaria meruere Cæsaris stipendia, & DEO atque Cæsari suo fidem constanter servavere. Præterea ad iter in Crimeam maturandum alius Patri supervenit stimulus; quòd pariter non ità pridem e Taurica Chersoneso sive Crimeæ Chani medicus, natione Gallus, Byzantium appulerit, qui tanquam testis oculatus confirmavit, esse omnino verissima, quæ redemptus ille recensuerat, insuper suasit ob copiosam sanctæ hujus expeditionis messem, ut P. Redemptor protinùs iter eò arriperet, pollicitus, se comitem atque ducem itineris futurum, totamque suam auctoritatem, quâ in Regia Tartarorum ob artis medicæ peritiâ pollebat, in Redemptionis emolumentum & promotionem conversurum. His rationibus, quibûs P. Redemptor ad periculosum illud iter suscipiendum impellebatur, accesserunt & aliæ Christianæ Charitati multum consentaneæ, quarum facilè princeps erat, quòd post tot in Budziakenfi Tartaria peractas Redemptionses, si nunc altera post elapsos jam quatuordecim annos Crimensem Tartariam intraret, captivi magnò essent solatiò perfundendi, cernentes, se non præteriri, quando affulget occasio ipsis pro voto succurrendi. Ex quo deducebat, si nunc bono cum Numine redimeret, quotquot posset, cæteros, quibus redimendis facultates impresentiarum non suppetere, tantò constantiores in fide Christiana perseveraturos, & spe proximæ Redemptionis suas interim miseras solaturos, quod quidem Ordinis nostri est institutum, & desiderium, afflictis nimirum Christianis, sub jugo paganorum ingemiscentibus, ubique gentium succurrere.

II. Hîs igitur rationum ponderibûs obfirmatus Pater professionem in Crimeam decrevit: cùm autem ad omnem eventum alia quædam forent præcavenda, videlicet de captivis, Constantinopolî jam redemptis, interea sustentandis, atque aliis redimendis, si fors opportunitas aliqua ipso absente occurreret: hinc ne ipsis ullò modò deesse videretur, Cæsareum Ministrum Michaëlem Thalmannum accessit, ascitòque R. P. Jacobo Caschodo Societatis Jesu Viro Religiosissimo de rebus gerendis cum ipsis consilium inivit. Imprimis unanimi suffragiò in Crimeam expeditio approbatur: conveniunt quoque, Patrem prudenter facturum, si captivos ibidem redemptos cum Fratre Joanne socio in Valachiam dimitteret, ipse verò postea, aut si opportunum censeret, etiam antea Constantinopolim rediret Christianos remiges a transstris eliberaturus, eosque illis aggregatos, qui Constantinopolî versantur, per Pontum Euxinum & Istri ostia in Valachiam secum deduceret, ubi aliis ex Tartaria, a Fratre socio advectis, conjuncti simul cum illis in uno agmine patriam repeterent. Promiserunt autem, se interim sedulam curam captivorum Constantinopolî remanentium gesturos. Insuper ne ullum absente P.

1706.

In Crimeam
invitatur a
medico Cha-
ni,

Aliæ rationes.

De instituen-
da Redempti-
one sit con-
sultatio.

1706. Redemptore oriretur obstaculum quoquô modô captivis succur-
rendi, quatuor millia florenorum apud Cæsareum Internuncium
deposita fuerunt, quæ in redimendis captivis expenderentur,
præsertim si absente P. Redemptore triremes ex mari in portum
Byzantinum succederent. Promisit etiam D. Thalmannus, se
apud magnum Vezirium effecturum, ut triremium Præfecti adi-
gantur captivos, quoscunque eligere liberet, iustô & rationabili
pretiô vendere. P. Jacobus curam in se suscepit, mulieres tam
Adrianopolî, quàm in aliis locis, quæ per eas regiones reditum
nostrorum expectabant, cum ob mutatam nunc itineris rationem
Redemptio eò amplius non esset perventura, quantocyûs Con-
stantinopolim advocandi, ut ità simul cum cæteris redemptis per
mare in Valachiam transfretarent, & ibidem reliquis, quos fra-
ter socius e Taurica Chersoneso adducturus erat, sese adjunge-
rent. Ità consultò in hanc omnes ivêre sententiam.

Ad iter clam
disponuntur
omnia.

Regis Gallie
Legatus vult a
nostris visita-
ri.

Ad hoc ve-
nia impetra-
tur.

Comiter ex-
cepti & com-
mendati.

III. Rebûs ità cunctorum suffragiô stabilitis, vitæ subsidia, quæ
ad marinum iter visa sunt necessaria, comparantur, cautè ta-
men & quàm secretissimè; metus namque fuit, ne si id Turcis
innotesceret, illi pro hæreditario suo in Christianos odio cuncta
turbarent, ac everterent. Non ignorabat tamen hoc secretum
Regis Galliarum Legatus, qui utique ex Medico, itineris futuri
comite & conterraneo suo, omnia rescire potuit, vel debuit.
Atque hinc alius rursus subnatus est scopulus, qui totam propè
hanc expeditionem pessumdedisset, P. Redemptor Medicum in
promissis frigidiusculum & varium jam antea observaverat, ac de-
inde ex confidentiore amico intellexerat, Legatum Gallie ini-
quô id ferre animô, interminatûmque fuisse; si P. Redemptor
se honoris gratiâ non accesserit visitatum, se Medico diser-
tè interdicturum, ne ullatenus nostros sibi adjungeret, aut Re-
demptioni suâ operâ vel minimum favorem præstaret. Ad hanc
gravem difficultatem complanandam, ne vana sæculi politica
spem bonorum successuum decollaret, quam amor DEI, pro-
ximique charitas tam firmis basibus imposuerat, initò cum ami-
cis consiliò a Legato Cæsareo est impetratum, ut salva atque in-
noxia nobis foret venia Gallici Regis Legatum invisendi; hoc si-
quidem tempore Cæsar a Rege Gallie cruentissimô bellô disside-
bat: unde fiebat, ut omnis inter utramque partem societas infi-
da & suspecta haberetur. Hâc licentiâ obtentâ nostri nihil mo-
rati Legatum Gallicum continuò adiverunt, a quo urbano gentis
more, exquisitisque verborum blandimentis excepti fuerunt.
Quô officiô Legatus honori suo satis litatum ratus nostros Me-
dico in Crimeam proficiscenti impendiò commendavit, monuit-
que, ut provehendo Redemptionis successui omnibûs viribûs co-
operaretur. Sed quoniam cum nostris etiam Presbyter quidam e
Societate Jesu erat profecturus, qui Evangelicæ prædicationis
Missionem in Crimeam adornabat, Legatus per eundem quædam
munuscula pro captanda benevolentia ad Chanum Tartarorum
direxit, & litteras, in quibus Societatis Jesu Presbyterum & P.
Redemptorem Chano majorem in modum commendavit.

IV. Hôc

IV. Hòc negotiò feliciter absolutò a Legato sunt digressi, sed ne nova echeneide salutare eorum propositum retardaretur, illud, quantum poterant, celabant, & Turcicos præsertim milites (ad ædes Cæsarei Internuncii excubias agentes) rem latere cupiebant. Quare suas sarcinulas ad hospitium prædicti Medici clam detulerunt, ut hæ ejus rebûs intermixtæ ad navim transmitterentur. Omnibûs itaque jam convasatis & dispositis favorabilis duntaxat ventus ad maturandam profectiorem desiderabatur, qui navim e portu in altum propelleret, id quod P. Redemptor magnoperè optabat; eum enim anxium admodum sollicitumque reddiderat puer aliquis, libertatis recuperandæ desiderio Mahometanam superstitionem complexus, qui apostasiæ pœnitens ad nostros velut ad asylum confugerat gravissimum flagitium detestatus. Hic magnâ curâ, nec minore metu nostrorum in domo cujusdam Christiani aliquamdiu occultus servabatur, quem etiam majoris securitatis causâ P. Redemptor secum in Crimeam deducere cogitabat, ubi cæteris immixtus redemptis facili negotiò posset in societate Fratris Joannis Valachiam (ut erat constitutum) adire. Ne autem Turcici nautæ puerum agnoscerent, illum rubris vestimentis induerunt ad eam formam, quâ Legati Cæsarei famuli vestiebantur, ut hoc vestium schemate Turcæ crederent, eum ob idiomatis peritiam Patri a Cæsareo Oratore ad servitia deputatum fuisse. Atque in hunc modum amictus P. Redemptorem ad hospitium secutus est, eum pariter in Crimeam comitaturus.

1706.
De Turcis
cautela,

Puer plurimum
curatum &
metus causâ,

V. Die vigesima secunda mensis sextilis ventus in favorem spirare nunciabatur. Optatam hanc navigandi occasionem iterum non modicè afflixit fratris socii jam pridem tentata valetudo non sinè contractæ pestis, tunc in urbe per mortalium corpora atrociter sævientis, suspicione. Migrandum tamen fuit, quantumvis ille langueret, quòd spes esset, eum auræ marinæ fastidiò, sive beneficio læsam valetudinem restauraturum. Litatum imprimis est DEO ad aras; mox profecturi Cæsareo Internuncio cæterisque domesticis sincerè addictis valedixerunt, eisque captivos suos Constantinopoli redemptos, aliòsque interea redimendos prolixè commendârunt. His transactis domò egressi fuerunt, ac si, ut aliàs consueverant, ad solita sua negotia curanda prodirent, nemine de illorum discessu quidpiam suspicante, puero autem, cujus paulò ante mentionem fecimus, eos instar famuli subsequente. Ad Medicum rectâ contenderunt, eumque jamjam abiturientem domi suæ adhuc invenerunt: Sarcinæ, cæteraque subsidia ad victum necessaria pridem navi fuerant illata. Medicus cum puero illo præcesserat, quia minor in eum cadebat suspicio, quem nostri longius, velut aliud acturi, pedetentim sunt secuti. In Kabak, locus est ad fauces Euxini maris, omnes convenerunt, & sub vesperam soluturam navim conscenderunt. Sub medio noctis prosperò ventò carbasa inflante litus reliquerunt, & velivolo cursu per crispantes Euxini Ponti undas provecti centum ferè milliaria sat feliciter emensi sunt. Sed, ut est dubia semper, neque nimis diuturna

Fr. socius in-
firmatur, non
sinè suspicio-
ne pestis.

Valedicunt &
abunt.

Navim ingre-
diuntur,

Fffff

vento-

1706.
Tempestas
maris.

Vomitibus ex
maris nausea
suspicionem
pestis in fratre
auferre.

Scopulos ti-
ment.

Rursus Con-
stantinopolim
propè rejecti.

Anchorae si-
guntur.

Navim no-
stre relinquunt
victus quaerendi causa.

Ad navim re-
deunt ab ea-
dem exclusi.

ventorum fides, sequenti die longè aliam rerum faciem offende-
runt; æquor enim subito horrida tempestate in furias actum
impotenter efferbuit, navimque per serpentinās ambages fluctus
radentem tam sævè exagitavit, ut ejus regendæ nautarum etiam
peritissimos ars simul cum experientia propè destituerit. Nostri
ex continua jactatione fessi, tum etiam, quòd Turcæ conspectis
religiosis scommata & opprobria in Christianos jactare non desi-
sterent, ad carinam sive inferiorem navis locum se receperunt.
Frater socius ex inassueti maris nausea vertigine ac frequentissimo
vomitu correptus viscera ferè omnia ejicere velle videbatur, quò
tam potente ac violento remedio malignos in corpore humores
discussit, & suscepti morbi insidias evasit.

VI. Per duos ferè dies noctesque in talibus æumnis & peri-
culis laborantes tandem quorundam montium cacumina eminùs
conspexerunt, quò ventorum tempestatisque impetu propellun-
tur, nautis ob certissimum naufragii periculum tanto conatu ac
labore obnitentibus, ut eorum robur exhauriri videretur: propi-
tio tamen Numine priusquam navis metuendis scopulis allidere-
tur, ventorum rabies non nihil remisit, qua de causa illi naviga-
tionem in tutiora litora direxerunt. Vigestimā sextā ejusdem men-
sis ventis paululū sedatis nostri, dum ex alveo navis emergentes
salubrioris auræ desiderio superiora petunt, circumspecturi quo-
que, ubinam locorum nunc versarentur, rati nimirum, se haud pro-
cul a Taurica Chersoneso abesse, viderunt non sinè magno suo
mœrore, se rursus in conspectu Byzantinæ Urbis tam propè con-
stitutos, ut intra duarum horarum spatium ad litus, e quo na-
vim conscenderant, facile pervenire possent. Sed cum ventorum
ferocia magis magisque invalesceret, & horrifono fremitu undas
in exitium navigantium armaret, nautæ laborum impatientes ja-
ctis anchoris navem fixerunt. P. Jesuita & Medicus itineris co-
mites recreandarum virium gratiā Constantinopolim regressi fue-
runt: nostri verò idem tentare non ausi, ne se in novas insidias
conjicerent, puerò illò cum victus dimenso ad sarcinarum custo-
diam relictò ipsi ad proximum vicum paucarum ædium contendē-
runt, ut lautiores quasdam escas sibi conquirerent; totum siquidem
jam quadriduum fluxerat, ex quo propter maris fastidium nullò
eduliò recreati defectis viribus non modicè uterque languebat.
Ast contra spem eorum accidit; viculus enim ille erat omnium
victualium egentissimus, ubi præter aquam nihil cibariorum obti-
nere valebant; unde, quòd dies ad vesperam præcipiti cursu de-
clinaret, statuerunt esuriēte stomacho navim repetere, ac de pa-
ratis ad hoc iter eduliis latrantem famem placare. Sed & iste quo-
que vanus fuit eorum conatus; vento enim violentissimis fluctibus
litus incurfante gradum figere cogebantur, quòd absque manife-
sto vitæ discrimine per tumentes fluctus lintre ad navim perveni-
re non possent: unde necessitas eis incubuit totam etiam illam no-
ctem absque cibo, omnique alio solatio, præterquam quod a DEO
ex æumnarum tolerantia hauserant, sub dio in litore transigendi.

Illu-

Illucescente porrò aurora, cùm ventus insanire non desisteret, & novas identidem fluctuum moles ex imo ebulliret, perspicuè demum agnoverunt, sibi aut in litore esse fame pereundum, aut, Constantinopolim redeundum. Dum itaque de sua vita consultant, ecce tibi! ventus idem, qui heri lintrem repulerat, hodie navim ad eundem portum, in quo nostri consistebant, detulit, quod ex Divini Numinis beneficio nostri factum interpretabantur.

VII. Navigium itaque facilè ingressi solutis sarcinīs avidè panem deprompserunt necessitati propè extremæ satisfacturi. Tòtò autem triduò adhuc in navigio & illi loco affixi substiterunt non sinè alia quoque ingenti afflictione ac periculo, quibus causam dederat juvenis ille sæpè nominatus; is enim tum in absentia P. Redemptoris, tum etiam postea in ejusdem præsencia a Turcis multis quæstionibus per otium callidè tentatus, interrogatusque fuit: quis esset? an liber? an servus? Ille autem in responsis suis sibi minimè cohærebat, ac imprudenter sibi sæpius contradicens affirmabat, quòd paulò ante negaverat, ut ex tam mendacibus, & sibi invicem adversantibus responsis facile conjici posset, ipsum esse reverà profugum mancipium. Id nostris ingentem creavit sollicitudinem & anxietatem, quoniam pueri fidelitas nondum satis explorata fuerat; nam si ille Mahometicam sectam sincerè non abjurasset, aut res, ut erat, innotuisset, non tantum repetundarum nostri postulati, verum etiam plagii accusati fuissent, ex quibus gravissimum incommodum Redemptioni, atque etiam ipsis religiosis imminebat; est enim Constantinopolì in causa fugitivorum mancipiorum constitutus Judex, ad quem omnia signa profugi deferuntur, & accuratissimè annotantur: satis est autem levis suspicio, ut quis ad illud tribunal pertrahatur, ubi omnia accurato examine rigidissimè discutiuntur. Quod si in hoc casu evenisset, actum de hoc puero & nostris fuisset, utpotè qui in utraque manu heri sui, a quo ad nostros profugerat, inustum stigma pro sui mancipatus signo gerebat: ut proinde nostri ambigere non possent, si res ista palàm fieret, se gravissimas pœnas duros, neque ullum repertum iri, qui hujusmodi causæ patrocinari posset, aut vellet. At Turcæ vel obcæcati, aut aliis intenti curis ulterius non inquirebant, quare nulla inde nostris molestia nata fuit.

VIII Die nona & vigesima Augusti Medicus Gallus cum dicto Patre Societatis JESU navim revisit ex favorabilis auræ indicio discessum præstolaturus. Neque mora: sub ipso rursus noctis medio prosperò ventò in puppim aspirante navigium in altum evolavit, parilique celeritate per sequentem diem Pontum persulcavit. At sequentibus duobus diebus iterum exorta tempestate miserè denuò jactabatur: pugnantibus inter se ventis ludibrium penè facta navis sus deque proiicitur, nec multum aberat, quin in pristinum discrimen recideret; est enim hoc mare frequentibus infame periculis, raroque per totum annum sinè horridis tempestatibus transfretatur; unde etiam apud Turcas *Cara su* sive aquæ nigræ nomine denotatur. Ad Kalendas Septembris, etli quidem retrò

1706.

Navis ad portum a ventis protruditur.

Nostri vires pane reficiunt.

Magni nunc metus causa puer.

Judex mancipiorum Constantinopolis.

Varia rursus navigatio.

Cara su mare nigrum sive aquæ nigræ.

1760. non pulsi fuissent, a recto tamen tramite navis aberraverat, & ad latus dexterum ventorum impetu delata in Orientem raptabatur, donec circa primam a meridie horam litus raderet juxta Anatoliam ad oras Asiaticas, ubi, ne longioribus diverticulis irretirentur, *Kafka* notum regionis illius portum subiêrunt, ibidemque ob nimiam ventorum sævitiam totò octiduò otiosi substiterunt. Tandem octavâ Septembris, quæ dies est Nativitati Maris Stellæ, Beatissimæ Virginis DEIPARÆ sacra, cum pridie aliquot horis pluisset, prosperum ventum naçti illicò pansis velis in altum contenderunt, & secundissimo cursu proveçti octoginta circiter milliaria emensi fuerunt. Altera verò die propitio flatu destituti milliaria vix decem superârunt, novâque subinde tempestate impediti tantam ventorum rabiem sustinuerunt, ut fractò malò navis vela in mare præcipitarentur, quo tempore, nisi nautarum celeritas intercessisset, omnes certissimum fecissent naufragium: sed & ipsi quoque Religiosi nostri, qui ad redimenda Janizarorum ludibria in fundo navis latitabant, aliud haud minus detexerunt periculum; nam ibidem ex inobservato forsan scopulo incussum foramen navi magnam jam vim aquarum infuderat, quod nisi nostri manifestassent, navis hòc intestinò malò periisset. Singulari DEI providentiâ accidit, ut nostri, Janizarorum convitiis exagitati, ad illum locum sese reciperent; alioquin enim ignotum, neminique observatum periculum brevè universos in perniciem traxisset.

Vezirii naves
obvias ha-
bent.

Propius se
putant acce-
dere, dum lon-
gius a portu
recedunt.

Abignota vo-
ce se deceptos
agnoscunt.

IX. Mensis ejusdem decimâ navis cursum suum continuabat, quò tamen non in Crimeam, sed præcipiti ventorum impetu ad litus oppositum per centum ferè ac quinquaginta milliarium ambages abripiébatur. Altera die sub eadem aëris inclementia proveçti duodecim Vezirii naves mercibus onustas, & ex Crimea reduces, nostri obvias habuerunt, datâque invicem salutationis tesserâ paucis de continentis & terræ firmæ distantia, nec non procellarum conscientia significatis pertransiêrunt. Paulò post eò per-ventum est, ubi altiores montes e Crimea prominentes se oculis intuentium offerebant, & navigantium animos spe celeris appul-
sûs recreabant, quòd locus ille non totis viginti milliaribus a de-
siderato portu abesset, quem illi sibi sequenti mane subituri vide-
bantur, si aura præsens diutiùs aspiraret. Tenui itaque astro-
rum luce adjuti cursum suum alacriter promoverunt. Et ecce,
dictu mirabile! intempesta nocte, cum navis prægnantibus carba-
sis per cærulea æquoris terga volaret, sub tranquillæ noctis silen-
tio vox audita fuit (an dolò cujusdam, an ab infesto genio prola-
ta, nescitur) navarchum his ferè verbis inclamans: *Ne fidas na-
varche! litus enim vicinum est, & ventus secundissimus.* Hac voce
perculsus nauclerus metuere cœpit, ne in caligine ad scopulos li-
toris impingens in ipso portu naufragium pateretur. Continuo
igitur vela contraxit, navimque anchorâ firmari jussit. Verùm
illucescente aurora sequentis diei, dum singuli avidos oculos ad
propinquum, ut putabant, litus convertunt, nec umbram qui-
dem illius viderunt, sed nec ampliùs ventum ad nutum habuerunt,
unde

unde demum perspicuè agnoverunt, se ab hefterna voce deceptos fuisse. Inopinatus hic eventus plerisque indignationem movit, quò factum fuit, ut a vicino litore dejecti tota adhuc illa & sequenti die fluctus inter ac procellas errare debuerint.

1706.

X. Tandem decimâ quartâ Septembris in festo Exaltationis S. Crucis, quæ universale sanctæ Redemptionis nostræ signum est, post tot jactationes, errores, & irati maris pericula in Crimea portum tenuere propè *Kosloviam*, quæ civitas est populò frequens. E navi proinde cum sarcinis egressi ad portas civitatis ob noti Medici auctoritatem nullam a Publicanis telonii causâ molestiam pertulerunt ab omni exactione immunes. Insuper loci Præfectus Germanicæ, Hungaricæ, atque Gallicæ gnarus linguarum, utpotè qui olim in servitio Comitæ Leslæi Cæsarei Tribuni, cujus ipse quondam mancipium fuit, multas peragraverat Europæ regiones, ad nostrorum hospitium duos apparitores constituit, unum Turcam, Maurum alterum, ne illis molestiæ quidpiam a Tartaris inferretur. Medicus e vestigio ad Regiam, Baceffarium, properavit Redemptionis negotium, prout in mandatis habebat, & stipulatus fuerat, Chano Tartarorum commendaturus. Ne verò nautis Turcicis de puero suspicio récrudesceret, præmissus est cum Medico sub specie pedissequi, ut ità sub ejus patrocínio tutiùs lateret.

Portum in Crimea tenent.

In telonio liberi,

Loci Præfectus linguarum gnarus

Custodes constituit,

Medicus in Regiam properat.

C A P U T VI.

Varius in Crimea Redemptionis successus.

I. IN magnam spem erecti præteritarum faciliè obliviscebantur calamitatum, dum in horas singulas faustum a medico nuncium expectant. Sed nec iste diu tardavit; decima septima namque die mensis Septembris post meridiem ad fores hospitii eorum stetit tabellarius cum Medici litteris, quibûs significabat, Chanum non modò licentiam indulgisse curiam adeundi, verum etiam pro majore viæ commoditate duos currus assignasse, qui sub custodia equestris cujusdam militis eos ad Regiam proveheret. Horum curruum alterum nostri conscenderunt cum dicto P. Societatis Jesu: alter verò munera ferebat Chano offerenda. Citato itaque itinere progressi sequenti statim die sub vesperam Baceffarium pervenerunt rectà ad Medici hospitium devecti, quod erat in Armenorum platea, ubi rursus omnes itineris socii læti convenerunt, seseque invicem jucundè consalutârunt. Nocte ibidem peracta, Medicus cum ædes suas pro nostris & captivis eliberandis angustas nimium intueretur, ad fanum Armenorum amplam ejusdem sectæ Flaminum habitationem pro nostris impetravit, quò protinùs transmigraverunt.

Pernuncium ad Regiam vocantur duobus milibus curribus.

In Regia rursus conveniunt.

Hospitium impetratur.

II. Interea Medicus Legati Gallici litteras Chano cum delatis muneribus consignavit. Nostri pariter, ut Barbari Regis animum donis delinirent, & promovendo Redemptionis negotio conciliarent, eidem parvum rotatile horologium, quædam sphærica vitra ad munienda contra ventum lumina, aliquos præterea vitreos

Oblata munera.

Ggggg

cya-

1706.

Petitio & benigna concessio sed restricta.

Redimendi facultas obtinetur amplissima.

Concurrunt captivi redimendi.

Magnum lytrum pro captivis indicatur.

Pejus finit, qui male incipit.

Adversus nostros confingitur calumnia.

Captivum emittit a Vezirio.

cyathos, floresque nonnullos, ad naturae imitationem ab artifice manu effectos, obtulerunt, demisse supplicantes, ut Redemptionem protegere, & facultatem redimendi captivos Christianos liberaliter impertiri dignaretur. Ille verò utrumque prolixè spondit, hac tamen adjecta conditione sive cautela, ne id in publicis nundinis facerent, & si quis de eorum negotio sciscitaretur, responderent, se pro sex tantum, vel octo redimendis captivis venisse. Verum quia hæc facultas non erat literis expressa, exiguam fidem apud infideles obtinebat. Quamobrè ut Pater se magis adversus Tartarorum contradictiones præmuniret, ope Medici amplissimas litteras impetravit, quibus ei potestas facta fuit per universam Crimeam liberè commeandi, negotiandi, & mancipia quæcunque coëmendi, quin alicui fas esset eum molestare, aut quoquò modò impedire. Nihil tamen opus erat regionem illam peragrarè; ab eo namque tempore, quò nostri portum attigerant, fama subito totam terram pervasit, eos ad Christianos captivos liberandos advenisse: unde quotidie complures ex omni parte captivi accurrebant suos visum Redemptores, rogatumque, ut a dura hac diuturnaque servitute liberarentur.

III. Multi reperiebantur captivi, omnes redimi cupiebant: at pauci fuere, quos Tartari vendere volebant, partim quia illis ad domesticos labores egebant, partim etiam ut altius extorquerent pretium: hinc omni fronte abjecta non verebantur pro uno homine septingentos, imò & octingentos Imperiales postulare. Indè contigit, ut per integrum octiduum omnes emptio- nis tractatus irriti evaderent; Tartari enim obfirmatò animò ne assem quidem ex indicato pretio remittere volebant, nostri autem tam larga pecuniæ profusione Redemptionis initia corrumpere nolebant, sed oblatò rationabili lytrò æstuantem Tartarorum avaritiam retundebant, istud ab initio caventes, ne si primum auctò quòdam & immoderatò pretiò comparassent, cæteros omnes æquali ære redimere, aut re infecta abire cogerentur, quod haud dubiè ità futurum erat, cum apud eam gentem primum sit attollere rerum pretia, minuere verò pro eorum avaritia prorsus impossibile. Errorum catena vitanda est in principio, pejus namque finit, qui erravit in principio. Hoc in conflictu diu multumque pendebant, nec ulla pars cedebat alteri, singulis in suo proposito obstinatè persistentibus. Cæterum Tartari, ut P. Redemptorem ad alias cogitationes suscipiendas vi aut fraude inducerent, iniquissimam cum atroci calumnia confinxerunt imposturam, spargebant nimirum, sat luculenter apparere, eum ad liberandos captivos nequiquam venisse, sed magis ad regionem explorandam; cum ex tot mancipiis, quæ ei redimenda obtulissent, nullum hæcenus emississet. Res jam eò spectabat, ut nostri pro exploratoribus in carceres traherentur. Ad quintam & vigesimam Septembris controversia adhuc inter jurgia stetit. Tandem Regionis Gubernator, quem Vezirium vocant, ut de re certiore se facere, & contra nostros jure procedere posset, nam & is quoque

facul-

facultatibus nostris avidè inhiabat, obtulit mancipium pro centum quinquaginta imperialibus. Pater aliquam in lytro astutiam subodoratus, justum tamen & rationabile pretium existimans, sinè cunctatione mancipium exsolvit, ut sic omnibus palàm faceret, se non alia de causa venisse, quàm ad captivos liberandos, æquò tamen pretiò, atque unum saltem redemptum ostendere posset, quem mendacibus eorum dièteriis opponeret; nam Tartari ubique contrarium diffundere nitebantur. Simili ferè modò in hac eadem regione olim confictatus est P. Maurus a Conceptione, ut multò superiùs insinuavimus; is enim ob hujusmodi nequiter evulgatas calumnias unà cum socio diu in carcere gemuit, ex Vezirii mandato vel odio pœnas luens criminis nunquam commissi, unde captiva tunc Redemptio multum sufflamminabatur. Quòd autem primum captivum Pater nunc tanti emerit, indè factum fuit, quia liquidò jam compererat, paucos infra centum quinquaginta imperiales ab se redemptum iri; etenim cum priùs pro alio quodam mancipio centum quadraginta imperiales obtulisset, subito repertus est alter Tartarus, qui sibi eundem captivum centum sexaginta tribus imperialibus coemptum abduxit. Item pro alio captivo ad duos fratres pertinate Pater cum uno eorum fratrum in centum quadraginta octo imperialibus convenerat; id cum factum fuisset absque alterius notitia, hic jam stipulatæ conventioni assentiri noluit, sed neque unus, nec alter deinceps amplius comparuit.

IV. Quòd verò illo tempore mancipia cariori pretiò vendarentur, multæ causæ suppetebant; Tartari enim servorum suorum operà agros colunt, pecora curant, rem familiarem & opes suas augent: cum verò modernò armistitiò illis apud externos sublata sit prædandi occasio, ac præterea non pauci captivi morti succumbant, multi quoque annis præcedentibus jam redempti fuerint, inertissimis illis, & laborum fugitantibus hominibus difficilis esset vita, si destituerentur mancipiis: hinc ea il libenter vendebant, & fermè inviti, importunis nimirum mancipiorum precibus aut minis adacti. Erat captivorum unus, qui primò herum, dein se ipsum jugulare constituerat, nisi Patri venderetur. Alii plerique jurejurando (cujus religione Tartari maxime terrentur) comminati sunt, nisi amodò libertatem consequantur, se quoquò maleficiò jugum excussuros, nec amplius heris suis deinceps obtemperaturos: ut proinde res inter Tartaros & eorum mancipia propè ad seditionem spectaret. Qua de causa iterum conquesti sunt Tartari, servos suos ab eo tempore, quò nostri regionem ingressi sunt, libertatis imaginatione perverti, & qui obsequentes antea fuerant, nunc refractarios evadere, insollescere, & nullius frugis homines effici, herisque suis planè formidabiles reddi. Profectò non minimum molestiæ pertulissent nostri, nisi Chani protectio feris hominibus frenum iniecisset.

V. Cæterum licet Tartari turbulentis suis insectationibus late perstreperent, fracta tamen, ut ajunt, prima glacie Redemptionis negotiatio satis feliciter processit; paucos enim intra dies, quamvis

1706.

Similis casus
P. Mauro accidit. Sup.
lib. 2. cap. 16.
n. 3.

Leviore pretio
captivos redimere haud potuit.

Causæ eæ
tunc carius
vendebantur
captivi.

Captivorum
in heros minæ.

Juramentis
Tartari terrentur.

20. captivi in
Crimea jam
redempti.

1706.

Pater Constantinopolim redire cogitat.

Conventionis prioris pacta renovantur.

non sinè perpetuis altercationibus & clamoribus ultra viginti tolerabili pretiò redempti Christiani numerabantur. Hoc successu lætus P. Redemptor de maturando reditu Constantinopolim cogitavit, ne longiore comperendinatione præceps Autumnî tempus navigationis opportunitatem interciperet. Commisit itaque fratri socio, ut ipse in hac Provincia Redemptionem ad coronidem perduceret, eaque feliciter confectâ quamprimum in Valachiam proficisceretur: ibi verò tantisper expectaret, donec ipse cum reliquis Constantinopolî redemptis per Danubii ostia ad eum esset reversus, quatenus deinde junctis agminibus commodius in patriam migrarent. Ità debere fieri, quomodocunque sors ferret: rogandos autem esse pios Superos, ne quid adversum emergat.

CAPUT VII.

P. Redemptor e Crimea Constantinopolim revertitur, & ibidem Redemptionem absolvit.

Pater ad iter se disponit.

Redemptum captivum pro socio sibi adsciscit.

Salvi conductus Litteræ.

Discedit Baluklavam.

Malè excipitur.

I. IN principio mensis Octobris P. Redemptor fama vulgante didicit, Baluklavæ (civitas est sex passuum millibus Bacesfariò distans) naves quasdam Byzantium soluturas idoneum in portu ventum opperiri, quam ille occasionem sibi minimè neglegendam ratus extemplo se ad iter accinxit. Postquam igitur Epistolas a Sua Cæsarea Majestate JOSEPHO I. Romanorum Imperatore ad Principes Moldaviæ ac Valachiæ scriptas fratri socio perferendas tradidisset, eidem non sinè lacrymis, ex cordis teneitudine profusus, valedixit, ac deinde hominem quendam natione Moravum, patriâ Brunensem, Scribam olim sub Legione Tribunî Comitis Gondolæ, pridie redemptum, in Societatem itineris adscivit, qui præter vernaculam Teutonicam, Latinam etiam & Tartaricam linguam callebat, adeoque Interpretis muneri gerendo aptissimus censebatur. Cum verò Regionem illam nemini egradi liceat, qui salvi Conductus litteris munitus non est, iterum ope Medici a Chano Tartarorum ejusdemque Vezirio ad Emin sive Præfectum Teloniorum Baluklavæ tales impetratæ sunt, in quibus Patri potestas fiebat cum uno famulo liberè in Thraciam transmittendi: Præfecto autem Teloniorum mandabatur, ut quamdiu illi essent Baluklavæ substituri, eisdem de comodo hospitio provideret.

II. Die quinta Octobris iter auspicatus P. Redemptor Baluklavam perrexit, quò cum pervenisset, famulum ad Præfectum Teloniorum cum Litteris fidenter misit: is verò Litteris conspectis, ut vidit, de hospitio agi, vehementer excanduit, negavitque se Jauris sive infidelibus (hoc enim convitiò Mahometani Christianos omnes afficiunt) hospitium quæsiturum: irent ipsi, ac viderent, sicubi aliquod reperirent. Post crudam hanc repulsam Pater omnî diligentia aliquod hospitium indagavit, sed ubique rejectus iterum ad Emin famulum misit, rogans, ut cum nihil

nihil gratis peteret, pro oblato pretio eisdem non gravaretur aliquod hospitium assignare, ne per eam noctem sub dio permanere cogerentur aëris injuriis expositi. Emin jam non irâ sed furore percitus multò nunc ferociùs famulum ab se repulit, eumque in magnam & malam crucem abire jussit, verbera minatus, si denuò redire præsumeret: addens, litteras, quas attulerat, quod sigillò carerent, esse prorsus invalidas, illòsque nunquam ab se dimissum iri, nisi legitimas litteras producerent. Hīs auditīs Pater consternatus est vehementer, & quò se verteret, ignorabat, jam minùs de hospitio quàm de legitimis Salvi Conductus litteris sollicitus; noverat enim, se sub barbari hominis & exacerbati potestate degere, cujus abs nutu, quidquid tentaret, actum ageret. Metus insuper erat, nec imprudens, ne protractâ morâ, donec alias obtineret litteras, transfretandi occasionem amitteret, atque adeò in portu suorum consiliorum naufragium faceret. Mœstus itaque locum diversorii circumspicere cœpit, quo nusquam occurrente, stationem obsoniis divendendis destinatam, asseribusque compactam in foro publico intravit, miseram noctem illic transacturus. Sed vide mihi amabilem Numinis providentiam, cujus dispositione Pater opinione citius utriusque mali remedium mirabiliter invenit; etenim homo quidam, gente Armenus, quorum ubique non pauci sub Tartarorum vivunt dominatu, miseratione motus Patri liberaliter hospitium obtulit, quod cum Pater non sinè grati animi significatione accepisset, aptissimam simul occasionem fortuitò adeptus est, ea, quæ sibi hîc loci acciderant Baccellarium ad fratrem socium perscribendi, eidemque significandi, ut si litteræ Salvi Conductus legitimæ non forent, daret operam, quatenus confestim alias impetraret. Id autem sic accidit: Ante dies paucos quidam redemptus fuerat, qui monetam regionis, *Veslick* ibi nuncupatam, & valore suo viginti fermè imperiales nostrates æquantem in lytri sui partem contulit: hæc moneta, ut illi provinciæ est peculiaris, ita foris nullum obtinet valorem. Frater socius cum observasset, Patrem inadvertenter hanc monetam secum tulisse, illico ex redemptis unum expedivit equestrem nuncium, ut Pater monetam illam, nihil extra eam regionem ipsi profuturam, per eundem remitteret in Crimea expendendam. Ergo dum Pater circa noctis medium inter varias curas anxius quiescit, ecce tibi! nuncius, velut angelus de cœlo missus adest, monetam foris inutilem nomine fratris repetens. Pater conspectò nunciò magnoperè gavisus eidem monetam dedit, simulque ad fratrem socium & Medicum litteras exaravit, quibûs eos de statu, in quo nunc versabatur, fusiùs edocuit, flagitans, ut quantò possent celerius, alias bonas litteras & sigillò munitas sibi transmitterent. Hīs litteris instructus nuncius, quòd esset in mora periculum, jussus est eadem adhuc nocte Baccellarium repetere.

III. Cum igitur Pater curis atque terrore jam absolutus securius quiescere vellet, multo manè satelles vehementi cum fragore ad ædium fores pulsât, referatisque ædibûs ingressus jubet Patrem

Hhhhh

cum

1706.

Hospitium
non invenit,
& cum furore
iterum rejici-
tur.

Pater in an-
gustiis est.

Ab Armeno
recipitur hic
spes.

Casu liberatur
ab angustiis.

Veslick moneta
Crimeæ.

Ad judicium
citatur.

1706. cum famulo suo strato exilire, seseque protinus ad Praefectum subsequi. Parent ambo, nec cunctabantur ire, quò vocabantur. Ad domum teloniorum perducti, ubi complures ex primoribus Turcarum, Tartarorumque congregati convenerant, quos in partes suas Praefectus jam attraxerat, omnes vultu severitatem professi non aliter ac si Areopagum aliquem novum repraesentare decrevissent, quibus Emin sive idem Praefectus Teloniorum pro tribunali praesidebat, Actor ipse & Judex futurus. Vix ad dicendam causam evocatus Pater comparuerat, dum barbaro clamore sublato Teloniorum Praefectus vociferari coepit, significans, ut litteras promeret, simulque veritatem fateretur, unde, vel a quo illas huc detulisset? Pater exhibet litteras, & easdem Baceffarii a Chani Medico se accepisse asserit, ac demum subjunxit, an litterae defectum habeant, sibi, ut extero, non constare, sed jam neque curare, quòd hac nocte nuncium expedivisset, qui ad curiam omnia referret, quae sibi in hoc loco evenerant. Hòc auditò consternati fuerunt omnes affidentes: Emin verò sic obmutuit, ut nec verbum ultra posset exponere. Continuo reliqui capita inter se conferunt, ac tandem unanimi voce judicant, litteris nullum inesse defectum aut dolum, easque pro bonis & legitimis habendas esse. Praefectus Teloniorum ad mentitam sibi iniquitatem diu velut statua haesit attonitus, & quam graviter impegisset, secum reputabat, irritisque nunc votis optabat ab ausu adeò temerario abstinuisse. Animò tandem a perturbatione collectò in alium virum jam mutatus Patrem affatus dixit, eum liberè, quocunque vellet, abire posse, quin alias litteras opperiretur. Et Pater in Judices excusso pedum pulvere recto tramite ad portum se contulit navim quaesiturus, quae primum faventis auræ flatum ad vela ventis pandenda praestolari dicebatur. Altera die rediit nuncius a Patre heri expeditus stipatorem Tartarum secum adducens. Hic Baluklavam delatus citato equi cursu ad Emin perrexit, & imperiosius interrogavit, quisnam frontem adeò perfricuisset, ut heri vel nudiustertius delatas litteras falsi insimulare auderet? Sed pavidus Emin capiti suo metuens ferocientem hominem blandissimis verbis delinivit, asserens litteras ab omnibus ceu bonas & legitimas fuisse comprobatas, atque neminem esse, qui Patri negotium faceretur, ipsum abire posse ullo absque impedimento & incommodo. Ast cum Tartarus hòc verborum blandimentò palpum non statim sibi obtrudi pateretur, Emin se magis humiliavit, multisque excusationibus culpam a se amoliri conatus tandem placavit iratum.

Respondetur.

Terrentur ad responsum.

Approbantur omnia.

Tartarus de injuria Patri facta expostulat.

Alium portum quaerit Koslovii.

IV. Caeterum Pater ad iter pridem paratus abiturientis navis discessum avidissimè expectabat, sed cum ille de die in diem comperendinaretur, diurnae morae pertaesus, ubi tertiâ & decimâ mensis Octobris intellexisset, navim hanc ne post multos quidem dies e portu soluturam, captò in arena consiliò Koslovium, aliam in Crimea civitatem & portum, adire decrevit, ne hac cunctatione occasio sibi elaberetur Christianos captivos e triremibus Byzantii apto tempore redimendi. Quamobrem praecipitato itinere

Kos-

Koslovium, quatuordecim duntaxat milliaribus Baluklavâ sejunctum, contendit, eoque delatus neglecta hospitii investigatione recto tramite ad portum properavit, repertaque holcade, quæ primo idoneo afflante vento Constantinopolim erat velificatura, eam, postquam cum navarcho de naulo convenisset, hospitii locò protinus conscendit, ibidemque assidue permansit, donec die decima septima ejusdem mensis illa navis sub noctis decursu prosperum ventum adepta portui valedixisset, ventis adeò secundis usa, ut triduana velificatione scopum propositi itineris attigerit, nautis omnibus impendiò lætantibus, simul & admirantibus, quòd nunquam simili celeritate se mare illud pernavigasse meminissent.

V. Vigesima die mensis Octobris, tertiâ post meridiem horâ, Pater Constantinopolim tenuit. Urbem ingressus magnò exarsit desiderio redemptos suos videndi, ac de cæteris amicorum operâ intereâ liberatis prosperi quidpiam audiendi. Verùm non sinè mœrore intellexit, de pecuniis, quas ideò deposuerat, modicum fuisse expensum, tribus duntaxat mulieribus toto absentiae suæ tempore in libertatem assertis. A triremibus autem, quod maxime concupierat, nemo prorsus fuerat eliberatus. Mulieres quoque, quas Adrianopolî P. Caschodi operâ interim aventuras speraverat, nondum hætenus comparuerunt. Inopinata hac rerum facie commotus Pater agnovit, verum esse vulgatum illud proverbium: Quod quis non per semetipsum facit, minùs faciet per alium. Ut igitur fratrem socium, velut invicem in Crimea pepigerant, citiùs conveniret, statuit redemptos, quos secum habebat, per Pontum Euxinum in Moldaviam transferre, atque in Tartaria Budziakenfi, Moldavis confini, quam fratrem socium in reditu e Crimea transiturum noverat, residuam pecuniam in redimendis captivis expendere; oleum enim operamque sibi lusus videbatur, si Constantinopolî diutiùs desideret, ubi vix unum mancipium venale reperiebatur; illi verò, qui in triremibus attinebantur, ne excessivò quidem pretiò oblatò poterant redimi. Hæc ille dum secum mente revolvit, post pauculos dies Byzantium pervenerunt aliquot ex illis mulieribus, quas P. Caschodus Adrianopolî se transmissurum sponderat. Nunciabant illæ, cæteras paulò post secuturas, quamvis ob fœdatis continuis imbribus vias, aliâque impedimenta suborta ante finem mensis Novembris Constantinopolim non attigerint, quo tempore Pontus Euxinus ob atroces sævientis cœli procellas navigiorum impatiens evaserat. Id denuò Patrem summè reddidit perplexum; videbat enim Budziakensem Tartariam per mare penitus interceptam, sibi que nunc necessitatem impositam esse profectionem suam terrestri itinere in Austriam instituendi: hoc præterquàm quòd sumptus in immensum augebat, ita quoque facultatem omnem fratrem socium in Valachia conveniendi, sicut asseveranter promiserat, penitus adimebat, adeò incertæ sunt mortaliū cogitationes: conatus est tamen eidem rationes everfi consilii sui litteris exponere, quod & fecit per Principis Valachiae Ministrum: jussitque, ut, cum ob suborta impedimenta datæ

H h h h h a

fidei

1706.

Constantinopolim navigat intra triiduum.

Constantinopolî fuit interim sermè nihil effectum

In Moldaviam & Bessarabiam transire cupit.

Mare innavigabile.

Multæ difficultates aliæ.

1706.

Per litteras
nunciatur fra-
tri socio, ut
viam in Croa-
tiam & Sty-
riam profe-
quatur.

Metus alius.

fidei stare non posset, ipse interea ne tempus cassa expectatione inutiliter tereret, viam Croatiam versus & Styriam prosequeretur. Affligebat nihilominus Patrem, quod hucusque de fratre socio nihil rescire potuisset, atque adeo ignoraret, utrum jam in Valachiam pervenisset; Redemptionem siquidem ab eo in Crimea pridem jam ad finem perductam fuisse nullus dubitavit. Quare cum nihil litterarum ab eo acciperet, vehementer metuebat, ne illi sinistrum aliquid accidisset; noverat enim Borysthenis accolae, per quos transeundum erat, gentem esse aequè praedatricem, & ex otiosorum erronum colluvie conflata, cui solemne est facto agmine regiones illas latrociniis infestare. Ut proinde, si in manus eorum fortuito incidisset, nihil aliud sperari potuerit, quàm eum cum tota redemptorum caterva aut captum, aut occisum fuisse.

Angores Pa-
tris circa pro-
fectionem.

VI. Præterea Cæsareus Legatus ad reditum se jam accinxerat: Patri verò propter plurima impedimenta integrum non erat cum ipso, vel quod magis optaverat, ante ipsum Byzantiò abire, utpotè cujus protectione quorundam captivorum causâ, quos Turcæ ad quæstionem vocare, plurimùmque molestare potuissent, in suo discessu maximè indigebat. Quamobrè cum intelligeret, fieri non posse, ut ipse ante Cæsareum Oratorem, aut saltem cum ipso in viam se daret, desiderabat ante discessum ejusdem pro se, suisque redemptis ab Ottomanica Porta liberi transitus litteras impetrare. Sed & hic quoque solvendus occurrebat Gordius difficultatum nodus; hujusmodi enim litteræ non nisi pro certo & determinato numero, idque expressis cunctorum nominibus, ac rebus omnibus accuratissime examinatis, visis etiam atque sæpius inspectis singulorum libertatis syngraphis concedi solent; ast quoniam P. Redemptor decreverat aliquos adhuc e triremibus liberare, etsi magnò pretiò solvendi forent, minimè consultum ei videbatur salvi conductus litteras, licet ultro oblatas, sub illis conditionibus admittere; hoc namque pactò illos in patriam reducere nequisset, quos post expeditas litteras redempturus erat: id verò in gravissimum Redemptionis præjudicium cessurum, Patrique apud exteram & potentatùs sui tenacem gentem innumerabilia ac inextricabilia jurgia paritum nemo non cæcus videbat.

Tres captivi
e triremibus
liberantur.

Medico Gal-
lo Constanti-
nopolî occur-
rit.

Bonum ex eo
nuncium au-
dit.

VII. Verumtamen hanc tristem & calamitosam rerum faciem excepere subinde nonnullæ, ut Divino munere ferè usuvenit, quæ Patris animum non mediocriter exhilararunt; sub idem namque tempus successu pridem optato tres captivos in laudem Sanctissimæ TRINITATIS e triremibus, omnium miserrima Christianorum servitute, liberavit. Aliò quoque nec vulgari solatiò delibutus fuit, quando Medicum illum Gallum, cujus mentionem crebrius jam fecimus, præter spem & opinionem e Crimea appulsum Constantinopolî vidit, quò etiam narrante didicit, fratrem socium die decima sexta mensis Octobris absoluta Redemptione Baceffariò omni securitate provisum discessisse, utpotè salvi conductus litteris munitum, ac Tartaro Centurione viarum peritissimo pro majore itineris securitate stipatum, eundemque Centurionem, post-

1706.

postquam fratrem unà cum redemptis hominibus ad *Prut* Moldaviae fluvium deduxisset incolumem, haud ita pridem Baceflarium reversum fuisse. Hòc nunciò auditò cœpit afflctus Pater a tot curis respirare, quarum irrequietis morribus hætenus diu multumque fodicatus fuerat. Resumptò deinde animò, quatenus & ipse maturaret discessum, non segniter egit, ut ope Internuncii a Porta Ottomanica salvi conductus litteras obtineret, quibus tamen nullus certus captivorum numerus infereretur, quòd adhuc ante suum abitum aliquos captivos eliberare constituisset. Omnia ad votum successerunt, impetravitque Pater desideratas litteras nullis clausulis coercitas ad initium mensis Decembris, quæ e Turcico idiomate in Latinam linguam versæ sequentem sensum efficiunt.

Salvum Con-
ductum ob-
tinet.

Locus Signi Imperialis.

Præstantissimis Judicum, Præsulumque, scientiarum ac facundia fodinis, locorum a Mea Fulgida Porta usque ad fines Transilvania in via occurrentium Judicibus, quorum præstantie augeantur; item inter paris conditionis viros præstantissimis Aula Præfectis, Janizavorum Ducibus, Provinciarum Primoribus & Officialibus, quorum semper honos accrescat. Cùm hoc Signum Imperiale ad vos pervenerit, notum sit, quòd exemplar gentis in Messiam credentis ex parte Caesaris Germaniæ hic subsistens Cavalierus Christophorus Ignatius a Guarient & Rall ad Meam Fulgidam Portam supplicem libellum miserit, rogaveritque, ut, cùm redemptos, & juxta utrinque firmatam almam Pacem, & utrique parti traditum Augustum Capitulationum Diploma se manumissos esse litteris testimonialibus instructos captivos Germanos ad patrios lares remittere cogitet, Ego gratiosissime mandarem, ut quando ad cujuscunque Vestrum Dominium, aut Jurisdictionem pervenirent, vos eos in aptis, tutisque hospitibus divertit, necessaria victualia tam comestibilia, quàm potabilia ipsis juxta constitutionem pretii currentis pro pecunia porrigi, & nullâ angustia, rerumque penuriâ premi, tum in itinere, sive illis ipsis, sive eorum rebus, & jumentis nullum damnum, aut molestiam fieri, aut eos transitu prohiberi sinatis, sed potius salvos & incolumes unus ad alterum mitti curetis. Quare hoc Meum Excelsum Mandatum emanavit, quò ad vos delatò jubeo: ut quando præfati ad cujuscunque Vestrum Jurisdictionem, aut Diocesim pervenerint, vos ipsis currens pretium solventibus non solum apta, tutaque hospitia, sed etiam victualia tam potabilia, quàm comestibilia præberi, ipsos nullâ angustia aut rerum penuriâ laborare in itinere tam illos ipsos, quàm eorum res, aut jumenta nullò modò

1706 *infestari, aut libero transitu arceri sinatis, imo ut ab uno ad alterum salvi & incolumes perveniant, diligenter curabitis: Ita scitote, & Meo Signo Imperiali fidem habetote. Datum decem diebus intermediis mensis Ramasan annò Hegiræ 1118.*

*In Praservata Urbe
Constantinopoli.*

Quinque ex
triemibus i-
terum liberan-
tur.

Ad iter neces-
saria præpa-
rans.

Decem carri
conducti.

Et Turca Dux
Itineris.

Ita tempore
brumali mo-
lestius.

Hospitia in
campis.

VIII. Post has litteras obtentas Cæsareus Internuncius decima die mensis Decembris Constantinopoli Viennam rediturus iter est auspicatus. Pater verò eadem luce ad portum, ubi naves hærebant, se contulit, ultimum tentaturus, num quosdam ex acerbissima triremium servitute posset liberare. Neque irritus fuit conatus; nam quinque viros, ætate florentes, & robustos viribus magnò tamen grandique lytrò redemit. Igitur præter unum & alium, quem jam antea Redemptionis ære ab hac calamitate eximerat, & tres superius indicatos in universum novem solummodo e triemibus habuit redemptos, nec plures obtinere potuit. His, ut copiosior foret Redemptio, proximè accesserunt mulieres aliquot exsoluto pretiò in libertatem vindicatæ. Sic attenuatis sat frugi loculis se quoque cum suis redemptis ad reditum comparavit, atque in hunc finem, ne eis necessaria in via deessent, aliquot saccos panis & oryzæ coëmit; non enim ubique per regiones illas victualia reperiuntur, quamvis magnò quis pretiò ea licitari vellet. Porro ne quoque idonea cibus coquendis instrumenta deessent, mercatus est grande caldarium aheneum, nec non sex magnos ligneos catinos ad distribuenda redemptis viatoribus cibaria: decem præterea currus tribus equis instructos Belgradum usque conduxit, pacta in singulos triginta quinque imperialium mercede, hac tamen conditione adjecta, ut aurigæ in via se, suæque jumenta propriis sumptibus alerent, & si quis equus per viam creparet, ipsi suo ære alium compararent. Repertus demum est Turca e Czausiorum numero, quorum apud eam gentem non modica est auctoritas, qui pro quinquaginta imperialium honorariò Patrem & redemptos per viam Belgradum usque comitaretur, Litteras Salvi Conductus observari cogeret, omnes ab occursum molestiis juxta vires protegeret, ac suboritura fortassis impedimenta confiliò, auxilioque remove conaretur.

IX. Rebus ita providè ordinatis Pater die vigesima Decembris Constantinopoli digressus Cæsareum Internuncium decem dierum intervallò sequebatur, molesto sanè itinere, quò non solum adversus brumalem cœli rigorem, sed etiam contra tenebras eis decertandum erat; Sol enim, qui tali tempore vix aliquot horis integram suæ lucis usuram concedit, illos quotidie coëgit & in tenebris iter auspicari, & in multam noctem proficisci. Adveniente meridie in quacunque aëris intemperie sub dio prandebant, solo pane contenti, quod aliis cibus parandis opportunitas plerumque deesset: noctu verò stelligerò cœlò testi ubicunque fors tulisset, subsistere debuerunt, excitatis in campo ignibus, quos

quos in defectu ligni virgultis, rubetis, carduis, aut etiam boum excrementis fovebant, atque ad hunc focum argentia corpora calefaciebant, simulque cibos, quibus vescerentur, coquebant: hæc tamen inter incommoda, quod & ipsi redempti satis admirari nequibant, consonisque suffragiis peculiari DEI protectioni tribuebant, nemo ægrius habere, aut valetudine tentari visus est. Lautissima subinde eorum erant hospitia publica quædam domicilia, *Han* gentis vocabulò dicta, quæ omibus patent, quacunque horâ diei vel noctis viatores adveniant. Hujusmodi diversoria in peregrinantium commoditatem ædificata non pauca occurrunt in Turcia, ad quæ nullo statûs, aut religionis discrimine divertunt, quicunque volunt. Talia ædificia vasta sunt admodum, & præter morem aliarum domuum Turcicarum e lapidibus exstructa longius aliquantò quàm latius protensa, & plumbò plerumque aut ære Cyprio tecta. Nulla ibi cubicula videas, nisi unum aliquod angustius, superventurorum fors Bassarum usibus deputatum, quamvis & hoc non ubique reperiatur. In vestibulo communiter fons est, potui, lavandisque corporibus inserviens; miramque superstitione Mahometani corporum ablutioni student, quâ omnes simul animæ maculas elui credunt. Reliquam talium hospitiorum descriptionem ex Cornelio Drieschio referemus, quia ea ante paucos annos illustravit, & his verbis depinxit. *In medio, ait, borum diversoriorum extat area sarcinis ponendis, & carris, camelis, etiam mulis, equis cæterisque jumentis stabulandis. Murus tres pedes altus, totidemque latus, quaternis lateribus, quibus totum ædificium continetur, hæret adstructus. Superficies ejus plana, camini binc inde per parietem ascendentes. Hic murus hospitibus pro cubili, pro cœnaculo, pro mensa, & pro lecto est, jumentis & pecoribus sola muri latitudine separatâ, quinimò ad hujus muri pedem ita ligata ea habent, ut sæpè tota super eundem cervicem emineant, dominisque ad ignem, aut mensam sedentibus adstant veluti ministratura, panis frustum nonnunquam, sive aliud quid de manibus eorum accipiant, & edant.* - *Nihil ibi absconditum, palam aguntur omnia, nec potest quidquam ab aliorum oculis, nisi noctis tenebris submoveri. Lectus cuiusvis sua vestis, quâ die tegitur, cervical ephippium. Ad tale itaque hospitium sive publicum stabulum ea nocte diverterunt, quâ æterni PATRIS VERBUM pro nostra salute in stabulo Bethlehemitico natum recolimus vesperi ante vigesimam quintam Decembris. Huc delatus P. Redemptor continuò aram erexit, & post mediam noctem ibidem tria Missæ sacrificia peregit, cunctis pro Christiano more Sacrosanctæ Nativitatis CHRISTI Mysteria tanto teneriore devotionis affectu recolentibus, quantò tempus, locus, Redemptio, cæteraque impræsentiarum symbola suo prototypo erant magis conformia.*

1706.

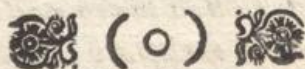
Han publicum est stabulum.

Ejus descriptio.

Turcæ frequenter se lavant, eorum superstitio.

Drieschius in Histor. Magnæ Legationis lib. 2. pag. 172.

Stabuli Bethlehemitici multitudo.

1706.

CAPUT VIII.

Frater Socius in Crimea Redemptionem absolvit, & in Valachiam proficiscitur.

Plures concurrunt captivi redemptionem expectantes.

I. **T**Am verò ante anni huius finem, quid interea post Patris Redemptoris e Crimea discessum acciderit Fratri Socio, breviter commemorabo. Ille sumpta totius ibidem negotii procuratione in opus haud perfunctorie incubuit, successu æque non contemnendo, quidquid contra machinarentur Tartari. Post Patris itaque discessum augebatur indies captivorum concursus, quod prudenter suspicarentur, Fratrem socium diu deinceps ibidem non amplius moraturum. Occasione igitur usuri tentarunt omnia, ut libertatem adipiscerentur. Et reapse redempti fuerunt, quotquot moderatò pretiò emi poterant, rejectis illis, qui pro immodicò lytrò venales offerebantur; hos enim in talibus circumstantiis sibi frater redimere minimè tutum ducebat, veritus, ne, si quem altiore persolvisset pretiò, cæteri omnes, qui minore conveniant, emptionem irritarent, ex quo grandis in hac barbara gente tumultus oriri potuisset.

Pro singulis redemptis Bassa sex vectigal exigis.

II. Ad Octobris diem septimam Bassa, quem *Boluk* appellant, homo, si quis alius, pecuniæ cupidus, totusque in avaritiam projectus, fratrem adivit, & pro quolibet redempto quinque imperiales cum dimidio sibi pendi postulavit. Gravis hæc fratri fuit visa exactio, quam ut amoliretur, conquestus est apud amicum Medicum, rogavitque eundem, ut sibi a Chano immunitatis privilegium impetraret; sed inutilis fuit omnis conatus; Chanus enim ad has preces obscuruit: unde cum Bassa identidem ad fratrem stomachabundus reverteretur, coactus est pro sexaginta redemptis sexcentos imperiales pendere. Inspectis itaque reliquis facultatibus suis decem adhuc redimere, & post hæc abire statuit. Rogavit itaque eundem Medicum, ut pro septuaginta redemptis a Chano salvi Conductus litteras impetraret, quas etiam ejus ope celeriter est consecutus, linguâ quidem Tartarica scriptas, sed quæ in Latinum idioma translatae ita sonant:

Salvi Conductus litteræ impetrantur.

Locus Signi Regii.

Causa huius Excelsi Regii Mandati est ista: Cum exhibitor huius Excelsi Mandati Nostri Religiosus Frater septuaginta captivos Christianos pretiò redemptos ad patrios lares reducat, Nos eidem hoc Nostrum Nobilissimum Mandatum dedimus, quò jubemus, ut nemo visò hoc Nostrò Mandatò sit in Crimea, sive apud Portam Ferkakirmam, sive etiam apud Traiectus Osu, id est Borysthenis, Miak & Danubii, qui eum a libero aditu & transitu prohibeat, aut quocunque alio modo molestare presumat, sed potius ubique juxta tenorem huius Nostri Mandati se morigerum & obsequentem præbeat. Ità scitote. Datum die vigesima nona mensis Gemaziul Achir, annò Hegiræ 1118.

III.

III. His litteris obtentis, cum frater Joannes præter sexaginta illos, quos jam redemerat, captivos, alios adhuc decem coëmere vellet, improba quorundam Armenorum negotiatorum machinatione a proposito suo excidit; hi enim aureis nummis, quos Tartari pro venditis mancipiis receperant, callidè insidiantes, ut eos levi permutatione sibi vendicarent, suæque inde compendia in aliis regionibus augerent, persuadere Tartaris conati sunt, aurum justo pondere destitui, & ob fuscitatem suam aut subæratum esse, aut aliò vitiò laborare. Hòc jactò fundamentò ipsi pro libitu ejus pretium attenuabant, minuebantque, tantò majorem quæstum, ut opinari pronum est, inde facturi. Ea res magnopere animos Tartarorum exulceravit indignitate facinoris impotenter excandescentium, quòd post mancipia sua infimò pretiò vendita, & penè convitiò extorta, nunc ad malorum cumulum in auri valore se fraudatos viderent. Quapropter auream monetam deinceps in mancipiorum venditionibus recipere detrectarunt: alia verò moneta in regione omnium egentissima haud facillè reperiebatur, quam frater pro aurea permutaret. Hæc Armenorum vafrities effecit, ut nemo Tartarorum cum fratre contractum inire vellet, ac Redemptio ad difficilem scopulum impingeret. Rebus sic in arduo hærentibus quidam Institor Armenus, quia propter suam ubique notam nequitiam paucos nummos aureos a Tartaris permutatione nancisci poterat, ad æruscandum fratrem se applicuit, subdolè pollicitus, argenteam monetam se suppeditaturum, si modò prius sibi aurum inspicere liceret. Frater nihil suspicatus sinistri, centum aureos proposuit in argenteam monetam permutandos. Vidit ille, inspexitque sæpius aurum, sed propter fuitiles rationes quinquaginta ex illis aureis repudiavit, quos non satis nitidos & fulgentes causabatur, & ne versipelli suò ingeniò stropham ullam intactam relinqueret, mentiri non erubuit, eis quatuor grana justì ponderis deesse. Cognitione illicò frater impostorem, & earum fraudum architectum, atque resumptis aureis hominem sic abegit, ut iterum reverti ausus non fuerit. Exinde frater aurum, ut majori fulgore niteret, aqua & sapone decoxit, polivitque, & illustravit, atque unum adhuc alterumve mancipium eo fulgore in libertatem asseruit.

IV. Altera die, quæ fuit Octobris decima, cum sparsus ille de auri iniquitate rumor in Tartarorum cerebris magis nidularetur, petulantibus diſteris alii insultarunt iis, qui heri ejusmodi aurum receperant. Nec stetit hic barbarorum procacitas, sed quinquaginta eorum facto agmine ad ædes Vezirii concurrerunt, de multis non sinè acrimonia conquesti: nempe se horrendo stellationatu a fratre deceptos esse, qui mancipia tanti non solveret, quanti ipsi vellent, servos præterea suos effici refractarios, imò & formidabiles, si eos vendere abnuerent. Et reapse non erat de nihilo, quod ipsi de servorum suorum contumacia querulabantur; Germanicæ siquidem nationis mancipia ex desperatione redemptionis extrema remedia circumspiciebant. Erat eorum aliquis, qui exertè deſerabat, se violentas sibi manus illaturum,

Kkkkk

nisi

1706.

Armenorum
fraus.Tartari exacer-
bantur in
fratrem.Armeni cu-
jusdam repe-
luntur impu-
dencia.Aurum lava-
tur, ut sit ful-
gidius, quo ali-
qui redimuntur
captivi.Adversus fra-
trem sit con-
cursus Tartarorum.Captivorum
desperatio.

1706. nisi nunc in libertatem venderetur. Alter eousque jam progressus fuerat, ut herum suum, a venditione alienum, stricto cultro infliret, eumque trucidare aggrediretur. His querelis motus Vezirius, ut seditionibus ac tumultibus, qui exinde oriri potuissent, tempestive occurreret, quendam suorum satellitum ad fratrem misit, eumque monuit, ut, si suæ suorumque saluti consultum esse vellet, ab emendis mancipiis deinceps jam abstinere, atque regionem quamprimum excederet, in plebe concitatam esse seditionem, caveret igitur, ne in caput ejus erumperet: conspirationem per momenta augeri, videret proinde, ut se quanto-cyus discrimini subduceret. Frater his auditis nuncium ad Vezirium remisit, illique magnas persolvi iussit gratias pro benevola monitione, pollicitus, se ejusdem consiliis morem gesturum, & propediem e Crimea emigraturum: ceterum ingratum esse sibi audire, quod adversus regiam protectionem quidpiam agatur, confidere se, Vezirium suâ prudentiâ omnem tumultuantis populi commotionem providè sedaturum. Dimisso in hunc modum satellite duos mox alios captivos de quorum lytro cum heris eorum jam convenerat, numerato ære redemit, & accersitis custodibus hospitium suum munivit, ne Tartarorum irruptionibus pateret, neve solitis expostulationibus novorum jurgiorum occasio recrudesceret. Hinc statuit tantisper a publico abstinere, donec æstus animorum deferbuisset.

Vezirius fratri nunciat seditionem, eumque monet, ut ab emendis mancipiis abstineat.

Patris responsum.

Duos captivos adhuc redimit.

Custodes ad ostium ponit.

Ad iter se disponit.

Abiturienti se opponere conantur.

Litteras alias salvi Conductus dare volunt, sed non audiuntur.

Alia de libertis educendis difficultas.

V. Verumenimverò, cum se nunquam satis tutum intelligeret, quamdiu in medio tam barbaræ nationis versaretur, seridò jam de itinere maturando cogitationem suscepit, carròsque, & victualia ad viam necessaria coëmit, ac præterea Centurionem Tartarum, idiomatis Hungarici gnarum, cum quo sinè alio interprete loqui posset, pacta mercede conduxit. Ad decimam sextam Octobris circa meridiem, cum omnes jam in procinctu starent ad iter ineundum, & equi plaustris juncti primum aurigæ nutum ad cursum expectarent, venit Regiæ aulæ Præfectus cum aliis ejus gentis Primoribus, & quæsit, num salvi Conductus litteris muniti abirent? Affirmante Fratre ac dicente: Salvi Conductus litteras se habere a Chano, ac posse cum septuaginta hominibus regionem egredi, replicuere illi, Chanum nihil scire de hujusmodi litteris, eas subreptitiò modò, & ipsi insciis impetratas fuisse; redderet proinde illas, sibi autem curæ fore, ut alias bonas & legitimas reciperet. Non ignorabat frater hæc a nummi-posciis illis Euclionibus eo tantum sine dici, ut se aliquot aureis emungerent: undè neglecta eorum monitione breviter simul & festivè respondit: *Quod scriptum est, scriptum est.* Quibus verbis eorum quidem cupiditatem retudit, non tamen veteratorias illorum artes plenè effugit; isti enim, cum vidissent, se hac ratione nihil effecisse, ad alias conversi technas quænaverunt, qui sint redempti pretiò, qui liberti? numerandos esse homines utriusque sortis. Dum omnes per seriem ad numerandum disponuntur, Centurio Tartarus, futurus comes itineris, vir non admodum improbus, pretiò redemptos statuit in principio, libertos

in

in fine, arbitratus nimirum, facile posse succedere, ut numeratis prioribus, quos persolutò lytrò libertatem recuperasse constabat, cæteri quoque liberti redemptorum classi accerferentur, quòd ille quidem tantò fecit confidentius, quantò facilius prætensâ ignorantia culpam suam excusare poterat. Sed quidquid ageret, lynceos eorum, & prædæ intentissimos oculos fallere nequivit; illi enim defixis in singulos accuratissimè oculis protinus deprehenderunt, quosdam eorum esse libertos. His itaque detectis Tartari stentoria voce conclamaverunt, istis per leges Regni minimè licere vel pedem e Crimea efferre. Nec morati e vestigio supremum suum flaminem (Mufftium vocant) adiverunt, eidemque ceu causarum cognitori, & summo Legum interpreti rem totam aperuerunt. Mufftius, ut intellexit, libertorum quosdam clandestinam fugam moliri, confestim nuncium expedit, qui libertis egressum regionis interdiceret. Hæc prohibitio fratrem in extremas redegit angustias; causa enim ut plurimum versabatur inter conjuges, quorum pars una pretiò redempta, pars altera ex libertis conjugem sequebatur, neutra verò a legitimo thori socio separari sustinebat: atque hinc periculum nascebatur, ne quidam pretiò redempti, & cum libertis matrimoniò juncti abstraherentur, vel in Crimea remanere cogerentur. Quoad libertos enim hac in regione contingit non infrequenter, ut Tartari, si a lethali quadam infirmitate ex voto convalescant, aut supremis testamenti tabulis id præcipiant, aut fidele cujusdam mancipii servitium remunerari velint, servos suos manumittant, quò beneficiò aucti libertis adscribuntur, & inter Tartaros quasi civitate donantur, ea tamen lege, ne unquam regionem excedant, Regique sive Chano quotannis aureum nummum pendant, quod genus vestigialis illi *Haracz* vocant: cæterum eis integrum manet per totam provinciam liberè negotiari. Hoc igitur incommodum, quod frater metuebat, ut cautè submoveret, aurò corrumpendum Mufftium sibi sumpsit, eidemque duodecim aureos nummos tradidit, quibus placatus conniveret, nec jamjam abeuntibus remoram objiceret.

VI. Post modicum tempus iterum reversi sunt Tartari numeraturi pretiò redemptos, ubi Centurio Tartarus noster de placato Mufftio jam securus monuit omnes, ut nunc dicerent, se pretiò libertatem comparasse, quod & factum fuit; cum enim Tartari libertos inquirerent, nemo se libertum dixit, sed omnes audacter se pretiò redemptos fuisse asseruerunt, atque hòc dictò liberam sibi ad iter ineundum viam aperuerunt. Tartari quidem fraudem subodorati sunt, verum nemo fuit, qui verbum opponere auderet, verebantur nimirum Mufftii auctoritatem, quæ ab illis velut sacrosancta potestas respicitur.

VII. Hora quinta jam fluxerat post meridiem, cum Medicus & Pater Societatis, quorum superius non semel mentionem fecimus, fratri valedicturi advenerunt. In eorum igitur comitatu majore fiducia urbem sunt egressi. Sed dum eunt, amicisque colloquiis se divertunt, ecce tibi! anhelus a tergo instat alter

1706.

Libertis regionis egressus prohibetur.

Qui in Tartaria libertatem consequuntur.

Haracz vestigial.

Mufftius aurò corruptus.

Omnes jam se pretiò redemptos protestantur.

Civitatem egrediuntur.

In via quidam redimitur.

Kkkkkz

Tarta-

1706.

Tartarus, mancipium post se trahens, & inconditis vociferationibus venale offerens. Substitit actutum Frater Joannes, factaque extemporanea conventionem mancipium stante pede redemit, illudque in arena persolvit gestiente & exultante homine, cum se repente videret reliquis redemptis accenseri, & præter spem postliminiò in patriam reduci. Ea nocte, quantum licuit, iter strenuè promoverunt, currum fratris etiam ascendentibus Jesuita & Medicò. His suis charissimis hospitibus postea frater cœnulam in viridante cespite apposuit, omnesque ibidem juxta carros ad sequentis diei auroram in eodem campo sub dio quieverunt, inde simul ulterius profecti (nondum enim se frater ex omni parte securum rebatur, unde Regium Medicum dimittere non potuit, cujus adhuc protectione opus habebat, ut si quid adversum emergeret, ejus auctoritate protinus dissolveretur) altera die sub noctem ad Han, sive publicum stabulum, quale superius descripsimus, pervenerunt. Post noctem ibidem exactam, sequenti die, quæ fuit decima octava mensis Octobris, Medicus & Pater Societatis Jesu, quod nihil jam esset metuendum, fratri vale supremum dixerunt, & inter mutuas faustasque comprecationes post sæpiùs repetitam Fratris gratiarum actionem pro præstita ope ab invicem discesserunt conjunctis animorum affectibus.

Valedicunt.

Ad claustra
transitus pro
redemptis sol-
vitur vectigal.

Loqui cum
Tartaris pro-
hibetur re-
demptis.

Iter difficile.

VIII. Post sex dierum iter inter plurima incommoda, utputa pruinas, pluvias, densissimasque e vicinis paludibus marique exhalatas nebulas confectum, tandem arcem Precopensem, quæ est claustrum provinciæ & regionis porta, feliciter attigerunt. Hic sistendum fuit, donec omnes, qui sint, & unde veniant, vel quò tendant, examinarentur. Dum ibidem cum curribus diutius præstolantur, observati sunt Tartari quasi per otium circumire redemptos. Pronum fuit suspicari, illos tam sollicitè obambulare, ut explorarent, an non redemptis his aliqui liberti permixti essent. Frater itaque ut omne novis litibus filum incideret, universis severè prohibuit, ne quis cum circumvolantibus Tartaris vel verbum loqui præsumeret. Soluti sunt ad telonium triginta imperiales. Inde claustra regionis prætergressi rursus pedem figere debuerunt, quodam prodeunte (Soldanum vocant, qui claustrum illud in sua potestate habebat) atque arguente, plures venire, quàm qui testimonia libertatis haberent. Pupugit hoc dictum præsertim libertos, qui se eò designari certius arbitrabantur. At frater placidè subridens respondit, omnes istos esse liberos, & in Regia Chani redemptos, id ipsum manifestum testari litteras Salvi Conductus. Solvit ibidem Soldano septuaginta imperiales (tot enim erant capita) & abire permissus est. Iter deinceps usque in Valachiam continuârunt, quotidianis ærumnis & periculis, ut faciliè credi potest, afflicti ob frequentes fluviorum trajectus, qui sub idem tempus crebrioribus imbribus aucti, plurimùm intumuerant. Vastum quoque illud desertum, quod a Borysthene ad Moldaviam usque procurrat, & frequentissimis latronum manipulis scatet, eis sollicitudinem acuit, ne inferiores numerò incursum majore obruerentur. Verùm cum

cùm in aliarum Redemptionum descriptionibus hujuscemodi æ-
rumnas sæpiùs jam recensuerimus, eandem nunc crambem re-
coquere nolumus, rati, talium rerum repetitam narrationem non
solum scriptori, verùm etiam ipsi quoque Lectori fastidium pa-
rere. Fusiùs, & ad minutias usque hæc omnia est profecutus,
prout quotidie acciderant, dictus frater in suo hodœporico ger-
manico, cujus manuscriptum in Bibliotheca nostri Collegii Vien-
nensis etiamnum asservatur: indè petat, quicumque plura voluerit.

1706.

Extat Dia-
rium hujus ie-
tineris.

IX. Focsiamum nobilem Valachiæ civitatem die decima No-
vembris horâ secundâ post meridiem ingressi sunt, ibique stete-
runt, donec Minister Principis advenisset. Ei percontanti, quam-
diu hic morari desiderarent? Frater nihil ad hoc respondit, sed
solum significavit, se habere Sacræ Cæsareæ Majestatis Epistolas
Principi tradendas, rogare submissè pro gratia ipsum alloquen-
di. Excusavit Minister, dixitque id haud facilè nunc successurum,
quòd grassante epidemica lue Princeps nemini sui copiam faceret;
obiisse namque intra tres hebdomadas ultra septingentos quinqu-
ginta homines. Exhortatus est proinde fratrem, ut sibi eas Epi-
stolas traderet, pollicitus, se fideliter easdem Principis manibus
consignaturum. Optimo huic consilio frater incunctanter morem
gessit, traditisque Ministro Epistolis rursus post aliquot dies Prin-
cipis alloquium expetivit, votique compos effectus negotium si-
bi propositum tam felici effectu tractavit, ut Princeps ultro pol-
licitus sit, se currus, equos & ductorem suppeditaturum, qui-
bùs Redemptio ad Valachiæ confinia perduceretur, pro qua tan-
ti Principis benevolentia frater gratias, quas potuit maximas,
persolvit. Focsiamum locus ille erat, in quo frater Patris Redem-
ptoris adventum, juxta mutuam eorum conventionem, opperiri
decreverat, sed cùm longo tempore Patrem expectâisset, nec tamen
nuncium aliquem de ipso obtinuisset, ne desidiosa statione tempus
sinè fructu tereret, in Budziakensem Tartariam excurrere consti-
tuit, partim ut, si posset, ex residua pecunia captivos nonnullos
redimeret, partim etiam, ut certiora de P. Redemptore, quem
proximè superventurum speraverat, ibidem audiret. Sed incas-
sum omnia; de mancipiis enim nullum eliberare potuit, nec de
Patre ullum nuncium vel indicium accepit.

In Valachiam
perveniunt.

Pestis ibidem
grassatur.

Epistolæ Cæ-
saris tradun-
tur.

Principis allo-
quium conce-
ditur favori-
bùs plenum.

In Budziakum
excurrit Fra-
ter,

X. Reversus itaque Focsiamum, cùm annus ad finem ver-
geret, nec spes ampliùs esset, Patrem tam importuno tempore
PontiEuxini fluctibus se commissurum, cum toto agmine Tergovistum
movit, quò Princeps etiam Valachiæ salubrioris auræ captandæ
gratiâ non pridem concesserat. Ad eam civitatem pervenit, dum
juxta Julianas Kalendas Græci suo more ritùque Natalem Domi-
ni celebrabant. Ibi Excellentissimum Nicolaum Rosettum Prin-
cipis Generum, primum in aula Ministrum, salutaturus accessit,
eidemque anxietatis suæ causas confidenter aperuit, videlicet P.
Redemptorem, priusquàm e Crimea Byzantium navigaret,
sibi in mandatis dedisse, ut in Valachia ejus adventum præstola-
retur, quatenus deinde conjunctis redemptis simul in patriam
proficiscerentur; nunc verò duos propè menses jam effluxisse,

Tergovistum
movet.

Litteras Pa-
tris obtinet.

1706. quibûs Patrem & frustra expectaret, & nuncium ab eo nullum reciperet, atque adeò se magnoperè perplexum hæere, & quid porro ageret, prorsus ignorare. Ad hæc Principis Gener reposuit, se habere missas Byzantiò litteras, nescire tamen, ad quem illæ perscriptæ forent. His dictis epistolam quæsit, eamque facile inventam fratri ostendit, qui conspecta ejus inscriptione protinus agnovit, hanc sibi a Patre missam fuisse. Lectis itaque litteris didicit, Patrem ob insuperabilia impedimenta datam fidem solvere non potuisse, velle se, ut nullâ interpositâ morâ iter versus Sirmium & Croatiam prosequeretur. Hòc pactò citra ambiguitatem intellexit, quid sibi faciendum esset. Rebûs igitur celeriter dispositis iter festinavit. Laudanda hìc est Principis Valachiæ liberalitas, qui annonam pro omnibus affatim subministravit, currus & equos sufficientes parari jussit, fratrique centum & quinquaginta florenos in viaticum donavit: unde lætus discedens ad Valachiæ confinia cum suo ductore tetendit, Croatiam & Styriam indè petiturus; nam Transilvaniam & Hungariam compendiosiore via propter seditiosos motus, quibûs tunc utraque regio fervebat, nondum securè transire audebat, quòd & ipsum P. Redemptor disertè vetuerat.

Iter versus
Croatiam ac-
celerat.

Principis li-
beralitas.

C A P U T IX.

Ulterior ex utraque parte itineris progressus. Redemptio conjungitur, & Viennam pervenit.

1707. I. **A**Nnum ordimur a parta humani generis salute millesimum septingentesimum septimum, in cujus initio, decima nimirum & septima die mensis Januarii P. Redemptor cum suo emancipatorum agmine Belgradum appulit, quò & eadem quidem die paucas ante horas Cæsareus Internuncius, qui cum suo comitatu decem diebûs redemptorum agmen præcesserat, pervenit. Sub itineris hujus decursu aurigæ suam operam egregiè præstiterant, præcipuè tamen hac die, ut est in fine cursus velocior, quâ metæ propinquiore, a media nocte viam auspicati tanta celeritate progressi fuerunt Belgradum, ut urbem sicut proposuerant, ita feliciter omnino attigerint. Illic lætis nutibûs, & effusa urbanitate gratulabundi se iterum veteres socii peramicè consalutârunt: spes proxima Augustissimi Cæsaris provincias, terrasque pridem optatas revisendi omnium animos recreabat. Quatriduò ibidem demorati sunt, quo tempore Cæsareus Internuncius Gubernatori Petri-Varadinensi de suo significavit adventu, ut tanto viatorum numero per Jurisdictionis suæ territorium professionis subsidia maturè pararet. Ne verò multitudine gravarentur cives, & quisque in obviis diversoriis majore commoditate exciperetur, in duas turmas iterum sunt a se divisi. Cum verò Cæsareus Orator prudenter conjiceret Patrem cum suis redemptis exiguam hospitalitatem reperturum, si ipse cum suo numeroso comitatu & famulitio præcederet, non minore charitate quàm prudentiâ jussit, eundem

Belgradum
venit Pater.

Gubernatori
Petri-Varadi-
nensi adven-
tus nuncia-
tur.

In duas tur-
mas dividun-
tur.

eundem Patrem Redemptorem præcedere: ipse verò post dies aliquot subsequi decrevit, certus, sibi in itinere ob Personæ, quam gerebat, auctoritatem nihil defuturum. Rebûs ad hunc modum probè ordinatis Pater cum libertis suis itèr feliciter est auspiciatus, Turcicisque ditionibûs peragratis brevì Salankemenum, oppidum Cæsaris victoria clarum, pervenit. Ibi obvium habuit Petri-Varadinò ad se missum ductorem militem, qui Patrem & redemptos Effekinum usque nihil lautioris com meatûs passus est desiderare. Hinc Græcium Styriæ Metropolim contenderunt, eadem ubique hospitalitatis officia experti.

II. Porro, cum Pater Græciò non longiùs abesset, præter opinionem tabellarius adfuit litteras a fratre socio missas perferens, e quibus intellexit, fratrem cum altera turma liberatorum salvum & incolumem pedepressim subsequi. Hòc nunciò acceptò Pater impensè gavisus est, statuitque appropinquantem fratrem Græcii opperiri, atque in ejus societate Viennam junctis agminibûs proficisci. Eò itaque cum suo manipulo post paucos dies allapsò, ambo simul Viennam moverunt, ac tandem die decima nona mensis Martii in ipso scilicet festo S. JOSEPHI, quod Imperatori onomasticum erat, primâ post meridiem horâ urbis pomœria tenuerunt. Equidem Redemptionis adventus celeriter significatus fuit, sed quia Augustissimus Noster, cui constitutum erat, hunc plenum pietatis triumphum propriis oculis usurpare, totam illam diem in Templo S. JOSEPHI, quod Religiosissimæ Virgines Excalceatæ de Monte Carmelo obtinent, inter privata Austriacæ devotionis exercitia transegerat, Redemptionis ingressus in sequentem diem dilatus fuit. Pater Redemptor intellecta suæ Majestatis voluntate Matzelsdorffium, proximum vicum, qui suburbiis accensetur, se recepit, ibidémque noctem transegit. Altera die ad horam primam a meridie cum redemptis in Ecclesiam S. Francisci de Paula, quæ est Patrum Ordinis Minimorum, se contulit, Religiosam nostram Communitatem, Sodaliumque Sanctissimæ TRINITATIS Confraternitatem, & totam pansis vexillis in occursum effusam Supplicationis pompam ibi præstolaturus. Indè producta fuit splendidissima Processio inter festivum Psalmorum concentum, lætúmque tubarum clangorem. Urbem ingressi per portam Carinthiacam, emensâque ejusdem nominis plateâ cum foro Herbario per Aulam Cæsaream (ubi Sacratissimæ Majestates & Serenissima Austriacæ Domûs Familia e Palatii fenestris supplicationis ordinem pio commiserationis affectu contemplabantur) dein per vicum Dominorum & urbis portam, quæ a Scotis nomen habet, ad nostrum Templum pervenerunt. Hic ad confertam tum comitantis, tum accurrentis populi multitudinem patriâ linguâ orationem panegyricam dixit P. Ignatius a S. Michaële Ordinis Nostri Sacerdos, quâ peroratâ Augustino-Ambrosianus Hymnus sub exquisitis phonasorum modulis ad patentem Sacram Eucharistiam pro gratiarum actione fuit decantatus, & sic demum octava hæc Redemptio, quæ tantis laboribûs stetit, finem accepit.

1707.

Prudens Consilium Cæsarei Internuncii.

Propè Græcium P. Redemptor nunciū accipis de Fratris Socii adventu.

Viennam simul veniunt 19. Martii.

20. ejusdem urbem solemniter ingrediuntur.

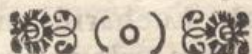
1707.

Redemptio
105.

III. Redempti fuere hac vice centum & quinque captivi: ex iis viri, qui olim militaria Caesaris stipendia meruerant, quadraginta, caeteri ut plurimum e numero illorum erant, quos ultima obsidio Viennensis tristissimae servituti addixerat, a circumvolantibus per Austriam Tartaris intercepti. Praeter hos undecim etiam pueri, puellaeque numerabantur, qui undecimum aetatis annum nondum superaverant. Dedicata autem fuit haec Redemptio Augustissimo JOSEPHO Romanorum Imperatori, cujus inscriptio ex nostro Musaeolo prodiit sequentibus verbis:

Dedicatio Red-
emptionis.

En CAESAR! Lapidem de Orientalium Barbarorum feritate excisi, & Augustissimae Tuae consecrati Clementiae. Hi Lapidem sane pretiosi, licet mortalium omnium miserrimi Christiani, qui captivi inter creberrimos hostium ictus & incudes rigentes Sanctissima TRINITATIS Fidem, & Augustissimae Majestatis Tuae una pariter AMOREM & TIMOREM adamantinam semper mentis Constantiam retinere. Non cesserunt ad hostiles, trucesque tyrannorum insultus & odia, non flectebantur minis, non mollebantur blanditiis, non curvabantur verberibus, & patriam, libertatemque, quam desiderabant ardentissime, constantissimeque expectabant. Demum desiderii, quibus tot annorum circulis ardebantur, minime fraudati, post longam tot cruciatibus mortem ad pedes Sacratissimae Majestatis Vestrae postliminio accurrunt redire, & protensis in caelum manibus gratias agunt DEO, benedicuntque Caesari, quia patriam, quam tantis obnoxiam discriminibus defendendam acceperant, tandem feliciter reduces obtinuerunt exosculandam. Multo adhuc felicius, nobisque melior sors in redimendis tot parvulis obtigit: hi, utpote in tenebris nati, in odium Divinae Legis educandi, Alcorani fallacis instituendi, & tandem in perniciem Christianorum olim armandi fuissent; jam vero in parentum ulnis de Fidei lumine exultant, ad Catholicae Legis pietatem formantur: & quos Respublica acerbissimos hostes olim timuisset, jam devotissimos defensores futuros sperat. Faxit DEUS, Sacratissime Caesar, ut horum adminiculo Templum S. Sophiae, quod nunc sub infidelium oppressum gemit abominationibus, Te Augustissimum Caesarem aspiciat Redemptorem, Tuis olim quoque victoriarum Lauris coronetur, & universus, quaquam patet, Oriens ad Tuos Augustissimos pedes Josephina Imperia capeffiturus advolvatur.

CAPUT X.

1707.

Parentatio in lugubre finus Eminentissimi Cardinalis Leopoldi a Kollonicz Archi-Episcopi Strigoniensis.

I. **Q**UAMQUAM Magnorum Virorum ea sit Nominis Claritas, ut emendicata Oratorum commendatione minimè indigeat, nostri tamen propositi ratio postulat eorum cum honore meminisse, qui de Ordine nostro benè meriti sunt, præsertim ad funebrem urnam, unde procul abest omnis adulationis suspicio. Superiùs non semel retulimus Eminentissimi Cardinalis a Kollonicz in nos studium & favores Ordini nostro exhibitos, quem ab illo statim tempore, quò in ejus notitiam pervenit, suis dignum æstimavit gratiis, beneficiis, & auxiliis. Magnæ felicitatis res fuerat, nostræ propagationis exordia in tam benefici Præsulis tempora incidisse, e cujus benevolentia profectò sibi maxima incrementa polliceri haud immeritò poterat, utpotè qui ad sublevandas hominum miseras natus videbatur, nec faciliè necessitas ulla aut calamitas reperiebatur, quæ non in ipso paratissimum asylum & refugium haberet. Perspicacissimus rerum Arbiter, atque simul Æstimator propendebat eò vel maximè, unde prospiciebat majorem DEI gloriam, vel Christianæ Reipublicæ utilitatem resultaturam. Ideoque nostri Ordinis professores, quod Redemptioni captivorum sollicitè incumberent, ità in animum admisit suum, ut totum ejus benignissimum pectus occupasse viderentur. Hinc fiebat, ut ipse secum haud oscitanter rationes, viasque dispiceret, quibùs Trinitarius Excalceatus Ordo ad Christianorum captivorum solatium in Cæsareis Domùs Austriacæ Provinciis saluberrimè plantaretur, & latius propagaretur. Ejus Consilio & industriæ debentur primordia nostri Viennensis & Illaviensis Cœnobiorum: Posonienſe verò ei unice in acceptis referendum esse, superiùs clariùs docuimus, quàm ut nunc a nobis repeti debeat.

Gratitudinis
officium est
benè meritos
laudare.

Cardinalis in
Ordinem no-
strum affe-
ctus.

II. Porro quid ipse Redemptioni captivorum contulerit, nihil attinet multis dicere, cùm ea in propatulo versentur, omnibus nota, nec ullà temporum injurià obliteranda; quod si enim tales sumus, quales esse debemus, videlicet grati, bonique, de referendis gratiis, dum vivimus, semper cogitemus, necesse est. Ipse profectò nihil unquam prætermisit, quod stabiliendo, aut amplificando Redemptionis Instituto conferre potuisset, tantò majoribùs gaudiis incedere solitus, quantò copiosiores captivorum numerum ex infidelium unguibus nostrorum operà videbat ereptum. Neque hic itetit fervor ejus, sed etiam plerumque in solemnibus captivorum ingressu ipse adesse, ipse comitari, ipse venerandà suà præsentia religiosas illas pompas ornare consueverat, & ne quid consummatæ beneficentiæ deesset, ad extremum redemptos largâ elemosynâ donabat, ut honestò viaticò instructi citra mendicitatis ærumnas patrios lares revivere possent.

Captivorum
Redemptionis
studiosissimus.

III. Talis ac tantus Vir, postquam Cæsari, Patriæ, & Universalis Christianæ Reipublicæ vitam suam ingentibus meritis abundè

Ejus obitus.

1707. comprobasset, sæculi nostri Decus, ad anni hujus millesimi septingentesimi septimi exordium adversa valetudine conflictari cœpit. Morbô patientissimè toleratô post recepta Sanctæ nostræ Fidei Sacramenta CHRISTI crucifixi effigiem intuens, Divinæque voluntati se perfectè subjiciens mortem fortiter oppetiit die vigesima Januarii, cùm vixisset annos quinque supra septuaginta, menses tres, dies quatuor. Vivit nunc, ut piè credimus, cum DEO supernis receptus sedibus, & ejus cum laude memoria in terris apud omnes bonos perdurabit omni ære perennior.

Æta.

CAPUT XI.

Nostrum Viennense Cœnobium ictum fulmine.

Fulmen sæpè
faustū omen.

Ammianus
Marcellinus
lib. 23. ad an.
363.

Pier. Valer.
Hieroglyph.
lib. 43. cap. 29.

Seneca Natu-
ral. quest. lib.
2. cap. 49.

Plin. Natural.
Hist. lib. 2. cap.
54.

19. Maji ful-
men tangit
nostram Ec-
clesiam &
conventum.

I. Fulminum, ut docent Philosophi, diversa sunt genera, multò autem diversiores effectus. Romani, Græcique loca fulmine tacta quadam religione sacra esse existimabant, & quidem, ut est apud Ammianum Marcellinum veterem historia- rum Scriptorem, ea loca ob reverentiam nec intueri, nec cal- cari fas esse, fulgurales libri docebant. In augurali disciplina testatur Pierius Valerianus, fulmina tam in publica, quàm pri- vata opera illapsa, atque etiam per nocturnam imaginem in somnis visa, celebritatem nominis, & magnarum rerum auspicia portendere. Cæcina apud Senecam quædam fulmina vocat *Hospitalia*, idè videlicet, ut ipse inquit, quia Sacrificiis ad nos Numen invitant. Nec vacat nunc commemorare *Fulmen Consilia- rium*, cujus mentio apud eundem auctorem occurrit. Magna hujus observationis vanitas, inquit Plinius, tacta Junonis Aedes Romæ deprehensa est Scauro Consule, qui mox Princeps fuit. Sed & nos hujusmodi fulminum significationes inter veterem obsoletamque Etruscorum vel disciplinam, vel superstitionem putrescere sinamus; quivis absque censura propitium, faustumque fulmen pronuntiabit, si nihil, aut parùm intulerit nocumenti, quale ferè nostrum fuit, quod breviter recensere instituo.

II. Ineunte vere hujus anni conductæ operariorum manus in structura nostræ Ecclesiæ satagebat, cujus ædificium jam propè ad culmen perduxerant: Dies erat decima nona mensis Maji, quâ Juniores Religiosi nostri animi relaxandi gratiâ cum suo modera- tore in campos prodierant; erat enim feria quinta, quæ dies a Jove tonante nomen habet. Post meridiem horâ tertiâ in quar- tam sensim vergente cœlum hilariorem solitò faciem ostentabat, nullamque secuturæ tempestatis suspicionem faciebat. Sed, ut est dubia ferèni cœli fides, circa horam quartam post meridiem nubes ferruginei coloris ex improvviso a Septentrione emerfit, quæ sua obscuritate horizontem latè involvens atrox quid, incer- tumque minabatur. Mox velut toti cœlo convenisset scenam mutare, aliæ atque aliæ nubes ità diem eripiebant, ut vix in gra- vido aëre furtiva lux emicaret, per nubium commissuras cum pallore erumpens. Sedebamus duo ad lucem fenestræ ab alijs nego-

1707.

negotiis liberi, quædam pietatis emblemata manu versantes, in quibus excellentis artificis ingenium admirabamur. Hæc inter modicis coruscationibus subinde fulgetra micabant: nec quidquam gravius suspicati, cruce pro Christiano more, a fronte ad pectus ducta, nos præsignavimus, & folia ulterius pervolvimus. Sed ecce tibi! repente decurrens fulgur unâ cum tonitru sub uno temporis momento, terribilisque fragor instar currulium rotarum, super laquearia domus procurentium, densato tumultu simul concrepant. Non obscurâ fulminis conscientia terri, subito de manibus abjicimus universa, & per gradus ad superiora properamus, imò currimus, si fortè quenquam nostrorum cæmentariorum afflatus fulminis in periculum adduxisset, suprema laturi animæ subsidia. Vidimus sub Ecclesiæ tecto, ubi parietarii fornicem imponebant structuræ, quosdam eorum jacere pronos, stupentesque, alios trepidè stare inclinatos, quasi ambigerent, an integri, vivique consisterent, pallidos omnes, & exangues, qui ab extrema consternatione spiritum nondum receperant. Locus totus sulphureum, nitratumque exhalabat odorem, perinde ac si pyrios pulveres quispiam incendisset. Inclamati, ut valerent, nemini mens adeò constitit, ut respondere posset. Verùm illis tacentibus inferius ejulantis auditur gemitus: e vestigio ad sonum vocis accurrimus visuri, quid ei damni accidisset. Operarius erat diurnus, in cujus vertice ad duorum digitorum latitudinem rupta atque retracta cutis cruorem distillabat. Dum causa vulneris inquiritur, compertum fuit, pondus laterum, quod sub idem tempus per trochleam superius attrahebatur, ab operariis, fulminis fragore territis, excussò volvolò dimissum in ima ruisse, suoque casu hominis illius, ibidem prorsus stantis, & ex terrore inclinati caput perstrinxisse, majore tamen ejus consternatione, quam detrimentò, cum post paucos dies iterum convaluerit, & ad diurnum opus prosequendum rediverit.

Sulphuris & nitrique odor.

Operarius in vertice læsus.

III. Plura fulminis vestigia sparsim in diversis multumque inter se distantibus observata sunt locis. Ante vestibulum Templi jacebat ingens disjectorum imbricum strages. Juxta tholum sub tecto, & propè sacellum, cui deinde, ut postea dicetur, CHRISTI Crucifixi imago, grandi populorum concursu venerabilis, illata fuit, fulmen a tigno fragmentum septem palmos longum avulsit. Ad gradus principales Cœnobii superiore in transitu, & ad alteram cellam ibidem de laqueari ad unius palmi longitudinem gypsatam calcem avulsit, ita ut cannæ raderentur: inde ferè perpendiculariter deorsum descendens ad triclinii mensam, quam *transversam* dicimus, tribus in locis, æqualiter inter se distantibus, juxta parietem totidem festucas duabus palmis majores ex dorsualibus tabulis rescidit, atque earum unam ad triclinii medium e regione cathedræ protrudit: ipsum verò parietem in capite triclinii rasit usque ad lateres, serpentine fulminis vestigia a fornice usque ad imum relinquens. Juxta pendebat grandis imago, quam tamen intactam dimisit, nisi quòd ad ejusdem marginis extremitatem abligurierit bracteatum aurum, & in ejus locum

Cætera fulminis vestigia.

1707. tetram fuliginem asperferit. Cætera minoris momenti fuere signa fulminis, quæ tamen in duobus & viginti diversis locis observata modico sumptu restaurata sunt.

C A P U T XII.

In Generalibus Ordinis Comitibus anni hujus quædam nostrorum Electiones.

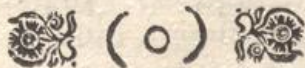
Electio Generalis Ministri.

I. **P**ost delapsum fulmen in Viennense nostrum Cœnobium, ut nunc recensuimus, biduum pertransierat, cum Patres ad Toletum in Hispania convenere, atque post exactum sexennium Nostro P. Joanni a S. Athanasio more Majorum in Generali Ordinis Ministerio succenturiarunt Nostrom P. Joannem a S. Paulo Virum eximia virtute, doctrinâ & prudentiâ conspicuum, qui post varia Ordinis munia postremò Romæ Minister S. Caroli ad quatuor fontes constitutus, simul & in Romana Curia Generalis Procuratoris officio functus fuerat. Difficillima sanè in præsens tempora (ubi bellis & odio cuncta miscebantur, omnesque status & Ordines diversis studiis in contrarios affectus scissi fervebant, nemine fermè ab afflatu alicujus factionis immuni) sapientem & exercitatum requirebant Ordinis Moderatorem, qualem etiam hac electione Ordo noster accepit.

Nostrorum munia officiorum.

II. Pro nostris autem Domibus Germaniæ in officio Commissarii Generalis confirmatus fuit P. Martinus ab Ascensione. Hic præcedenti sexennio pacatè administraverat traditum sibi munus, ut proinde nihil innovandum putaretur, præsertim quia circa hujusmodi officii tempus leges & statuta nostra nihil cavent, aut fanciunt. Cœnobii Viennensis Præfecturam totò triennio gesserat P. Joannes a Nativitate B. Virginis, prius e Polonia evocatus, ubi in Redemptoris captivorum officio, aliisque muneribus se insigniter probaverat: nunc autem relicta Viennâ Italiam iussus est adire, & Romæ Cœnobium S. Caroli ad quatuor Fontes gubernare, quod etiam decima septima die Augusti hinc abiens concessit, ibidemque paulò post Procuratoris Generalis in Romana Curia officio auctus controversias quasdam feliciter diremit, & domum novis ampliavit ædificiis. Viennæ autem in ejus locum Minister fuit electus P. Josephus a Jesu Maria. Redemptoris captivorum officium per duo continuatim triennia hucusque tenuerat P. Josephus a Sanctissimo Sacramento, quod pariter ob interruptum belli tempore litterarum commercium in annum sequentem produxit. In aliis nostris Domibus circa earum Præsides nihil innovatum fuit, quod hi Superiores necdum pertinerent ad Generalis Capituli ordinationem, sed a P. Commissario Generali imponi, vel deponi possent; nunc autem e re Ordinis erat omnia in suo statu tueri.

Viennæ Minister.

CAPUT XIII.

1707.

*Pragensis Domûs Fundatio Cæsaris Decretô
firmatur.*

I. **P**ragæ nostri ad Matris Dolorosæ ædiculam etiamnum hærebant. Quare cùm omnis spes obtinendæ Ecclesiæ ad S. Lazarum ob enatas semper majores difficultates evanisset, nostri omiſſa veteri præensione animum ad domum Lobkovitzianam non procul indè diſſitam applicuerunt, quæ ſi cum altera vicina Kutscheriana impetraretur, ſat commodum ſtruendi Cœnobii ſitum præbitura videbatur. Quamvis autem nostri minimè ignoſcerent, locum illum majore pretio venundatum iri, eò tamen magis propendebant, quòd ſcirent, eum minoribûs difficultatibûs obſeptum eſſe. Rem itaque propius aggreſſi cum vidua Domûs hærede facilè convenerunt, ut acceptò pretiò domum noſtræ cederet poteſtati: nec alterius ædis poſſeſſor ſe difficiliorem exhibuit, ſed æquali promptitudine in venditionem conſenſit. Hæc inter Celſiſſimus Princeps Archi-Epiſcopus Pragensis erga nos optimè affectus jam perſuaſerat Illuſtriſſimo Domino Joanni Ignatio Libero Baroni de Putz, ut quamprimùm nos proprium fundum oſtendere poſſemus, ipſe ibidem Ordini noſtro Eccleſiam ædificaret. Urgebatur quoque res noſtra apud Aulam Cæſaream Viennæ, & Pragæ apud Regiam Locumtenentiam, ſimul & Neo-Urbenſem Magiſtratum: ſed hic præſertim per frequentiores indiſtas moras & comperendinationes rem ſinè fine differbat, vix alia de cauſa, quàm ut lapſu temporis plures dietim emergerent difficultates, & nos a propoſito dejecti tandem aliquando ab ejusmodi cogitationibus deſiſteremus.

Ad aliũ
comparandum
ſitum ſe noſtri
convertunt.

Archi-Epiſco-
pus Baroni de
Putz perſua-
ſit, ut nobis
ædificaret Ec-
cleſiam.

II. Hoc ut intellexit P. Joannes a Cruce, quem procuratoris Generalis charactere ad hanc cauſam urgendam auctoratum fuiſſe ſuperius diximus, ad Clementiſſimum JOSEPHUM I. Romanorum Imperatorem denuò ſuppliciter confugit, ejusque Regium Patrocinium imploravit. Imperator tanquàm Rex Bohemiæ poſt iteratas apud Neo-Urbenſem Magiſtratum factas inquisitiones, ut intelligeret, an rationes gravioris ponderis ſubeſſent, quæ Senatum a noſtro Ordine recipiendo abſterrerent, tandem die vigefima tertia Decembris hõc annò ad Regiam Locumtenentiam Benigniſſimum Decretum in noſtrum favorem expedivit, quod ex Germano in Latinum Idioma tranſlatum ita ſonat:

Cæsaris obſi-
netur juiſſionis
Decretum.

JOSEPHUS.

Chari Fideles, qualem inſtantiam Conſul & Senatus Noſtræ Regiæ Neo-Pragensis Civitatis occasione Lobkovitzianæ Domûs, quam Patres Trinitarii de Redemptione captivorum pro erectione Cœnobii emere volunt, fecerit, & quid econtra ſimul a vobis in favorem dictorum Patrum Trinitariorum nunciatum fuerit, hoc

Nnnnn

Nos

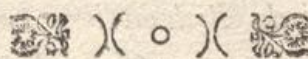
1707. Nos ex vestra obsequentissima insinuatione sub 28. Novembris hujus anni jam elabentis Clementissimè pluribùs intelleximus.

Et sicut pariter sub 2. Martii anni 1705. a Nostro summè venerando Domino Genitore piissima Memoria Benignissimè resolutum fuit, quòd præmentionati Religiosi in Nostra Civitate Pragensi sedem figere, & sibi Cœnobium erigere valeant.

Itaque cùm hic Ordo pro redimendis in Turcia existentibus captivis fundatus sit, & idem defacto ab exiguo tempore magnum Christianorum numerum (inter quos multi Bohemicae nationis inveniuntur) redemerit, hinc valde æquum est, ut ad suprafatum Ordinem aliqua fiat reflexio, ac eidem locus, ubi se plantare valeat (& sic meliùs captivorum in Turcia Bohemorum diligenter meminisse queat) concedatur.

Quapropter Clementissimè mandamus, ut præfato Ordini illa eadem jam pro decem millibus florenorum præstinata Lobkovitziana Domus, absque eo, quòd nova licitationis charta affigatur, postquam idem priùs ratione æquivalentis cum Neo-Urbensi Magistratu æquè ac justè convenerit, ante omnes alios concedi debeat. Quod verò proximè adjacentem Kutscherianam Domum civicam concernit, cùm illa aliunde ex parte conciderit, exiguaeque sit circumferentiae & pretii, civico verò possessori per hoc, si tantum pro illa pretium acquirat, ille sibi aliam domum vel commoditatem iteratò emere valeat, planè nihil subtrahatur; sic dicta Kutscheriana domuncula præmentionatis Religiosis pariter pro justo æquivalenti concedenda erit. Secundùm hoc vobis Clementissimè mandamus, ut vos hanc Nostram Benignissimam resolutionem sinè mora executioni mandetis, ac hujusmodi Ordinis Religiosis ad velociorem suæ intentionis executionem auxilium omne præstare velitis. Cum hoc Nostræ Clementissimæ Voluntati & Intentioni satis fit. Vienna die 23. Decembris Annò 1707.

III. Huic tam claræ Principis Voluntati nemo ampliùs ausus est refragari; omnes venerati sunt Regium Mandatum, admiratìque Cæsaream in Ordinem nostrum Benevolentiam. Atque sic demum omnes difficultates conquieverunt, & diuturnæ contradictiones metam hic suam, finemque habuerunt.

CAPUT XIV.

1708.

Pragæ situs pro novo Cœnobio condendo acquiritur.

Ibidem post obitum P. Joannis a Cruce SS. Eucharistiæ Sacramentum collocatur.

I. Ingredimur nunc annum post natum DEIPARÆ Virginis Filium millesimum septingentesimum octavum, lætîs utcunque successibûs memorabilem, cujus totum initium sibi vendicabat cura stabiliendæ Domûs Pragensis. Cæsareo-Regium Decretum, quod superius recitavimus, caput erat & summa cæterorum, sed vel imprimis firma spes in DEUM, & piorum beneficentiam; ad emendas namque Domos, & easdem a solitis civium oneribus eximendas opus erat ingenti sumptu. Dîctus itaque P. Joannes a Cruce se in omnes partes versabat, ut subsidia tantis expensîs paria colligeret. Satageus ille vir prorsus erat & industrius, qui nihil pigrando neglexit, sed omnia temporum momenta sollicitè captans, nunc quædam ab amicis precariò, quædam mutuò, quædam donò, quædam sub annuo obligata censu corrogavit, ut tantò citiùs situm illarum ædium redimeret. Et imprimis quidem Kutscherianam domum duodecimâ mensis Aprilis ære parato coëmit. Indè cogitationes suas ad majorem Lobkovitzianam domum majore sumptu comparandam transtulit, cujus pretium ad decem florenorum millia ascendebat, quæ simul & semel ex pacto persolvenda erant.

Solertia Patris in subsidiis querendis.

Kutscheriana domus exsolvitur.

II. Sed dum ille huic negotio expediendo vigilantissimîs curis intendit, suam sensit graviter tentari valetudinem. Morbo quotidie magis ingravescente, cum facilè prævideret mortem sibi imminere, ne inita circa eandem domum conventio æmulatorum adhuc studiis ferventibûs dissiparetur, aut stabilitus contractus ob rerum vicissitudines vel aliam causam fors in irritum caderet (periculum enim erat in mora) vires supremo conatu collegit, ut ante obitum suum cœpta molimina ad coronidem perduceret. Et favit ejus conatibus Divina Bonitas, quæ varios Benefactores excitavit, ut laboranti Patri adjutrices manus porrigerent, quos quidem honoris causâ ad posterorum memoriam impræsentiarum indicare ipsa gratitudo imperat. Hos inter principem sibi locum vendicat Celsissimus Princeps Archi-Episcopus Pragensis D. Josephus e Comitibus Breünerianis, qui Patri in hunc finem duo millia florenorum donò dedit. Reverendissimus Dominus Joannes Franciscus Franchimont Generalis Sacri & militaris Ordinis Crucigerorum cum Rubea Stella eidem quatuor florenorum millia in sequentes duos annos absque omni censu mutuò concessit. Item Dominus Michaël Povobilus Civis Vetero-Pragensis alia quatuor florenorum millia eidem Patri in Domûs emptionem commodavit, quæ postea pro perpetua Sacrorum memoria Conventui reliquit. His symbolis celeriter congregatis die decima tertia Junii contractum de Lobkovitzianæ Domûs emptione subscripsit, & pacta decem florenorum millia eadem luce persolvit. Porro

De Lobkovitziana domo exsolvenda quoque agitur.

Benefactores veniunt in subsidia.

Contractus emptionis subscribitur, & domus pretium numeratur.

1708. cùm Neo-Pragensis Magistratus pro exemptione a Civicis oneribus, iisdem domibus jure municipii annexis, duo florenorum millia præ-
 tenderet, singulariter enituit pia in Ordinem Nostrum Liberali-
 tas Excellentissimi Domini Hieronymi Comitis Coloredi, qui præ-
 ter alios plures Ordini nostro præstitos favores hæc duo flore-
 norum millia sponte pro se nobis daturum spondit, seseque
 interim ad annum hujus promissæ pecuniæ censum obligavit, do-
 nec contractum nomen ære persoluto expunxisset. His ritè per-
 actis Pater Joannes tantò cordis jubilò gaudiòque delibutus fuit,
 ut quamvis gravissimè morbi doloribùs premeretur, in hæc tamen
 verba prorumperet: *Nunc lætus moriar.* Sequenti luce cùm ipse
 ægritudinis molestiâ præpediretur, per substitutos Patres Domus
 possessionem accepit. Biduum adhuc supervixit, & die decima
 sexta ejusdem mensis, postquàm se CHRISTO Salvatori & ejus
 Beatissimæ Matri devotissimè commendasset, ad Dolorosæ Matris
 ædem circa decimam horam noctu, omnibùs Sacramentis mori-
 bundis conferri solitis, munitus inter circumstantium Religioso-
 rum nostrorum devotam comprecationem ad beatam, ut piè cre-
 dere licèt, transivit immortalitatem, annò ætatis suæ octavò su-
 pra quadragesimum. Cùm nostris adhuc aptus sepulturæ locus
 deesset, impetrata Archi-Episcopalis Consistorii facultate apud
 Reverendos Dominos Patres Crucigeros cum Rubea stella ad pe-
 dem Pontis die decima octava ejusdem mensis manè circa horam
 quintam tumultu honorificè illatus fuit, atque hòc pactò ibidem,
 ubi primum in urbe hospitium obtinuerat, post mortem sepul-
 chrum & requiem invenit, cui etiam Religiosissimi illi viri solem-
 nibùs exequiis parentaverunt. Nos verò, quod instituti nostri ra-
 tio postulat, sequens elogium ejus funebri urnæ affigimus.

III. Natus est P. Joannes a Cruce in oppido Manzanares Archi-
 Diocesis Toletanæ in Hispania. Adolescens postquàm Gramma-
 ticus Latinæ linguæ institutionibus operam dedisset, ætatis annorum
 jam viginti DEO vocante Ordinem Discalceatorum Sanctissimæ
 TRINITATIS Redemptionis captivorum est amplexus. Absolu-
 tò tyrocinii curriculò Religionis vota professus litterarum studiis
 incubuit, & Pampelonæ quidem Philosophicis, Compluti verò
 Theologicis disciplinæ animum excoluit. Interim Sacerdos or-
 dinatus post breve tempus ad novam Ordinis nostri coloniam in
 Germania propagandam a Superioribus missus arduam hanc pro-
 vinciam exporrecta fronte accepit, & Hispaniam egressus annò
 millesimò sexcentesimo octogesimò nonò die decima octava Junii
 Viennam intravit, particeps omnium laborum, qui primis no-
 stris Patribus in tot difficultatibus complanandis exantlandi erant.
 Nullis ille frangi potuit ærumnis aut contradictionum procellis:
 nihil eum a cultu hujus novellæ plantationis deterruit, non fri-
 gus, non æstus, non fames, nulla aëris intemperies, nulla via-
 rum asperitas, ad omnia promptus & intrepidus, dum aliqua spes
 affulgebat Ordinis incrementa promovendi: Lætus semper & hila-
 ris in maximis etiam angustiis & rerum difficultatibus, ut ille, si ul-
 lus alius cum Divo Paulo Apostolo dicere potuerit: *Quis nos separabit*
a Cha-

Pro civicis o-
neribus Excel.
D. Comes Co-
loredus Magi-
stratus satisfi-
cit.

Patris exinde
gaudium, di-
ctumque.

Possessio acci-
pitur.

Ritus.

Sepultura.

Ortus & ad
Ordinem in-
gressus.

Studia.

Sacerdos.

Viennam ve-
nit an. 1689.

Ejus diligen-
tia & toleran-
tia.

a Cbaritate CHRISTI? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? certus sum, quia neque mors, neque vita, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a Cbaritate DEI.

1708.

Epist. ad Rom.
cap. 8. v. 35.

IV. Ordinis munia, quæ subinde peregit, quàm exactissimè implere contendit, nihilque in se desiderari passus est, quod suscepti muneris ratio requirere videbatur. Fuit Viennæ tyronum Magister, ejusdémque Cœnobii Vicarius, ac non multò post P. Commissarii Generalis Secretarius: demum ad Cæsaream Curiam Ordinis Procurator Generalis, & primus Domûs Pragensis Præses renunciatus est. Ab omnibus tam exteris, quàm domesticis & amabatur, & colebatur. Primæ Nobilitatis Magnates prudentia & religione adeò sibi demereri novit, ut cuncti eum suspicerent ac venerarentur. Postrema ægritudo liquidissimè comprobavit, quanta pietate cor ejus semper flagraverit; etenim cum semel præsentium quidam futilibûs fabellîs, & inutilibûs colloquiis tempus fallere, & infirmo, nescio quod frivolum, solatium adferre vellent, ipse modestè eos coarguens dixit: *de rebus loquamur spiritualibus.* Vox sanè Virò religiosò dignissima. Paupertatem tanto amore complectebatur, ut nihil ad usum suum habere sustineret, quod superfluitatem aliquam redolebat: quinimò rebûs etiam necessariis, & a Religione permisis libenter carebat, solitus proprium fraudare genium, quatenus ei plura suppetere, quæ in DEI gloriam & pauperum levamen converteret. Ejus animi fortitudo in superandis adversitatibus ferè invincibilibus mirificè eluxit. Testis hujus rei est Domus nostra Pragensis, cujus plantatio innumeris curarum spinis vepribusque obsepta horrebat, quas ille tamen magnâ in DEUM Fiduciâ præter multorum expectationem feliciter evulsit. Nullam ille unquam simultatem, aut rancorem, aut aliam quamcunque animi perturbationem adversus alterum in corde suo fovit, licet ei sæpenumero cum illis agendum fuerit, qui ejus conatibus ex professo adversabantur, atque hac ratione ostendit, quod in Sacris Proverbiis legitur: *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit.* Accidit fortassis, ut viro cuidam Religioso fortuitò occurreret, & quidem suo in eodem negotio competitori: hunc ille peramicè salutatum ità est allocutus: *Pater rem suam agat strenuè, agam & ego quoque meam.* Ac deinde festivè subjunxit: *qui potest capere, capiat.*

Officia.

Pietas.

Paupertas.

Animi fortitudo.

Prov. cap. 12.
v. 21.

V. Sed neque in gravissimis morbi doloribus vel minimum impatientiæ signum edidit, & cum vel maximè torqueretur, nihil aliud, quàm Sanctissima Nomina in ore habuit, quibus CHRISTUM, ejusque Virgineam Matrem in solatium animæ suæ advocavit. Omnes demum religiosi viri virtutes in ipso usque ad vitæ finem resplenduerunt: undè fuere non pauci tum ex Clero, tum ex Nobilitate, tum ex populo, qui hujus viri jacturam magnoperè deplorabant. Certè Princeps Archi-Episcopus, cui ille in deliciis erat, acceptò mortis nunciò ex cordis intimo suspiravit, neque levioribûs indiciis alii mœrorem suum testatum fecerunt.

Patientia.

Luctus super eum.

Ooooo

Supre-

1708.

Exequiæ.

Suprema Iusta ei persolvit ipse Reverendissimus Dominus Martinus Sacri & Militaris Ordinis Crucigerorum cum Rubra Stella Generalis Magister, cum omnibus Religiosis ejusdem Ordinis in Domo Hospitali Pragensi ad pedem Pontis tunc temporis existentibus. Gloriantur etiamnum Reverendi Patres illi, qui nondum aliquid a pristino suo erga nostram Religionem amore remiserunt, P. Joannem a Cruce Domus Pragensis Fundatorem inter suos esse sepultum, quod etiam ejus tumulo inscripsisse feruntur, & merito quidem, & honorifice.

Alter Præses.

VI. Acquisitæ Domus Pragensis nuncius & Viennæ & alibi universas nostras exhilaravit propagines, sed hanc lætitiā penè obruit luctus ex evulgata simul morte Patris Procuratoris Generalis & ejusdem Domus Præsidis conceptus, velut ortus unius alterius esset occasus, aut unius nativitas mors esset alterius, ut matribus accidit in partu expirantibus prole superstite. P. Martinus ab Ascensione Commissarius Generalis, cui curæ cordique fuit benè cœpta initia ulterius provehere, assumptō in socium P. Conrado a Sanctissima Trinitate, qui non ita pridem Philosophiam & Theologiam fratribus prælegerat, Pragā festinavit, quò vigesima die mensis Julii pervenit, ibidemque ad ædem Matris Dolorosæ, quam nostri etiamnum incolebant, diversatus eundem P. Conradum Domus Præsidem instituit. Promiserat jam antea Illustrissimus Dominus Joannes Ignatius Baro Putz se suis expensis nobis Ecclesiam ædificaturum, quamprimū idoneum aliquem propriūque fundum nancisceremur, atque in hunc finem ichnographia Ecclesiæ ad mentem & ideam Illustrissimi Fundatoris ab Architecto jam descripta fuerat, & approbata: unde ad decimam septimam mensis Augusti Illustrissimus Fundator cum P. Commissario Generali & P. Conrado Præside de nonnullis conditionibus convenit, quibus assertis acta mutua subscriptione firmata fuerunt.

Fis conventio
de construenda
Ecclesia.Supplicatur
pro translatione,
& SS. Eucharistiæ collocatione.

VII. Hæc dum aguntur, nostri interea domos recenter comparatas in eam formam redegerunt, ut non solum commodam & Regulari vitæ convenientem habitationem præberent, verum etiam Divino Cultui decenter peragendo locum opportunum relinquerent. Rebûs in hunc modum comparatis nostri nihil amplius cunctandum censuerunt, sed ad ipsam translationem confestim procedere decreverunt. Quamobrem Cellissimo Principi Archi-Episcopo facti supplices rogaverunt, ut jam in propria Domo sibi Divina officia liceret peragere. Cui supplicationi postquam Princeps benignissimè annuisset, illius rei copiam a Reverendissimo Metropolitanæ Pragensis Ecclesiæ Consistorio amplissimè sequentibus impetrarunt.

Concessa facultas.

Authoritate Archi-Episcopali Ordinaria datur tenore presentium Reverendis ac Religiosis Patribus Discalceatis Ordinis Sanctissime TRINITATIS Redemptionis captivorum in Regiam Urbem Neo-Pragensem per modum Hospitii receptis Facultas & Licentia,
ut

ut in adibus Lobkovitzianis, ab iisdem Religiosis Patribus pretiò
comparatis, & in urbe præfata sitis Capellam exstrui curare, illá-
que perfectâ & benedictâ inibi Sacrosanctæ Missæ Sacrificium super
altare portatile legere & celebrare, nec non functiones suas Religio-
sas ibidem peragere, uti & ad dictam Capellam, postquam fuerit
exstructa, campanas appendere, & more consueto pulsari curare
possint, ac valeant. Publica tamen, & frequentiori Sanctissimi
expositione (præterquam in principalioribus Ordinis festis, die De-
dicationis seu Patrocinii supranominatæ Capellæ) atque concionibus
e suggestu dicendis exceptis : duratura præsens Facultas & Licen-
tia initiò, donec dicti Patres Trinitarii adequatam Fundationem
ac redditus pro erectione Conventus fuerint adepti. Præ in Can-
cellaria Archi-Episcopali die 22. Augusti Annò 1708.

Daniel Josephus Maieren
Vicarius Generalis & Officialis.
(L.S.)

Franciscus Ignatius Lumsonde
de Sandberg Cancellarius.

VIII. Hac Facultate obtenta nihil porro reliquum erat, quod
decretam Transmigrationem ulterius moraretur. Igitur vigesi-
mâ quintâ Augusti, quæ dies utensilibus convasandis destinata
fuit, nostri Admodum Reverendis Patribus Ordinis Servorum
Beatissimæ Virginis Mariæ pro amicæ hætenus vicinitatis op-
portunitate gratias perhumaniter rependerunt, ac inde omiſſa
quacunque solemnitate ad novam habitationem se contulerunt.
Ibidem post meridiem campanarum e turricula pendentium so-
nitu signa dederunt sequentis Festivitatís, per omnes æquè Bo-
hemie choros solemniter, quâ celebratur Festum Sanctarum Reli-
quiarum, quæ in Metropolitana Ecclesia Pragensi asservantur,
ac religiosè coluntur. Sextâ deinde ac vigesimâ Augusti primò
statim manè Sacellum nostrum solemniter benedictione lustratum
fuit, in quo ante Septimam matutinam P. Commissarius Ge-
neralis primum celebravit Missæ Sacrificium, & Sacram Eucha-
ristiam tabernaculo imposuit. Quò factò eadem adhuc die un-
decim sacerdotes tam domestici, quàm extranei ad aras operati
fuerunt, & inter illos Reverendissimus Dominus Martinus Pein-
lich Sacri & Militaris Ordinis Crucigerorum cum Rubra Stella
Supremus & Generalis Magister Pontificalibus amictus sub exqui-
sita musica sacrum Solemne decantavit : Admodum Reverendus
autem Dominus Josephus Ignatius Haidrich ejusdem Ordinis Cru-
cigerorum Sacerdos Bohemo idiomate ad circumfusum populum
verba e superiore loco fecit. Post meridiem in eodem Sacello
coram Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, publicæ venerationi

In novam do-
mum migra-
tio.

Festum Reli-
quiarum.

Benedicitur
Sacellum.

Prima Missa,
& collocatio
Sanctissimi.

Sacrum so-
lemne.

Concio.

1708.
Postmeridiem
in gratiarum
actionem fun-
ctio.

Pro nova Ec-
clesia Primus
ponitur Lapis.

exposito, Litaniae Lauretanæ & Antiphona *Salve Regina* inter in-
signem musicorum symphoniam decantatæ fuerunt, quatenus
Omnipotenti DEO Ejusque Virgineæ Matri MARIE debitas pro
tanto favore gratias persolveremus. Postea sequenti mense, ter-
tia nimirum Septembris, Ecclesiæ structura initium sumpsit, ubi
absque omni alia solemnitate assistentibus solum domesticis Re-
ligiosis P. Conradus Præses primum ad fundamenta posuit lapi-
dem, & continuo cœptum opus Illustrissimi Domini Fundato-
ris munificentia indiès majoribus augmentis succrevit.

C A P U T XV.

Nostri Viennensis Cœnobii Ecclesia ornatur Devo- tissima CHRISTI Crucifixi Imagine.

Imaginis for-
ma.

De ejus origi-
ne non con-
stat.

Culta ali-
quando.

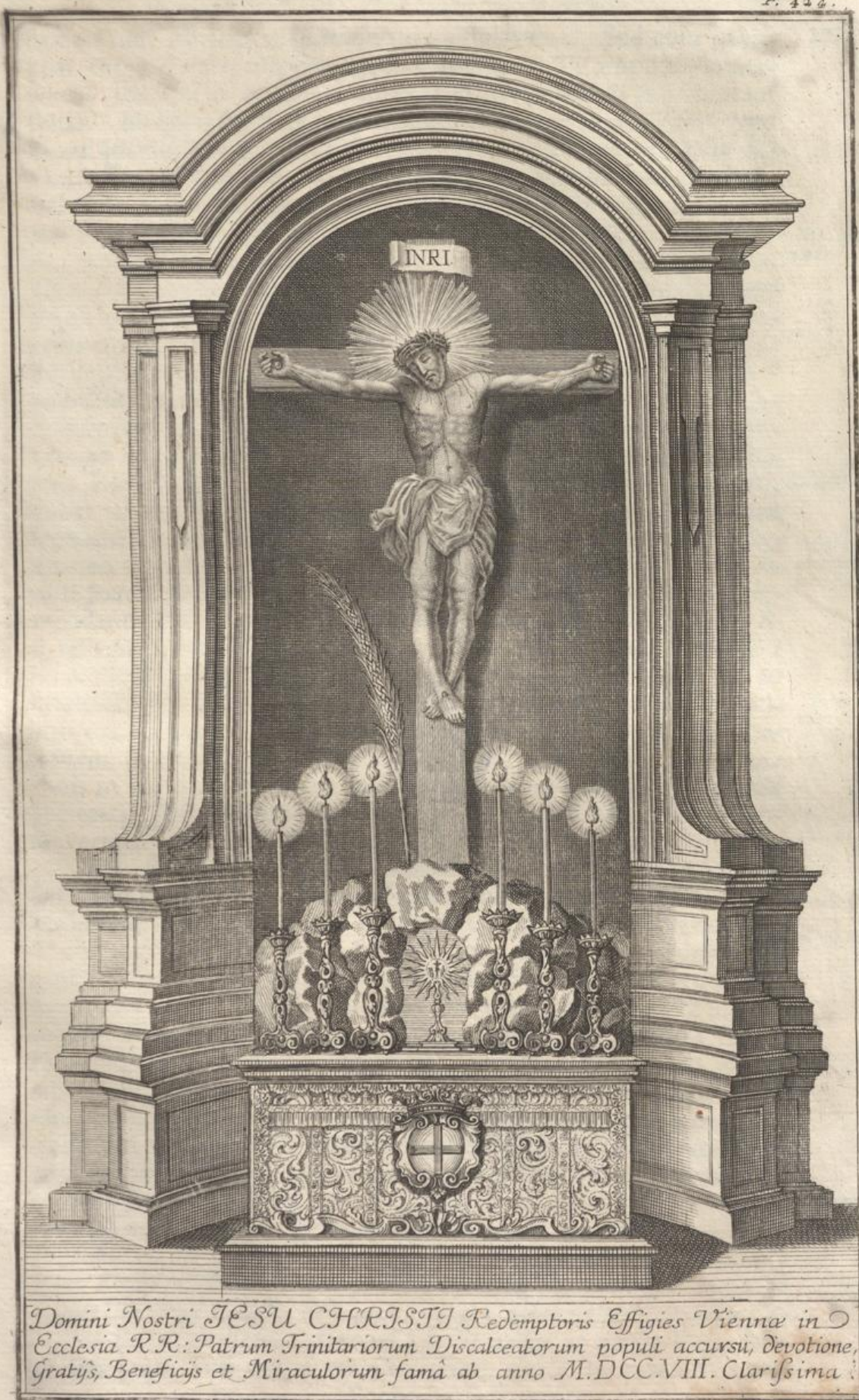
Varie circa
eandem opi-
niones.

Prima opinio.

De effossione
Imaginis.

I. **P**rodigiosa hæc Crucifixi Salvatoris Nostri Effigies, quæ tan-
to populorum concursu simul ac pietate in nostra Vien-
nensi Ecclesia colitur, ab insigni, & in arte sua versatissimo sta-
tuario formata fuit. Magnitudo ejus ad justam hominis statu-
ram accedit, CHRISTUMque in Cruce inclinato capite expiran-
tem tanta venustate ac elegantia repræsentat, ut non solum in-
tuentium corda pio compassionis sensu vulneret, verum etiam
miros sæpenumerò in animis motus excitet. Quæ autem ge-
nuina hujus sacræ imaginis origo fuerit, dicere non habeo;
quis enim abdita vetustatis arcana satis exploratè rimetur, præ-
cipuè si nulla idonei Scriptoris auctoritas suppetat, qui suò te-
stimoniò rei obscuræ lucem aliquam conciliet? Istud duntaxat
extra controversiam censetur, eam olim Cibinii sive Hermansta-
dii in Transilvania maxima religione cultam fuisse: hanc verò
piæ plebis devotionem post varias hæresum sectas, in modum
torrentis per Transilvaniam effusas, sensim evanuisse. Quid verò
deinceps de hac venerabili statua actum fuerit, magnæ sunt ubi-
que tenebræ, aliis alia mordicè assseverantibus. Duæ tamen sen-
tentiae majori plausu circumferuntur, quarum ego nunc utramque
in medium proferam, postea verò opinionem meam subnectam.

II. Primæ sententiæ assertores rem ita narrant: Cum sub
decursu sæculi decimi sexti Lutheri secta effrenè licentiâ Transil-
vaniam inundasset, & iconoclastarum sacrilegas manus in piarum
imaginum injuriam armasset, devoti quidam Orthodoxæ Religio-
nis cultores, veriti, ne hæc Sacra CHRISTI Crucifixi Imago
eâdem cum cæteris ruinâ involveretur, illam tempestivè hæreti-
corum furori subduxerunt, eamque extra urbem Cibinensem
haud procul a porta S. Elisabethæ in terram defoderunt. Cum
autem post multos annos, nescio, cujus ædificii causâ in eodem
loco humus ligonibus exhauriretur, fossores præter omnem spem
& expectationem suam in hunc cœlestem Thesaurum inciderunt;
etenim dum illi bipaliorum operâ in viscera telluris altius pene-
trant, attonitis oculis manum unam prominere conspiciunt,
quam incorrupti hominis esse crediderant, adeò exactè artifex
opus

Domini Nostri IESU CHRISTI Redemptoris Effigies Viennæ in
 Ecclesia RR: Patrum Trinitariorum Discalceatorum populi accursu, devotione,
 Gratijs, Beneficijs et Miraculorum famâ ab anno M.DCC.VIII. Clarissima

opus ſuum ad naturæ imitationem effigiaverat. Sed cùm paulò poſt caput ſpinis coronatum detexiſſent, nihil ampliùs dubitârunt, imaginem quandam CHRISTI Crucifixi ab ſe inventam fuiſſe. Neque falſi ſunt; egeſtâ ſiquidem profundius terrâ hæc Sacra Imago in eorum conſpectum ſe dedit, quam interiùs cavam eſſe ipſa ponderis levitas arguebat. Mirabantur proinde, quî fieri potuerit, ut hæc lignea imago (ex tiliâ nâmque ſculpta fuit) tot annis in loco humido lateret, quin prorsus computruerit, aut ſaltem teredinum morſibûs non pridem fuerit ablumpta. Cùm verò cernerent eam altera manu deſtitui, ne elegantiffimo operi quidquam deeſſet, improbo labore illam quæſiverunt, ſucceſſu tamen parùm felice, utpotè quam poſt multos ſudores nullo reperire potuerunt. Porro cùm illi, penès quos tunc Hermaſtadii rerum ſumma erat, metuerent, ne hæc ſtatua in Catholicorum manus devoluta publicæ venerationi exponeretur, eam ad Lutheranorum fanum, quod olim Cathedralis Catholicorum Eccleſia fuit, detulerunt, ibique ſolicitè occultaverunt, quam tamen ſequentibûs annis Sereniſſimæ Domine Eliſabethæ Dorotheæ natæ Duci Sleſvici, Holſatiæ, Stormariæ & Ditmarſiæ, quæ eo tempore connubiali fœdere Excellentiffimo Domino Comiti Joanni Ludovico Rabutino Generali totius Tranſilvaniæ Commendanti juncta erat, dictâque imaginem a Magiſtratu Cibiſienſi efflagitaverat, donò dederunt. Re autem poſtmodum inter Catholicos evulgata, illi in eodem loco, ubi hæc Sacra Imago quondam ſub terra latuerat, exiguum in forma hemicycli ſacellum excitârunt, illudque alia ejusdem Crucifixi Effigie, ad imitationem prototypi ſculpta, decoraverunt, quam etiamnum quotannis in die cinerum ducta ad hunc locum ex Parochiali Eccleſia Societatis JEſu ſolemni ſupplicatione religioſiſſimè venerari conſueverunt. Sic res narratur a Patronis primæ ſententiæ.

III. Fautores autem ſecundæ ſententiæ negant hanc Sacram Imaginem unquam ſub terra deſoſſam fuiſſe, quamvis ea argumenta minimè producant, quæ ſufficerent ad priorem narrationem, & communem traditionem refellendam. Id unum aſſerunt, imaginem ſupralaudatæ Domine Eliſabethæ Dorotheæ a Lutheranis traditam, non e terra effoſſam, ſed e veteri quodam, & ligneis tabulis circumſepto loco juxta fanum illud depromptam fuiſſe. Ego itaque pro muneris mei ratione, dum res hæc jam propè ad typum promoveretur, ne quid intentatum relinquerem, ad elucidandam rem adedò obſcuram & perplexam, facta nova inquisitione ſequens e Tranſilvania conſecutus fui teſtimonium, quod pro majore aliqua præſentis materiæ claritate e Germanico idiomate in Latinum tranſlatum ſubjicio, & ita ſonat: *Postquam Excellentiffimus Dominus Generalis Rabutinus Supremam Tranſilvaniæ Præſecturam hic Cibiſii in ſe ſuſcepiffet, & aliqua loca perluftrâſſet, Ejus Excellentiffima Conjux partim intellexit, partim & vidit, in magna Cibiſienſi Eccleſia Saxonica multas, easque valde vetuſtas Catholicæ Religionis ſtatuas aſſervari: petiit itaque ab inclyto Urbis Magiſtratu, ut, cùm Auguſtana Confeſſionis aſſectæ bujuſmodi imagines*

1708.

Una manus abeſt.

Occultatur.

Poſtulata donatur Sereniſſimæ Duci.

Sacellum nunc in loco ubi ſtatua ſectur effoſſa.

Publica Supplicatio.

Secunda ſententia variat aliquantulum.

Recente teſtimonium.

1708. venerari non soleant, sibi aliquot pro honorario donarentur. In hunc finem Dominus Joannes Saxo, qui eo tempore Judicis Regii & Comitis Nationis munere functus est, ex vetusto tabulato speciosam imaginem CHRISTI Crucifixi, & duas alias Sanctorum Statuas deprompsit, easque praefata Sua Excellentiae in die ejus onomastico donavit, quae tanquam Devota Domina dictam Crucifixi Imaginem in suo aulico sacello religiosissime coluit, eamque postea Viennam Austriae secum asportavit, ubi illam pariter in summo pretio semper habuit (erat quippe valde insignis & pulchra statua) tandem ex bona intentione ad augendam CHRISTI Crucifixi venerationem vovit, se hanc Imaginem Reverendis Patribus Trinitariis de Redemptione captivorum, Viennae in Austria existentibus, donaturam, ut in eorum Ecclesia publico cultui exponeretur, quod & factum fuit, & haec statua ibidem tanquam prodigiosa Imago summa veneratione etiamnum colitur. Hoc itaque in mea vita, qui septuagesimum primum aetatis annum jam complevi, & per 43. annos in Transilvania aliisque locis varia officia a Caesarea Majestate mihi demandata administravi, ac praesens fui in supra dicta traditione hujus devotissima CHRISTI Crucifixi Imaginis, totiusque rei seriem probe novi, praesentibus litteris, maturò consilio excaratiss, testari volui, quas propria manu subscripsi & meò Sigillò ob-signavi. Datum Hermanstadii in Transilvania 20. Februarii 1708.

(L.S.)

Joannes Georgius Neinhard de Guoit
Militaris quondam ararii Praefectus in Transilvania.

Non opponi-
tur totaliter
primae senten-
tiae.

Manet du-
bium.

Secunda prae-
valet primae
sententiae.

Vertitur
Historia.

IV. Haec sunt, quae in favorem secundae sententiae afferri possunt, integrum nunc esto cuilibet, quod magis libuerit, opinari, & credere; ego enim, ut, quod res est, candidè fatear, arbitrator hoc Domini Georgii Neinhardi testimonium primae sententiae nihil prorsus adversari; quamvis enim ille disertis verbis nullibi exprimat, dictam Imaginem e terra erutam fuisse, nullibi tamen id etiam negat: cumque affirmet venerandam hanc statuum e ligneo tabulato depromptam, & Excellentissimi Comitis Rabutini Serenissimae Conjugi pro honorario ad ejus onomasticum festum datam fuisse, dubium semper relinquit, qualiter haec ad dictum heterodoxae Ecclesiae tabulatum pervenerit, quod tamen dubium prima sententia tollit, dum modum hujus rei ostendit. Fatendum tamen est secundam sententiam, quamvis recentiore, a plerisque praeferrì primae, ceu vetustae nimis, & ambiguae, licet ea pariter validis nitatur fundamentis. Caeterum in hac opinionum varietate, quò plus se quis torquebit, eò minus se extricabit, velut facile contingit in rebus, quas celare invidia, vel obliterare solet longinqui temporis vetustas. His praemissis ad pertexendum historiae nostrae filum progredior.

V. Postquam igitur Serenissima Domina Elisabetha Dorothea, ut superius vidimus, elegantissimam hanc CHRISTI Crucifixi Imaginem Cibinii asservari didicisset, eam sibi a Magistratu illius urbis, qui ex Acatholicis conflatur pro munere donari poposcit, nihili praeter hac faciens aurea argenteaque donaria, quae

Regio-

Regionis Præfecturam adeuntibus aliàs offerri consueverunt. Nec tergiversatus est Magistratus tantæ Dominæ morem gerere, cujus preces justî imperiî locô habendæ erant. Executio itaque hujus negotiî Domino Joanni Saxoni Regio Judici & Nationis Saxonicæ, ut vocant, Comiti demandatur, qui dictam CHRISTI Crucifixi Effigiem, ac prætereà alias quoque duas Sanctorum statuas (nomina eorum hucusque ignorantur) non tamen paris elegantie ex illo loco contabulato depromptas lignæ arcæ imposuit, eisque in cirros plicatum palmæ ramum, qualis Romæ in Dominica Palmarum a Summis Pontificibus distribui solet, superinjecit, & arcam ab se conclusam per deputatos ad Serenissimam Ducem transmisit. Ramus adjectus, quantum cognosci potuit, sacræ huic Iconi in Transilvania nunquam adhæsit, id quod prolixè testantur omnes imagines hujus Crucis in Transilvania aut pictæ, aut sculptæ: Viennæ tamen eadem palma Crucis pedamento infixæ fuit, & ita ubique in æneis figuris ceu tessera prodigiosæ hujus Iconis exprimitur, quam vulgus imperitum, spicarum similitudine deceptum, prægrandem aristam arbitratur.

VI. CHRISTI Crucifixi statuâ in hunc modum ad Serenissimam Ducem delatâ, jussit illa confestim arcam reſerari, ut desideratissimi doni conspectu avidos oculos aliquando satiaret. Neque mora: aperitur e vestigio scrinium, extrahuntur duæ statuæ cum ramo palmæ: ad extremum ipsa quoque CHRISTI Crucifixi effigies in lucem producit. Hanc dum pia curiositate omnes attentè inspiciunt, vident alteram ei manum abesse, quæ res haud vulgari dolore Spectatores replevit. Propitiâ tamen fortunâ, aut si mavis, peculiari Divina dispositione inventus est Statuarius, qui tanta dexteritate novam manum e ligno sculpsit, ut ob insignem artis collusionem vetus a nova ægrè discerni valeat. Integratâ hîc pactô Statuâ Serenissima Dux, ut suæ devotioni cumulatius litaret, eam aræ militaris Sacelli imponi voluit, ubi eam cum hospitibus & familia sua manè Missarum Sacrificiis, vespere autem Rosarii precibus, Litanîis Lauretanis, aliisque pietatis exercitiis religiosissimè venerari consuevit; & ad augendam animorum devotionem singulis quibûsvis feriis sextis Litanias de Dulcissimo Nomine JESU coram ea decantari jussit, ad quas militarem etiam symphoniam adhibuit. Accidit aliquando, ut bellicus quidam Præfectus primi ordinis, avitis erroribus ab adolescentia innutritus, Excellentissimum Comitem Rabutinum Generalem visiteret, qui ut concinentium voces & Musicorum melos audivit, curiositate ductus, Sacellum adivit, visurus, quid rerum ibi gereretur. Vix ille pedem Sacelli limini intulit, dum ex conspectu sacræ Imaginis se adeò permotum sensit, ut paulò post erroneas suas circa fidem opiniones ejuraverit, & Catholicæ Ecclesiæ reconciliatus fuerit, quam salutarem hominis mutationem admirati sunt universi, nec dubitarunt, eam ex aspectu hujus prodigiosæ Iconis ortum habuisse.

VII. Postquàm igitur annò hujus sæculi octavò, in quem commentamur, laudabiliter exactâ Transilvaniæ Præfecturâ

1708.

Ramus palmæ.

Non adhæsit Iconi in Transilvania.

Viennæ est ejusdem tessera.

Una manus notatur deficere.

Operâ artificis manus restituitur.

Militari Sacello imponitur.

Devotiones.

Occasio conversionis ad veram fidem.

1708. nobilissima Princeps Viennam reverti constitisset, hanc quoque Imaginem velut proprium munus & sacram supellectilem suam secum avexit, ut eam Viennæ alicubi publicæ venerationi exponeret. Occurrebant autem menti ejus varia religiosorum hominum domicilia, & imprimis quidem templum Patrum Clericorum Regularium Theatinorum, in cujus vicinia ipsa Princeps habitabat, sed deterrebat eandem, quod Ecclesia illorum ob angustos, quibûs circumscribitur, limites magnæ hominum multitudini recipiendæ par non sit, atque adeo tantum devotionis concursus, quantum ipsa desiderabat, fovere nequeat. Post varios cogitationum æstus tandem Piißima Princeps pridem aliàs sacro Ordini nostro addicta, a quibusdam, erga nos benè affectis, persuasa decrevit, sacram illam Imaginem in nostra Ecclesia collocare, quæ ob amplitudinem suam confertissimo etiam devotorum concursui sufficere videbatur, & ob loci opportunitatem (sita est enim in ea via, quâ Hernalsium, recolendis CHRISTI passi Mysteriis sacratum oppidum tenditur) novâ hac pietatis illecebrâ devotorum corda ultro ad se attractura censebatur. Porro ne Serenissima Princeps longiùs ab hoc thesauro suo etiam corpore abesset, statuit quotannis æstivis mensibûs palatium aliquod in nostri Templi vicinia incolere, tum ut salubriore aura perfrueretur, tum vel maximè, ut privatæ suæ devotioni propiùs crebriùsque litaret, quod & sequenti æstate factum est. Vocatis igitur nostris Patribus rem proposuit, qui conditionem, perinde ac munus oblatum a DEO, gratanter, & amabûs, ut ajunt, ulnîs arripuerunt, atque eandem sacram Effigiem die sexta mensis Augusti, Transfigurationi Domini Nostri JESU CHRISTI sacra, exultabundi domum tulerunt. Non tamen sola, aut incomitata hæc sacra Imago ad nos pervenit, sed ex munificentia ejusdem nobilissimæ Benefactricis nostræ pretiosa altaris & Sacerdotum ornamenta, argentea hierotheca, & Caput S. Albani Martyris eidem pro corollario acceperunt.

VIII. Hòc tam insigni donò obtentò magna sollicitudo vellicavit animum, in quonam potissimùm Ecclesiæ nostræ Sacello tantus thesaurus impostèrùm asservaretur. Erat inter alia Sacellum quoddam, jam a suo principio elegantissima CHRISTI Crucifixi imagine, coloribus scitissimè adumbrata, ornatum, cujus vertici supra muros sub ipsa Ecclesiæ structura examen apum infedissemus, quod nemo non pro fausto futurorum omine accepit. Hæc picta imago præsentì rursus annò a loco suo amota fuerat, quod ibidem Excellentissimus Philippus Ludovicus Comes Sinzendorffius, Aulæ Cæsareæ Libellorum Magister (Cancellarium vocant) ejusdem Serenissimæ Principis ex primo matrimonio filius in honorem S. JOSEPHI CHRISTI Nutritii aram erexisset, sumptu quidem haud modico, operis tamen magnificentia ejus desideriis nequaquam commensâ. Hoc itaque altare, quod a sua origine nondum totis sex mensibûs steterat, dictus Excellentissimus Comes sacræ huic Imagini cessit, simul & Sacellum, quod est in Ecclesiæ corpore primum, ejus cultui, ac

per-

S. Imago Viennam transfertur.

Rationes ob quas nostræ Ecclesiæ data.

Sacellum pro ea collocanda eligitur.

Lib. 5. cap. 4. n. 4.

Comes Sinzendorffius altare S. Josepho extructum jubet removeri.

perpetuæ venerationi consecrari voluit, cum firmo proposito aliud, multoque magnificentius altare intra vicinum Sacellum in honorem S. JOSEPHI excitandi. Hac difficultate complanata adsciti sunt confestim artifices, qui satageis manibûs, festinatôque labore venerabili huic Iconi decentem mansionem pararent, quæ interea in quadam Cœnobii nostri cella asservabatur, ibidémque a multis, quos famigeratissimæ hujus Imaginis visendæ cupiditas, vel devotionis ardor allegerat, religiosè colebatur.

IX. Exeunte Novembri Sacelli ornatus perfectionem suam jam attigerat: Opere igitur ad coronidem perducto, tempus ipsum monebat, ut sacra Effigies quamprimum suo throno imponeretur. Ad hunc actum majore splendore peragendum triduanæ solemnitatis indicta fuit. Sed cum Imago a principio statim dicto Sacello imposita fuisset, a multis ægrè conspici potuit: placuit igitur eandem sub decursu hujus triduanæ devotionis in majore altari, ad omnem magnificentiam exornato, collocare, quod & factum fuit trigesimâ mensis Novembris, in Festo S. Andreæ Apostoli, qui & in cruce olim martyrium consummaturus eximiis laudum titulis Crucem veneratus est. Hæc dies annô præsentî in feriam sextam CHRISTO patienti dedicatam inciderat, quæ etiam celeberrimæ huic solemnitati initium dedit. Incredibile autem dictu est, quàm densè, confertimque ab ipso diei ortu usque ad noctem populus affluerit, idque non solum ex urbe, aut suburbiis, verum etiam ex oppidis octo, novémque miliaribûs Viennâ semotis, quò nimirum fama hujus prodigiosæ Imaginis penetravit, & devotorum corda ad tam singulare pietatis spectaculum coràm intuendum excitavit.

X. Prima die ad frequentissimam concionem verba fecit Reverendus P. Philippus a S. Jacobo Religiosus ex Ordine Scholarum Piarum, qui celebris tunc audiit Divini verbi Præco, nunc etiam in lucem editis concionum suarum voluminibûs, sacrae facundiae suæ testibûs, multò celebrior evasit, cujus quidem hic sermo partus primogenitus fuit publicis typis ad posterorum memoriam excusus. Porrò solemni Missæ Sacrificio adstitit Augusta ELEONORA Imperatrix Vidua cum Serenissimis Filiabus Archi-Ducibus. Die sequenti ad vix minorem populi multitudinem e suggestu peroravit P. Lucas a Regibus nostri Ordinis Religiosus, & pro eo tempore Concionator per annum. Tertia die, quæ fuit Dominica prima Adventûs, densissimo auditorio DEI verbum annuntiavit disertissimus Ecclesiastes Reverendissimus & Illustrissimus Joannes Baptista Otto e Comitibus de Volckra electus Episcopus Scardonensis, Collegiatæ Ecclesiæ Posonii ad S. Martinum Turonensem Præpositus & Curio, qui demum obiit Vesprimiensis in Hungaria Episcopus. Per omnes autem harum festivitatum dies Prælati solum Infulati, & Pontificalibûs vestibûs amicti solemne Sacrificium in ara principe immolârunt, lectissimis musicis & gratissimo concentu admodulantibûs. Hac demum tertia die Augustissimus JOSEPHUS I. Romanorum Imperator cum Augustissima WILHELMINA AMALIA

Qqqqq

Impe-

1708.

Functiones
per triduum.

1. Decemb.

2. Decemb.

1708. Imperatrice Consorte, CHRISTUM Crucifixum veneraturus, a meridie ad nostrum templum processit, quo praesente decantatae sunt Vesperae & Lauretanæ Litaniae. Tertius harum festivitatum dies, sicut reliquos dignitate ac magnificentiâ superavit, ita populi devotionem adeo inflammavit, ut ad octavam usque noctis horam Ecclesia nostra hominibus ferveret, & coelesti quodam visco piorum corda sibi agglutinet. Tandem omnibus exesse iussis, foribusque obsecratis, sola Serenissima Principe Benefactrice cum paucis Nobilibus Matronis praesente, adstantibus quoque plerisque nostris Religiosis sacra hæc Imago a maiore ara sublata, & in proprio sacello collocata fuit, ubi etiamnum miris gratiis & charismatum donis refulget.

In proprium
Sacellum po-
nitur.

C A P U T XVI.

Referuntur quædam beneficia apud sacram CHRISTI Crucifixi Imaginem a DEO impetrata.

Ara ad mole-
stiam compo-
sita.

Duo tractatus
de concessis
gratiis edici.

I. **P**rimitiva aræ structura tumultuario quidem opere confurrexit, quæ tamen plus modestiæ, quam splendoris habuit, prout in praesenti figura videre licet. Fors & hanc noscere absentibus vel posteris non ingratum erit, cum similia (ut quoque hic cernimus jam factitatum) piorum liberalitate sæpè magnificentior formam. De obtentis gratiis & beneficiis (sive miracula, sive mirabilia indigitare velis, id ego nihil moror) duo in lucem prodiderunt tractatus, quorum alter anno huius sæculi decimo tertio, alter verò, succrescente mirabilium numero, anno vigesimo quinto typicis formis evulgatus fuit, in quo, ut veritati sanctius litaretur, pleræque recensentur impetratorum beneficiorum circumstantiæ, expresso etiam personarum nomine, patriâ, sexu atque conditione, ut proinde nemo veritatem illius narrationis jure in dubium revocare queat, praesertim cum liber ille ipsi etiamnum superstitibus conscriptus fuerit, qui beneficiorum participes, vel testes rem omnem sponte suâ sub iuramentum religionis confirmaverunt. Nos verò de bene multis prima solummodo quæ maiore hominum plausu excepta fuerunt, ad honorem Domini Salvatoris nostri, quam brevissimè delibabimus, ne hoc opus in nimiam molem excrescat.

Cultrò perfos-
sus oculus sa-
natur.

II. Infans trimulus cultrum manu tenens, ludensque cecidit, & ferrò in pupillam adactò oculum unum sibi perfodit. Mater ad conspectum immedicabilis vulneris perterrita CHRISTO in Cruce Salvatori nostro infantem devovet, & confestim oculus amissum lumen tam perfectè recuperavit, ut læsò non minùs viderit oculò, quàm alterò sanò; a vulnere quoque citò sanatus fuit.

Aliud simile.

III. Huic & illud est simile: mater, cum intricatam quandam ligulam in corpore suæ prolis resolvere vellet, nec tam facile posset, ac desideraverat, compendiò usura cultellum arripuit, tantæque festinatione opus præcipitavit, ut acie a lubrico loco

loco exerrante cultellus impetu mulieris per nasum infantis ad dexterum ejus oculum penetraverit, & miserrimum pusionem gravissimè fauciaverit. Tam funesto casu attonita genitrix ad nostrum Crucifixum Dominum mentis oculos convertit, & proles mirabiliter sospes evasit.

1708.

IV. Filia octennis forfices gerebat in manu, quas dum improvidè circumagit, earum cuspidibùs proprium oculum fauciavit: coaluit quidem vulnus tenui pelliculâ utcunque obductum, sed oculus suo vigore privatus nullum deinceps lumen admisit. Mater puellæ, cùm observaret, damnum istud nullo humano medicamine refarciri posse, ad CHRISTUM Crucifixum, qui *illuminat mirabiliter a montibus æternis*, munus defert, eidemque filiolam suam devotis precibùs commendat. Ut se domum retulit, magna sua consolatione filiam utroque oculò videntem contempsit.

Excæcata
rursus videt,

Psal. 75. v. 5.

V. Quidam conjuges ideo affligebantur, quòd, licèt nulli industriæ parcerent, aut laboribus, res tamen familiaris quotidie magis pessumiret, & ipsi ad incitas ferè redigerentur: diaboli fascinum suspicati ad CHRISTUM Redemptorem se convertunt opem implorantes: quinquies in honorem ejus vulnerum, dum Missæ Sacrificium peragi curant, cœlestem benedictionem senserunt, opibùsque temporalibùs aucti CHRISTO Crucifixo suam prosperitatem etiamnum in acceptis referunt.

Quibus res familiaris pessumibat, opibùs augentur.

VI. Nobilis quidam puer præsentibùs aliis sclopò manuali ludebat, ignarus eundem pyrio pulvere ac glande gravidum esse. Juvenili deinde levitate actus sclopi in transeuntem mulierem nugaciter convertit, ut meticulosam panico quodam terrore percelleret. Sed ecce tibi! dum rotam ignariam solvit, excussæ scintillæ in sclopi fistulam penetrârunt, succensóque pulvere globulum in mulierem evibrârunt. Mulier in maximis angustiis deprehenfa manus pectori admovit, seseque CHRISTO Crucifixo impensè commendavit. Et O! rem mirabilem, plumbea illa sphærula manum quidem consternatæ fœminæ impetiit, sed tantquam æreum quendam murum attigisset, absque ullo mulieris nocumento innoxius resilivit, non sinè stupore omnium præsentium, præsertim periclitantis fœminæ, quæ hóc prodigiò mortem evasit.

Mulier a nece præservatur.

VII. Senecio nonaginta annorum apoplexiâ tactus, repente corruerat, quem ob graviolem jam ætatem nemo non proximè moriturum credebat, ut circumstantes omnes de sepulchro magis, quàm de parandis pharmacis cogitaverint. Verùm ille, mox ut ad se nonnihil redivit, cœlestem Medicum imploravit, pollicitus se munusculum aliquod ad altare nostri Crucifixi delaturum, si præsentissimum hoc mortis periculum effugeret. Neque mora: hóc votò emissò sensuum usum recuperavit, & in ætate adeò devexa perfectè convaluit.

Apoplexiâ tactus sanitati restituitur.

VIII. Filia septennis in glacie aliquando incedens ejus lubricitate supplantata cecidit, suisque lapsùs calamitatem duplici unius pedis fracturâ geminavit. Afflictus genitor pro dilecta filia

In duobus locis fractus pes confanatur.

1708. precibus a CHRISTO Crucifixo efflagitavit opem, atque hac unica medicinâ filia ejus absque ullius chirurgi operâ læsi pedis incommoda profligavit perfectâ incolumitate recepta.

Arthritide laborans bis sanatur.

IX. Mulier diu arthritide laboraverat, quæ nuncupatô in suis doloribus ad CHRISTUM Crucifixum votô celeriter convalluit. Sanitati restituta voti sui impletionem sùsque deque habuit. Sed in pœnam peccati redeunte paulò post arthritide, illa seriò ad mentem redivit, agnitâque mali scatebrâ votum suum renovavit, atque hòc factô sanitatem altera vice recepit. Dedit itaque socordi mulieri vexatio intellectum, quæ ùt secundò se a doloribus liberam sensit, votum quàm celerrimè persolvit.

In Danubium ruens evadit.

X. Lotrix fascem eluendorum linteorum secundùm ripam Danubii lavans incautè cum linteis in fluvium labitur. Hic illa de vita magis quàm de linteis sollicita cum fluctibus anxie luctabatur. Sed cum auxilium CHRISTI Crucifixi invocasset, & ipsa aquarum vortices evasit, & salva lintea ad litus extulit.

Acum deglutiens eandem tussî regurgitat.

XI. Filiolus cujusdam, sesquiannum natus, acum ore volutans eundem glutiverat. Acus illa infesta cuspide carnem penetrans pueri gutturi transversim inhæsit: mater de periculo anxia, cum nullum remedium malo avertendo excogitare posset, CHRISTUM Crucifixum suppliciter invocavit, tanta pueri utilitate, ut is confestim tussiverit, atque hoc suo tussitu lethiferam acum mirabiliter excreaverit.

Cæcitas sublata.

XII. Alius infans quinque jam diebus oculorum lumine destitutus, tandem prorsus cæcus evasit. Mater afflicta, ut miseræ proli auxilium ferret, a CHRISTO Crucifixo auxilium poposcit, & infans non sinè maximo matris solatio pristinum oculorum usum recepit.

immedicabile vulnus in oculo sanatur.

XIII. Altera filiola septennis, dum cultellô quidpiam operatur, ejus mucrone oculum incautè sibi confixit. Chirurgi desperatam opem curâque arbitrabantur, atque adeò ne manum quidem irreparabili malo admoveere volebant. Mater cum vidisset nullam spem in humanis medicis superesse, ad cœlestem Archiatrum confugit, sauciâque filiolarum suam ardentissimis precibus CHRISTO Crucifixo commendavit. Tulit illa sanè brevi suæ devotionis fructum; filia siquidem ejus post modicum tempus oculi incolumitate donata fuit, remanente tamen stria aliqua sive tenui cicatrice in vulneris signum, quæ verò oculum a suo munere nihil impedivit. Rem adeò stupendam multi præsentis observavimus; & cultellus in monumentum hujus prodigii aræ appensus fuit.

Enterocelicus ab hernia liberatur.

XIV. Enterocelicus quidam magnâ vi decidentibus visceribus vehementissimos sustinuit corporis cruciatus, ut adstantes eum protinus expiraturum arbitrarentur. Ille inter dolores ad CHRISTUM Crucifixum mentem elevat, medelâque exposcit. Hòc factô viscera propriis manibus alvo reposuit, atque hòc solò remediò vim inimicam minacis herniæ profligavit; ab illo siquidem tempore ruptura perfectè coaluit, infirmus autem deinceps illò morbo nunquam ampliùs molestatus fuit, ùt ipse in sacro

sacro pœnitentiæ tribunali asseverantissimè testatus est, dum in nostro Templo DEO pro collato beneficio gratias agens promissam devotionem persolvit. 1708.

XV. Mulieri secundò parturienti ulcus ingens collo infederat, cui pellendo nemo medicam manum ausus est admove-
re, ut in rebus desperatis usuvenire consuevit. Mentem itaque suam ad CHRISTUM Crucifixum convertit, ejusque ope implorata, nescio, quò genio somnare sibi visa est, ut primo occurrenti chirurgo tuber curandum committeret. Obvium autem habuit quendam imperitum medicastrum, qui compendiò usus ulcus carneum a læva aure in collum desidens abscidit, simulque duas venas totidémque nervos inexperta manu resécuit. Patuit inde magnus sub mento hiatus, ex quo tanta vis sanguinis profluxit, ut per triduum nullò remediò non adhibitò sisti potuerit. Ægrotans mulier, cum se se inauspicatò hujus chirurgi consiliò ad extrema redactam vidisset, parvam quandam imaginem nostri Crucifixi Domini arripuit, eamque grandi in DEUM fiducia horrendo vulnere admovit. Fecerat hoc illa, & confestim sanguinis fluvius exaruit, mulierque meliusculè habere cœpit; imò & post paucos dies integrè confanata fuit. Quamobrem ad Ecclesiam nostram gratias actura gaudens se contulit, & in memoriam accepti beneficii pictam tabellam, hunc casum referentem, Crucifixi tholis appendit.

Ulcus in collo
Crucifixi Ico-
ne applicata
sanatur.

XVI. Apostema mulieri natum in capite ad lævam gingivam suo pondere subsedit tanta vicinarum partium infectione, ut sinistra gena eadem tabe suppuraverit. Nullis medicamentis quidquam proficientibus CHRISTUM Crucifixum devotè precibus invocavit. Nec pœnitendo successu; pars enim ossis a læva gingiva se ultro, & absque patientis dolore amovit, in cuius locum cartilago succrevit, quod in muliere adulta medicis paradoxum videbatur.

In apostemate
recedente osse
cartilago suc-
crevis.

XVII. Noxia pustula in oculo pueri suborta eundem per duos menses, ad unius oculi cæcitatem damnavit. Mater filium CHRISTO Crucifixo ad nostram Ecclesiam devovet, & exemplo puer læsi oculi tenebras amisit, pristinumque lumen & visum recepit.

Puer mon-
culus visum
recepit.

XVIII. In hippodromo Academico Statuum Inferioris Austriae Viennæ propè Cœnobium nostrum adolescens de scalis præceps actus inverso capite a trium orgyiarum altitudine in terram decidit, sed quòd in ipso lapsu se CHRISTO Crucifixo commendasset, omne periculum evasit, nullumque ex hoc casu damnum accepit.

Altum des-
cens immu-
nis periculò.

XIX. Puella totò jam quinquenniò epileptica distorto frequenter ore suam linguam dirè morsicabat. Hæc utprimùm CHRISTO votum nuncupavit, ab hujusmodi affectione deinceps immunis fuit.

Epileptica sa-
nata.

XX. Infans inversis brachiis ex utero materno prodivit. Parentes suæ prolis calamitate afflicti monstrosam partum CHRISTO Crucifixo precibus commendarunt, & brachia ad naturalem situm citò rediderunt.

Monstruosa
partui brachia
ad naturalem
situm rede-
unt.

XXI. Contractis membris alter paralyticus decubuit, cui ad

Paralyticus
sanatur.

Rrrrr

malorum

1708. malorum cumulum oculorum cæcitas accessit, quæ ei quatuordecim diebûs videndi facultatem eripuit. Hic itaque cum nullum in terris remedium inveniret, ad CHRISTUM Crucifixum magnâ fiduciâ confugit, a cujus clementia celerem duplicis mali medelam retulit, oculorum nimirum lumen, & membrorum incolomitatem. Quibûs beneficiis acceptis lætus ad nostram Ecclesiam convolvavit, ut Divino suo Medico debitas gratias persolveret.

Ulcus in naso
sanatum.

XXII. Visitur in facello ejusdem sacrae Iconis quædam tabella, in cujus argentea lamina sequentia verba leguntur: *Ex voto de ulcere in naso sanato huic Crucifixæ Humanitatis Christi Effigiei obtulit annò 1711. prima Junii F. W. D. D. W. L. B. D. W.* Id est: *Franciscus Wilhelmus Dominus de Wolffstball Liber Baro de Walterskirchen.*

Hæc beneficia
in primis ob-
scuta.

XXIII. Manum nos de tabula amovere cogit ipsa mirabilium multitudo: Notandum est autem recensita beneficia in primo statim triennio devotis hujus sacrae Imaginis cultoribus collata, jurejurando ut plurimum confirmata fuisse, non, quod sub ejus temporis decursu plura hujus sortis beneficia impetrata non fuerint, sed quod nos brevitatis studiò paucula duntaxat e plurimis aliis huic nostro operi inserere voluerimus. Hic autem gratiarum torrens inexhausta scaturigine etiamnum Viennam inundat, & innumeris favoribûs devotorum corda alluit, qui fideliter in commentaria referuntur; utinam majore diligentia id fieret. Quantâ porrò beneficentiâ Divinissimus Salvator noster eos prosequatur, qui illum coram hac sacra Imagine invocant, prolixè testantur innumeræ tabellæ, grallæ, aurea, argenteaque munera, gemmîs etiam distincta, varia periculorum instrumenta, aliæque anathemata, quibus Ecclesiæ nostræ parietes dense obteguntur. Id tamen multò clariùs ostendit populorum studium & frequentia, qui non solum ex urbe ac suburbiis omnibus, sed etiam ex diffitis oppidis, pagis, vicisque magna devotione ad hujus sacrae Imaginis venerationem turmatim confluunt salutaria animæ suæ remedia quæsituri. Neque mirum; hic enim inveterati peccatores ad pietatem & pœnitentiam emolliuntur, veniam delictorum efflagitant, & consequuntur. Verbò: nulla ferè est infirmitas, aut calamitas, adversus quam hic imi, summique non postulent præsidia, impetrent remedia, & saluberrima sibi solatia obtineant.

Signa benefi-
ciorum.

Populi con-
fluxus semper
ibgens.

C A P U T XVII.

1709. *Cæsareo-Regia Protectione nostrum Posoniense Cænobium ab ingrata translatione liberatur.*

Hyems solito
rigidior.

I. **A**Nnum auspicamur a Dominico CHRISTI Redemptoris nostri Natali millesimum septingentesimum nonum, sub cujus exordio non solum Aquilonares Provinciæ, verum etiam Regna mitiori cæteroquin cœli climati subjecta tantam nivium multitudinem exceperunt, tantoque frigore inhorruerunt, ut parem hyemis inclementiam etiam senibûs seniores nunquam se

expertos fuisse testati sint; gelu enim adeò invaluit, ut ejus violentiâ perierint altitia domestica, volucrèsque silvestres, cervi, lepores, aliâque animalia sinè numero. Arbores quoque passim radicitùs exsiccatæ sequenti vere nullum produxêre virorem. Agrorum tamen ubertas frugum geminavit proventum, & vites in vineis benè obtectæ sub nivibus nulla prodiderunt frigoris incommoda: contra verò ex nobilioribus quibusvis hortorum arbusculis paucæ evaserunt, quia adversus gelu non sufficienter præmunitæ fuerunt, ideòque ficulnearum, limoniorum, citrinorum & aureorum pomorum in vere secuta est exarescente cum ramis trunco dolenda strages, cædésque.

II. Sub hujus anni principio nostros Posonienses alia quædam, & ipso frigore gravior torfit vexatio, quam sequens causa peperit. Posonii in suburbio extra & propè civitatis portam S. Michaëlis, quam etiam Hungaricam dicunt, tria sita sunt cœnobîa, a se invicem haud procul semota, e quorum numero nostrum etiam censetur, quod urbi propiùs accedens medium inter alia duo locum occupat, & ob situm eminentiorem super reliqua assurgit. Hanc loci prærogativam cùm aliqui non satis æquīs oculis intueri possent, totis viribûs contenderunt, ut nostrum cœnobium ad aliam suburbii partem, Danubio vicinam, transferretur, quatenus illius loci incolæ propinquum etiam aliquod templum haberent, & ita hæc tria monasteria longiùs ab se invicem separarentur. Rem sanè miram! tria reperiebantur in illa vicina religiosorum cœnobîa, quorum aliis in suo statu relictis tota procella in nos incubuit, quamvis nostri postremi non fuerint in illo situ eligendo. Accedebat prætereà aliud grave detrimentum, quòd ædes illæ, quas tunc incolebamus, magnò a nobis comparatæ sint pretiò, plurimæque in earum reparationem expensæ profusæ: nunc autem cum jactura tantorum sumptuum, in restaurationem hujus domûs erogatorum, necessitas nobis, si Superis placet, imponebatur totum fundum & ædificium levî aliquò, & impensis factis multò inferiore pretiò vendendi. Verùm rationes istæ, quæ nos multùm angebant, apud adversarios pondus nullum habuerunt, qui obfirmatis animis nostri Cœnobii translationem unicè urgebant, quantovis id etiam nostrò damnò fieri deberet.

III. Hæc illi dum machinantur, & ut est in proverbio, rationes sinè hospite inèunt, nostri aliis auxiliis destituti, quatenus vim hujus tempestatis a suis cervicibus amolirentur, ad Clementissimum nostrum Imperatorem, tanquàm Regem Hungariæ confugerunt, eidemque damna & incommoda ex hujusmodi translatione vel remotione Ordini suborbitura suppliciter exposuerunt. Benignissimus Cæsar, cui res nostræ semper cordi fuerant, nostrosque nullo præter fas gravamine onerari volebat, suam Protectionem nobis liberaliter addixit, atque in nostrum favorem ad Cardinalem Saxoniae Archi-Episcopum Strigoniensem sequentes litteras, nisi Cæsareo-Regium Protectionis Diploma nominare malis, expeditivit:

1709.

Nostri cœnobii Posoniensis translatio urgetur.

Translatio impeditur.

1709.

JOSEPHUS.

Cæsar. Epi-
stola.

Reverendissime in Christo Pater, & Serenissime Cognate Nobis sincerè addictæ. Religiosi Patres & Fratres Ordinis Discalceatorum Sanctissima TRINITATIS de Redemptione captivorum in Libera ac Regia Civitate Nostra Posoniensi degentes, querulosè representarunt Majestati Nostræ; quòd licet iidem superioribus annis & temporibus per Reverendissimum quondam Leopoldum Cardinalem a Kollonicz & Archi-Episcopum Strigoniensem in præfatam civitatem Nostram Posoniensem introducti, ac per eundem etiam Auctoritate Metropolitana in perpetuum stabiliti, ac ipsorum Residentia inter cetera ejusdem civitatis Monasteria, cum omnibus Gratiis, Privilegiis & Exemptionibus tam spiritualibus, quàm temporalibus, quibus alii Conventus de jure, vel consuetudine gauderent, & potirentur, computata, connumerata & tenore certarum litterarum Fundamentalium eatenus emanatarum adscripta fuisset, superindeque benignam etiam a beata recordationis Domino olim Genitore & Prædecessore Nostro Romanorum Imperatore & Hungaria Rege LEOPOLDO obtinuissent confirmationem, ac in ejusmodi Fundatione, Residentia, imò pro erigendo conventu acquisitis etiam medio tempore nonnullis domibus & fundis quietam & imperturbatam habuissent possessionem, nihilominus præter omnem spem his recenter evolutis diebus per nonnullos Religiosos aequè ac Saculares coram dilectione vestra denominandos turbari, inquietarique cœpissent, verenturque, ne fors majora adhuc incommoda, & impedimenta, damnaque subire cogantur, supplicantes Majestati Nostræ humillimè, quatenus eosdem penès piam ipsorum fundationem, benignissimèque prælibati olim Domini Genitoris Nostri Diploma superinde emanatum non solum clementissimè manutenere, verum etiam firmitus stabilire & illegitimè dirivari, impediri ac turbari non admittere dignaremur. Quorum Nos demissâ Instantiâ clementer exaudita, siquidem eosdem præviò modò in præfatam civitatem Nostram Posoniensem introductos, fundatos, & Regia etiam Auctoritate stabilitos benignè percepimus, ac, tum ob hoc, tum verò benignè consideratò etiam ejusdem Sacri Ordinis non modò piò & salutari, quàm Christianam erga proximum in redimendis, utpotè, & ex Turcarum dira captivitate eliberandis miseris captivis, charitatem luculenter remonstrante, ac ideò ad publicum etiam bonum utili & Sancto Instituto, eosdem Patres, consequenter Sacrum Discalceatorum Sanctissima TRINITATIS de

Redem-

Redemptione captivorum Ordinem in sua Fundatione & Residentia Posoniensi clementer manutenere & conservare, imò firmitus stabilire cupientes, omnēque eorundem illegitimas impeditiōnes, turbationes, & per quoscunque intentandas inquietationes præscindere, & præcavere, emersas autem quasvis controversias pro justo & æquo accommodari, complanari & determinari facere volentes, Reverendissimam Paternitatem & Serenitatem Vestram hisce benignè requirendam esse duximus, quatenus pro sua Primatiali & Ordinaria Authoritate, cui nimirum Religiosorum quoque protectio competit, capta præprimis a præfatis querulantibus respectu suorum impeditorum & turbatorum plenaria informatione, accersitisque demum in sui præsentiam & dissidentibus & cointeressatis Partibus, emersas quasvis inter eosdem controversias, & ne fors occasione domorum & fundorum per præfatos Patres comparatorum, aut alias etiam seu a Religiosis, seu Secularibus motas difficultates audire & examinare, & siquidem fieri poterit, eosdem accommodare & complanare, ac pro benigna ulteriori superinde dispositione Nostra Nobis genuinè referre velit eadem Reverendissima Paternitas & Serenitas Vestra. Quam Nos Gratiâ Nostrâ Cæsareo-Regiâ benignè & jugiter complectimur. Datum in Civitate Nostra Vienna Austria die 30. Januarii Annò Domini 1709.

1709.

IV. Persuaserant sibi jam multi, domum nostram Posoniensem celeriter sub hastam missum, & nostros citò in alium locum relegatum iri, sed adveniente hoc Regio mandato exinde ubique mirum silentium. Non tamen desistebant quidam nostros tum verbò, tum scriptò insectari, & apud credulos suis delatiunculis, quibus bellè admodum noverant colorem sive fucum inducere, sarcasticè traducere: alii nihilominus, quibus sensus erat acutior, & ingenium non ità pingue, hujusmodi sãnas indignè ferebant, passimque dictitabant: Patres Trinitarios a Cæsare amari, eumque haudquaquam permissurum, ut ipsi invitis gravius quidpiam in eos statuatur. Res tamen quotidianis comperendinationibus in longum protracta fuit, ut proinde multi de bono eventu subdubitarent, aut certè ancipites, suspensique rei exitum opperirentur. Die vigesima tertia mensis Februarii Excellentissimus Philippus Ludovicus Comes Sinzendorffius Aulæ Cancellarius ad Eminentissimum & Serenissimum Cardinalem de Saxonia Strigoniensem Archi-Episcopum litteras dedit officiorum plenissimas, quibus significavit, Cæsari & Aulæ Ministris gratissimum fore, si Patres Trinitarii Posonienses in suæ possessionis jure protegerentur; præterquàm, quòd Clementissimum Cæsaris Rescriptum in favorem eorundem Patrum idem commendaverit, cui vel maximè deferendum sit, se suam etiam ad hunc effectum impetrandum intercessionem adjicere voluisse, pollicitus, se ei favores, Ordini

Ad Cæsaria
Rescriptum
varia animo-
rum mutatio.

Comes
Sinzendorff-
us causâ no-
strâ protecti-
onem com-
mendat Cæ-
dinali.

1709. Trinitario concedendos, in acceptis relaturum. Tandem die nona mensis Martii, quæ in Sabbatum incidit ante Dominicam *Latere*, utriusque partis Religiosi & Sæculares, nostris adversantes, in Archi-Episcopalem Curiam convocati sunt, ut res tota decideretur. In Synedrio consedere duo Archi-Episcopi, Strigonienfis nimirum & Colloczenfis, atque alii diversarum Ecclesiarum Episcopi, Præpositi & Canonici. In hoc tribunali causa nostra multis ultro citroque rationibus ventilata fuit: ast post lectum Cæsareæ Regiæque Majestatis Rescriptum sententia in nostræ Domus favorem prodixit, nemine contra hiscere auso, & sic dimissa fuit concio. Quid verò deinde (ut in Rescripto jubebatur) responsum fuerit Imperatori, cum ad nostram notitiam non pervenerit, nihil de eo referre valemus.

Congregati in
favorem no-
strum resol-
vunt.

C A P U T XVIII.

Nona Captivorum Redemptio sumit initium, ejus iter in Valachiam.

De tempora-
re historia
variatur.

Utilitas ha-
rum vicissitu-
dinum.

Plinius in Pa-
nyri.

Opes Redem-
ptionis suffi-
cientes.

I. **N**Onam nunc in serie Redemptionem litteris exequemur, quæ licet ob nominis parilitatem eandem cum cæteris faciem præferat, multum tamen eventuum varietate ab aliis diffidet; licet enim Redemptiones nominis communione inter se conveniant, diversis tamen vicissitudinibus fortuito emergentibus ita alterantur, ut dissimili eventu in causis similibus semper prodeant inaudita, unde continue nova sumuntur rerum experimenta, iis lectu perquam utilia, qui hujusmodi negotia deinceps sunt tractaturi: quamobrem prospera æquè ac adversa, quibus hujusmodi expeditiones mirifice sæpè temperantur, non perfunctorie sunt recensenda; præterquam enim quod Lectorem velut in specula constitutum, & ex alto laborantium Patrum Redemptorum pericula despectantem, insigniter oblectent, erudiunt etiam, ut, si in ejusmodi rerum tractatione eadem illi, aut similia occurrerint, animum non despondeat, nec ob improvisum earum affultum conturbetur, sed cautè omnia disponat, & antecessorum suorum exemplis instructus adversantia quævis sapienter propulsare, aut in rem suam convertere discat; quotidiana siquidem experientia ostendit verissimum esse, quod scribit Plinius: *Habet hæc vices conditio mortalium, ut adversa ex secundis, ex adversis secunda nascantur.*

II. Redemptioni præsentī, cui nunc describendæ stylum admove-
mus, plura se se impedimenta objecerunt, quæ deinde eidem præter
expectationem celerius ad desideratum finem perducendæ obstetri-
cata fuerunt. Opes Redemptionis ex subsidiis in Augustana &
Gurcensi Diocæsibus pro captivorum liberatione collectæ, tum
etiam industriâ P. Josephi a Sanctissimo Sacramento Redemptoris
corrogatæ post ultimam expeditionem benedicente Domino ita
jam accreverant, ut octavæ Redemptionis facultates aliquantu-
lùm superarent, ideoque P. Redemptor firmiter jam constitue-
rat annò præcedenti hujus sæculi octavo sub finem mensis Julii vel
certè

certè Augusti iter in Turcicas ditiones auspicari: credebatur enim post ultimum Generalem Ordinis Conventum in Redemptoris officio confirmatus fuisse, quia ob interceptum Hispanicò bellò literarum commercium, alter electus adhuc ignorabatur. Sed postquam eodem annò die quinta mensis Maji Epistolæ, ab Ordinis Majoribus in Hispania scriptæ, Viennam pervenissent, tunc demum innotuit annò præcedente, id est, septimò hujus sæculi, die vigesima quinta Junii, in Definitorio Generali electum fuisse Redemptorem P. Joannem a S. Felice, quem eidem P. Josepho ob afflictam valetudinem in nuperna Redemptione succenturiatum vidimus. Hòc nunciò acceptò P. Josephus, qui munus Redemptoris totò ferè decenniò in difficillimis temporibus laudabiliter sustinuerat, postquam tres numerosas Redemptionses, quarum duas ipse per se, tertiam verò propter causam superiùs dictam per substitutum sui muneris Vicarium in finem deduxisset, ac quartam jam appareret, eidem Patri Joanni die quinta Maji annò hujus sæculi octavò laboriosum cessit officium, soli DEO, suæque saluti spiritali deinceps victurus, atque moriturus. Hanc ille missionem tanquam vir ætate grandævus impendiò sibi est gratulatus, ut olim apud Famianum Stradam alter quidam miles emeritus, cum vidisset supremis componendis rationibus inter vitæ negotia & mortis diem spatium sibi intercedere.

III. P. Joannes a S. Felice Redemptor eòdem illò annò, nimirum octavò, totà quidem nervorum contentione in id incubuit, ut pia sui antecessoris molimina quantocyùs in effectum deduceret, verumtamen post crebras consultationes luculenter apparuit, Redemptionem hanc in aliud tempus esse differendam, quòd bellum eò annò in Hungaria acriùs recruidisset, Cæsareique Ministri in Comitibus Posoniensibus nullà industrià fluctuantis Regni motus componere valuissent, ut proinde exulceratissimis illis temporibus nulla via per Hungariam tutò pateret. Iisdem malis conflabatur Polonia, quæ ipsa intestinò bellò miserè laniabatur: per Styriam verò & Croatiam in Bosniam aliàsque Turcarum regiones penetrare æquè inconsultum videbatur, cum circumvolitantium hostium manipuli fœdas depopulationes suas latè proferrent, suisque excursionibus per omnes vicinas Provincias grassarentur. Croatia prætereà latronibus infesta nunciabatur, quorum insidiis Redemptionis opes exponere aut extremæ insanie, aut temeritatis opus fuisset. Nulla proinde via huic expeditioni idonea vel secura remanserat, nisi P. Redemptor longissimo circuitu & immensis sumptibus Venetias proficisci, & per maria Adriaticum, Ionium, Ægeum & Propontidem Constantinopolim navigare voluisset, a quo tamen consilio itineris prolixitas nimium deterrebat: sed quamvis etiam istud tentasset, non mitius periculum adivisset, cum inopinatus eo tempore eventus Viennensem & Byzantinam aulam inter se commiserit. Res ità contigit: Ketzke-meti, quod est oppidum Hungariæ, celebrabantur anniversariæ nundinæ, ad quas ingens multitudo non solum indigenarum, sed etiam Turcicorum mercatorum confluxerat. Rasciani nonnulli,

1709.

Alter electus Redemptor.

P. Josephus per decenni-um Redemptor. Ejus Redemptionses.

Lib. de bell. Belgico ad finem anni 1555. pag. mibi 15.

Annò 1708. non erat securum in Turciam proficisci variis de causis.

lib. de bell. Belgico ad finem anni 1555. pag. mibi 15.

Rasciani annò 1708. sponte Ketzke-meti Hungaros & Turcos

1709.

Turcae petunt
satisfactio-
nem.

qui Caesari militabant, pinguem praedam odorati, ut est gens rapinarum avidissima, clanculum inter se coiverunt, seseque invicem spe opulentorum spoliolum animantes, oppidum illud, Caesaris hostibus alioquin devotum, diripere decreverunt. Neque segnius egerunt, ac conspiraverant; facto namque agmine absque ullo duce tumultuariè, sola avaritia vexillum praeferente, in mercatores sui maximè securos irruunt, mercium tabernas subvertunt, diripiunt, resistentes indiscriminatim trucidant, & patrata multorum caede spoliis onusti equorum pernecitate ante notem evadunt. Hac tumultuaria invasione praeter Hungaros multi etiam negotiatores Turcici spoliati, ac interempti fuerunt, cujus rei fama Byzantium delata gravissimas excivit querelas ob violatas tam atroci facinore inducias & juratae pacis sanctitatem crudeli lanienâ protritâ. Varii ex hac Rascianorum inconsulta temeritate suborti sunt motus animorum, Porta Ottomanica eos apud Aulam Caesaream non tantum repetundarum postulante, sed etiam ad commeritas poenas deposcente. His per omnem regionem vulgatis P. Redemptor opus plenum aleae judicavit in tali rerum statu Constantinopolim proficisci, ne Turcae superiore clade irritati Redemptionis facultatibus violentas manus injicerent, easque repressaliorum jure sequestrarent. Libuit itaque propositam expeditionem tantisper differre, donec prima animorum commotio deferbuisset, & Turcae postulatam satisfactionem obtinuissent.

Cum Turcis
res composita.

IV. Exeunte demum Martio praesentis anni P. Redemptor ex certis nunciis didicit, Caesarem Turcarum querelis satisfacisse, & effreni paucorum hominum licentiâ excitatam controversiam pacifica compositione inter partes sublatam fuisse, quod ille tanquam signum promulgandae Redemptionis anxius haecenus desiderii expectaverat, de modo ad Turcas securè penetrandi minus sollicitus. Illo itaque obice complanato protinus in locis consuetis Redemptionem promulgari curavit, seseque ad iter disposuit, quod sub finem Junii, vel medium Julii adire decrevit, quatenus in fine Octobris, quo tempore captivi ruralibus laboribus absoluti domum revertuntur, & quia tunc heris suis minus sunt necessarii, multo leviori pretio veneunt, in Budziakensem Tartariam delatus Redemptionem citius ad calcem perducere posset. Atque in hunc finem ad Excellentissimum Dominum Baronem de Nehm Petri-Varadinensis Praesidii Praefectum & Caesareum Tribunum litteras dedit, quibus suum propositum eidem aperuit, simulque obsecravit, ut sua Auctoritate, quamprimum id fieri posset, sibi a Bassa Belgradensi commeatus litteras impetraret Valachiam securè adeundi.

Publicatur
Redemptio.Ad Petri-Varadinensem
Praefectum
scribitur pro
impetrandis
litteris commeatus.Acceleratur
iter ob adventum
Praefecti
Petri-Varadinensis.

V. Hac dum aguntur Excellentissimus Tribunus sub initium Maji Petri-Varadinò Viennam appulit, cujus intellecto adventu P. Redemptor salutationis officio perfunditur confestim ad eum se contulit, quo res in loco esset cogniturus. Exposuit ei Vir Excellentissimus; Litteras commeatus jam esse certas & impetratas, addiditque se infra quindecim dies cum multis militibus

Petri.

Petri Varadinum reversurum, naves ad Danubium ideo parari, Patrémque, si hac occasione uti velit, secum posse navigare. P. Redemptor tam propitiam sortem sibi impensè gratulatus DEO plurimas gratias persolvit, e cujus amabili providentia tam opportunam itineris tutè perficiendi occasionem sibi oblatam non dubitavit. Itaque pro temporis compendio res suas ad iter disposuit, multò citiùs abiturus, quàm antea cogitaverat. Sollicitus præprimis, ut apud Valachiæ Principem, quem gentis suæ vocabulò Vaivodam appellant, rem suam benè constitueret; non enim ignorabat, quantum hujus Reguli favor Redemptionis negotiis commodare posset. Ideoque ab Augustissimo JOSEPHO I. Romanorum Imperatore ad eum simul ac ejusdem sortis Moldaviæ Regulum commendatitias expeditionis suæ litteras expetivit, quæ latino idiomate ad utrumque Principem æquali tenore scriptæ ità legebantur:

1709.

Ad Principes
Valachiæ &
Moldaviæ im-
petrat litteras.

JOSEPHUS.

Illustrissime Princeps sincerè Dilecte: Ex laudabili sua Religionis Instituto Lator presentium P. Joannes a S. Felice Ordinis Sanctissimæ TRINITATIS Discalceatorum de Redemptione captivorum in Turciam atque Tartariam peregrinari, & ibidem denuò miseros quosdam sub jugo barbarico ingemiscientes, sicque durissima captivitate & simul periculò salutis aternæ liberare intendit; cum autem constet, quòd Sinceritas Vestra non solum hoc opus salutare officiis suis tam apud Portam Ottomanicam, quàm Dominium Tartaricum vel maxime promovere valeat, verum & aliunde ad id juvandum propensa existat, eidem dictum Patrem, ejusque negotium ad supplicem ipsius instantiam omni meliori modò hisce commendandum duximus, quatenus hujus Requisitionis Nostræ intuitu eò promptiùs illi præfatum in finem securi itineris litteras, nec non quàm efficacissimas ad amicos suos, qui sanctum hoc propositum adjuvare possint, commendatitias impertiri, denique omni, quæ sibi suppetet, ratione benevolè assistere velit. Comparatura Sinceritas vestra sibi est per hoc apud Ipsum DEUM & totam Rempublicam Christianam ingentia merita, uti & Nobis rem simul factura apprimè gratam, ferentibus sese occasionibus Gratiæ Nostræ Cæsareæ documentis recognoscendam. Quod reliquum est, Sinceritati Vestre firmam valetudinem & prospera quæq; benignè aprecamur. Datum Viennæ die 8. Maji 1709.

Cæsaris Epi-
stola,

VI. Ad decimam septimam mensis Maji statuta fuit dies migrationis, jussique sunt omnes, rebûs jam convasatis, pridie naves conscendere, aut circa naves in procinctu stare: quamobrè & ipse quoque P. Redemptor, qui denuò fratrem Joannem a S.

17. Maji de
portu solvunt

T t t t

Anto-

8709.

Antonio in suam societatem adsciverat, ingruente vespera dictae diei Religiosae nostrae Communitati usitato more valedixit, & ad ripam Danubii se contulit, ubi ad discessum paratae naves haerebant in litore. Eam noctem nostri in vicina domo exegerunt, & ad primam sequentis aurorae lucem in comitatu supra memorati militum Tribuni naves cum omnibus caeteris ingressi e portu solverunt secundo flumine Petri-Varadinum navigaturi, quod etiam post decem dierum profectionem feliciter pervenerunt, salutati ibidem, cum propius praesidio successissent duodecim tormentorum per legitima intervalla disploforum fragore ob adventum Excellentissimi Tribuni & Praefecti, cui militaris iste honor debebatur.

Interpres desideratur.

Mercator Valachus remedium affert.

VII. Petri-Varadini biduum P. Redemptor exegit in consiliis plerumque de complanandis difficultatibus, quae in itineris continuatione occurrere timebantur. Cum autem ad Redemptionis negotium rite perficiendum interpres linguae Turcicae necessarius esset, neque tamen adhibitis omnibus diligentibus ullus reperiretur, qui hoc munus ob idiomatis ignorantiam in se suscipere auderet, Pater ideo vehementer angebatur, satis nimirum gnarus, quanta se obstacula & pericula ex interpretis defectu in itinere possent remorari. Verum & huic necessitati Clementissimus DEUS desideratum remedium repente obtulit; dum enim de hac re cum Tribuno maxime consultat, ecce tibi! praeforibus adest mercator, gente Valachus, ejusdem Tribuni alloquium efflagitans. Admissus exponit se nunc Viennam propria cum sua navi advenisse, sibi quidem compendiosius iter fore in Valachiam per Danubium, sed quod ob sociorum paucitatem metueret pericula, circa Belgradum, & inde usque ad Valachiae confinia emergere solita, quibus ipse propulsandis ob exiguum suorum numerum par non esset, se idcirco constituisse navim vendere, & per Temesvarinum longiore quamvis per terram itinere, majorique sumptu, certiore tamen securitate, in Valachiam proficisci: itaque suam Excellentiam voluisse suppliciter rogare pro litteris, quibus Turcico Temesvarinensis Praesidii Gubernatori commendaretur, quatenus per territorium, ejus jurisdictioni subiectum, sibi transituro salvi conductus instrumentum elargiretur, ac ita tutius in Valachiam, patriam suam, quod tendebat, cum duobus filiis pervenire valeret. P. Redemptor hominem intuitus coepit, nescio, quid opis ab eo sperare: neque falsus est; nam postquam se in ejus familiarem consuetudinem insinuasset, didicit, eum non solum propriam navim possidere, sed etiam Turcici idiomatis apprime peritum esse, insuper ambos ejus filios praeter linguam Germanicam etiam Latinam probe callere. Gavissus est Pater de hac reperta occasione, cui intentis curis dudum inhiaverat. Decrevit itaque hominem istum a concepto proposito deducere, eidemque multis rationibus persuadere, ne navim venderet, sed potius flumentaneo itinere per Danubium in Valachiam contenderet, se quoque cum fratre socio ejus comitatu accessurum: collocaret proinde spem omnem in Omnipotentem DEUM humani generis

Serva-

Servatorem, seseque Divinæ Providentiæ ac Protectioni fiducia-
liter committeret, nec dubitaret, se quàm tutissimè, si unquam
aliàs, in patriam perventurum. Non surdis omnino auribus Va-
lachus Institor hæc monita excepit, sed sicut P. Redemptor ei
consuluerat, ita prorsus fecit, & ad navim suam regressus non si-
nè magno Sacerdotis nostri solatio, omnia ad sequentis diei na-
vigationem necessaria præparavit.

VIII. Nihil jam erat, quod P. Redemptorem moraretur :
igitur ad diem nonam & vigesimam mensis Maji post acceptas ad
Turcicum Belgradi Gubernatorem litteras Excellentissimo Tribu-
no & Castri Petri-Varadinensis Præsidi, Baroni Nehmio ejusque
Consorti, pro benignissima hospitalitate gratias peregit, ut po-
tuit, maximas, illi verò Patri, ejusque in Christianorum solamen
perficiendis negotiis benè precati, ipsum prætereà in discessu ad
beneficiorum cumulum esculentis & generosissimò vinò, insuper
pastillis Mexicanis (*chocolatam* usitatus nominant) honorârunt.
Eadem die manè P. Redemptor cum socio, mercatore & ejusdem
duobus filiis, atque cum tribus aliis viris, octo capita universim,
ad navim convenerunt, & Divini Numinis protectioni se com-
mendantes iter per Danubium feliciter sunt auspicati, tanto un-
darum ventorùmque favore, ut biduò nondum exactò, trigesima
videlicet die mensis Maji (quæ festivam Sacratissimi CHRISTI
Corporis solemnitatem orbi Christiano illò annò attulerat) Bel-
gradum salvi & incolumes tenuerint. Hic in litus descendentes,
litteras, quas secum portaverant, Turcico Gubernatori attule-
runt, & ad navim denuò regressi liberi transitus tabulas ibidem
expectârunt, quibûs obtentis cursum ulteriùs continuârunt, &
secundâ Junii sub vespere Orsovam appulerunt, ubi exscensio-
ne facta flumen reliquerunt, conductisque mercede carris terre-
stri itinere *Tchernicz* sive Nigropolim, quod est primum ad confi-
nia oppidum Valachiæ, Cæsaris hodie ditioni subiectum, perve-
nerunt. Ibi inter faustas comprecationes eorum societas direm-
pta fuit, P. Redemptore & mercatore Valacho in diversas plagas
abiturientibus.

Petri-Varadi-
nò discedunt.

Belgradum
perveniunt.

Belgradi salvi
conductus lit-
teras obtinent

C A P U T XIX.

*Continuatio itineris ad interiorem Valachiam, &
ibidem ad perficiendam Redemptionem disposita
negotia.*

I. Instabat nunc per nemorum recessus & saltus, latrunculorum
insidiis obnoxios, iter periculosum, in quo per duas dietas
oppidum nullum aut vicus occurrit, nisi aliquod subinde solita-
rium tuguriolum, ubi præter venale vinum nihil sit reperire.
Ad Nigropolim P. Redemptor, ne se captivorùmque facultates
in discrimen adduceret, loci centurionem, qui & Custos confi-
norum audiebat, accessit, rogavitque, ut accepta mercede mili-
tes aliquot sibi adjungeret, qui viam a grassatorum ferocia tutam

In custodiam
militum petun-
tur, non obti-
nentur.

1709. præstarent. Sed oleum ille operamque perdidit; centurio siquidem causatus est, id sibi absque expresso sui Principis mandato non licere. Hac itaque spe dejectus fiduciam suam in DEUM, cujus causa agebatur, erexit, & de Divina Protectione confusus iter cum socio & auriga ingressus est, biduanoque itinere avia illa & inculta tesqua peragravit, nihil eorum, quæ timuerat, expertus, compertumque in se habuit, ut sæpe alias, vetus illud adagium, nempe: ubi omnia humana desinunt subsidia, ibi Divina incipere præsidia.

Krajovam
perveniunt.

Ibidem sub-
stant.

Bukarestum
appellunt, ho-
spitium apud
PP. Franciscan-
os.

Epistola Cæ-
saris Principi
porrigitur.

Munera sunt
Biblia in figu-
ris.

II. Ad octavam mensis Junii sub noctem *Krajovam*, modernam Cæsareæ Valachiae Metropolim, oppidum cæteroquin non incelebre, ac mercatoribus frequens prosperè attigerunt. Eo tempore, quò nostri *Krajovam* accesserant P. Gabriel ex Ordine Minorum S. Francisci Apostolicis Missionibus, præerat, quem tanquam veterem suum amicum & necessarium P. Redemptor officiosè visitavit, & ille adventum tanti hospitis sibi gratulatus eidem quidem in suo domicilio hospitium præbisset, sed quòd illud tantis angustiis esset circumscriptum, ut vix uni locus sufficeret, effecit vir optimus, ut nostris interim deserta domus concederetur, ubi per biduum ab itineris laboribus interquievère sæpius eundem Patrem revisentes. Tertia tandem die benefico suo amico valedixerunt, currumque conscenso Bukarestum, Valachici Reguli usitatam sedem, contenderunt, quò etiam decima sexta die Junii pervenerunt, apud Reverendos Patres Ordinis Minorum S. Francisci hospitio excepti: atque adeò unius duntaxat mensis decursu tam prolixam viam confecerunt. Die sequenti per Petrum Grienerum, libellorum Magistrum, P. Redemptor Principi suum intimavit adventum, significavitque, esse sibi ab Augustissimo Romanorum Imperatore litteras, quas ipse Celsissimi Principis manibus tradere peroptaret. Responsum est, eum postero manè vocatum iri, ageret itaque, & se interea ad Principis alloquium pararet.

III. Sequenti die circa septimam matutinam adfuit Principis Magister, qui P. Redemptorem cum socio in Aulam comitatus erat. Introducti ad conclave singularis benevolentiae testificatione a Principe excipiuntur. P. Redemptor debitam reverentiam Principi Cæsareas litteras tradidit, in quibus, ut supra retulimus, Redemptionis Institutum, tam luculentum Christianae charitatis opus, commendabatur, & ad ejus promotionem Principis consilium & auxilium requirebatur. Etsi verò superfluum videretur, multis precibus comitari Augustales litteras, & coacervatis rationibus majus eis pondus adjicere, P. Redemptor tamen paucis Principi declaravit, quantum fiduciae Redemptio in ejus benignitate haberet, & quam prolixè omnia ab ejus Gratia speraret. Pro coronide colloquii tam ipsi Principi, quam Domino Constantino Cantacuzeno, primo Aulæ Ministro, in mnemosynon singularis suae erga illos observantiae sacra Biblia donavit, in quibus utriusque instrumenti historiae elegantibus figuris expressæ, & ingeniosis tum latinis, tum germanicis versibus illustratae continebantur.

Quod

Quod donum Principi ob pulchritudinem nitorémque magnopere arrisit (liber enim uterque priori annó Norimbergæ in lucem prodierat, quem non solum artificis scalpum, sed & ipsa quoque compacturæ venustas majorem in modum commendabat) falsúsque, nihil sibi hoc munere gratius unquam obvenire potuisse, promisit, se hujus doni memorem futurum, neque commissurum unquam, ut Pater quidquam in sua beneficentia jure desiderare possit. Tanta Principis comitate erectus P. Redemptor existimavit tempus nunc opportunum adesse, mentem suam ulterius aperiendi. Significavit itaque Principi, se Viennæ a bellico Consilio postulasse, ut Cæsarei apud Portam Ottomanicam Residentis operâ scriptam facultatem impetraret Turcarum ditiones liberè adeundi, idque bellicum Consilium liberaliter spondidisse, & hujus rei gratiâ ad eundem Cæsareum Ministrum litteras exarasse: accidisse autem, se propter oblatam repentè itineris opportunitatem, cui aliam similem non tam facilè fuisset nancisci, maturius Viennâ discessisse, quam prius cogitaverat, atque adeò sibi persuasum esse, illas bellici Consilii litteras nondum ad manum dicti Ministri Cæsarei pervenisse, se proinde angi magnopere, & in ancipiti versari ob ignorantiam, quo tandem in statu res ista versaretur. His auditis consuluit Princeps, ut P. Redemptor hinc Constantinopolim Cæsareo Ministro rursus scriberet, easdem liberi commeatús litteras denuò urgeret, significaretque, eas ad Valachiæ Principem esse transmittendas. Epistolam verò ad Cæsareum Ministrum sibi committeret, daturum se operam, ut brevi tempore per tabellarium ad eundem Ministrum Constantinopolim perferatur: interim donec tabellarius reverteretur, P. Redemptor aut Bukaresti tantisper subsisteret, aut se Tergovistum, quò postridie proficisci decreverat, comitaretur, ibidemque responsum præstolaretur. Consilium Principis confestim secutus Pater epistolam exaravit, eamque Principi transmittendam tradidit: non tamen cum illo statim Bukarestò discessit, sed ob urgentes causas ibidem aliquot adhuc diebus remansit, donec tandem & ipse ad Kalendas Julias Principem subsecutus fuisset. Tergovistum delatus etiam apud Patres ex Ordine Minorum S. Francisci ob fidei ac Religionis communionem cum socio divertit, ibidemque tabellarii reditum avidissimè expectavit.

Cura de litteris salvi conductus Constantinopolis obtinendis.

Tergovisti apud PP. Ord. Minorum hospitium.

Salvi conductus litteræ adveniunt.

IV. Ad decimam tertiam Julii ex aula Patri nunciatur, tabellarium Constantinopolim cum responsoriis & salvi commeatús tessera reversum fuisse. Hòc nunciò exhilaratus Pater Redemptor, quòd jam in limine suæ expeditionis se consistere videret, actutum Principem accessit de ulterioribus negotiis consulturus, aut capestiturus mandatorum instructiones. Exposuit igitur Principi, sibi propositum esse, si Redemptio in Budziakenfi Tartaria ad vota haud succederet, aut subditi Cæsareæ Majestatis ibidem non reperirentur, in Crimeam proficisci. Istud tamen prudentissimus Princeps magnopere dissuasit, quòd Crimenses Tartari nunc iterum ob exauكتورatum Chanum, & ibidem substitutum *Denlek Bassam* ferociter tumultuarentur, omniâque sus, deque miscerent:

Crimea diffusa. detur ob causas.

U u u u u

sibi

1709. sibi proinde consultius videri, si Pater Tekinum, sive, ut Turcae vocant, Benderum adiret, & a Turcarum Seraskierio facultatem captivos emendi postulare, quatenus tutè per intima Budziakensis Tartariae, ubi adhuc omnes in fide Sultani persistunt, discurrere posset, & captivos, quoscunque vellet, pro suo arbitratu redimere. Ut autem hoc facilius obtineret, promisit se ad Seraskierium in favorem Redemptionis, aliasque ad suum in ea urbe Procuratorem litteras exaraturum, & Patrem utrique prolixius commendaturum: addidit præterea, se in eundem finem ad Praefectum Focsiensem, seu ad supremum, ut vocant, in confiniis Valachiae Capitaneum, nec non ad *Besli-Agam* Reni agentem scripturum, sperareque se, harum epistolarum adminiculò Redemptionis negotium feliciter successurum.

Proponuntur
a Patre aliae
difficultates.

Princeps be-
nigne respon-
det.

V. Tantà Principis benevolentia illectus Pater censuit nihil eum celare: unde & cætera pectoris sui arcana ei in hunc ferè modum exposuit: Cæsareus Minister Constantinopolì & P. Jacobus Caschodus Apostolicus e Societate Jesu per Græciam Missionarius mihi scriptis intimarunt, se intellexisse, me Constantinopolim hac occasione non perventurum ob exiguum captivorum numerum in ea urbe reperiundorum, atque adeò rogârunt, ut eis aliquam saltèm pecuniam transmitterem, quâ ex triremibus nonnulli liberarentur: significârunt pariter, alios ibi degere, libertatem jam assecutos, eos tamen mediis destitui, quibus adjuti in patriam remearent. Desidero quidem, subjunxit Pater, effluctimque discupio eorum votis satisfacere, anceps tamen hæreo circa modum pecunias securè transmittendi, præcipuè cum id etiam fieri vellem, si posset, sinè censibus cambii & damno Redemptionis. Huic accedit non minor sollicitudo mea de ipsis redemptis, quòd ignorem, quo duce in Valachiam sint perventuri? aut quis, si me diutius in Tartaria morari contingeret, interim eorundem curam sit suscepturus, vel eisdem alimenta suppeditaturus? Ad hæc optimus Princeps, ut Pater has curas longius missas faceret, jussit, ac omnes perplexitatum spinas exemit: Quoad primum enim asseruit, esse sibi modum securè, sinè damno, & sinè censu pecunias quascunque Constantinopolim transmittendi. Quoad alterum quoque Patrem ab omni angore liberavit; pollicitus est enim, seipsum interea curam illorum suscepturum, ac donec ex Tartaria rediverit, imò & ulterius donec hinc cum eis discesserit, omnia ad victum necessaria de penu sua liberaliter suppeditaturum: nec dubitare se, quin liberati captivi, ubi hæc eis innotuerint, Constantinopolì sint alacriter emigraturi, & absque ullo ductore in Valachiam libentissimis animis profecturi. Dicit vix potest, quantò solatiò anxius Pater ex tam favorabili hujus Principis responso fuerit delibutus: unde facilè conjicere potuit, quantum pondus apud ipsum Augustissimi Nostri Imperatoris litteræ habuerint. Tanto igitur curarum onere levatus benignissimo Principi plurimas gratias persolvit, lætusque ab ejus colloquio abscessit, cætera in viam dispositurus.

VI. Quoniam verò superius commemoravimus Constanti-
nopolî salvi conductûs litteras advenisse, pro corollario hujus ca-
pitis eas hic subnectere libuit, idque in gratiam eruditi lectoris,
qui fortassis gentis illius curialem stylum magis noscere, aut le-
ctitare in deliciis habebit: hac etiam de causâ in prioribus hujus-
modi inficeta colutea crebrius attulimus, & deinceps pro occa-
sionibus sumus allaturi; nemini enim ingratum fore confido, si
animos rerum seriarum lectione fessas tali parergo paulisper di-
vertamus: præsentem autem litteræ sunt more solito pro gentis
superbia magnificæ, & inanum strepitu verborum turgidæ, quæ
de Turcico in latinum idioma transpositæ sic sonant:

1709.

Litteræ salvi
conductûs in
latinum posi-
tæ arrogant-
iam sonant.

Locus Signi Imperialis.

Consiliario honorando ac Ministro illustri, Mundi Ordinatore,
Rerum-publicarum prudenti judicio Moderatori, negotiorum Univer-
si recto consilio Terminatori, Fabrica Imperii, ac prosperitatis Ro-
boratori, columnarum gloriæ & felicitatis Firmatori, variis Regis
altissimi gratiis ditato Albæ Græcæ Præfecto, Vesprio meo nomine
Ali Bassæ, DEUS Excelsus aternet gloriam ejus. Præstantissimis
etiam locorum Albâ Græcâ usque ad meam Excelsam Portam eun-
tibus & redeuntibus in via occurrentium Judicibus & Præsulibus,
scientiarum & facundia Fodinis, quorum præstantiæ semper augean-
tur. Præstantibus quoque ac inter paris conditionis viros inclytis
Aulæ Præfectis, Janissarorum Ducibus, Provinciarum Primori-
bus, aliisque Officialibus, quorum gradus extollantur. Cùm hoc
Excelsum Signum Imperiale ad vos pervenerit, notum sit: quod
cùm Germaniæ Caesaris ad meam fulgidam Portam Residens Mini-
ster nomine Talman mea Portæ libellò supplici exposuerit, quen-
dam nostram immunitatem implorantem Fratrem Joannem, eò
quod jussus sit, in meo custodito Imperio degentes captivos Ger-
manos, si hi velint a Dominis suis, juxta tenorem Capitulationis
Imperialis, redimere, Viennâ se ad has partes conferre statuisse,
& ideo nos pro nostro Imperiali diplomate implorare, vigore cujus
sibi ad cujuscunque vestrum jurisdictionem pervenienti, sibi que ad-
junctis famulis, rebus ac jumentis nuspiam aliquod impedimentum
afferri, innoxius transitus negari, vel aliqua tributi exactione,
aut quocunque alio prætextu contra Capitulationem Imperialem ve-
xari, ac molestari possit. Hac de causa hæ litteræ patentes con-
cesse sunt, quibûs jubemus, ut quando ad vos delatæ fuerint, vos
juxta eas operemini, & ad cujuscunque vestrum jurisdictionem
supradictus Joannes pervenerit, vos ipsi, suis hominibus, rebus,
ac jumentis nullum planè damnum afferri, & ipsum nullibi libera

1709. *transitu prohiberi, aut aliqua tributi exactione sub quocunque pre-
textu a quoquam vexari sinatis. Ità scitote, & huic Signo im-
periali fidem adhibetote. Scriptum decimis ultimis diebus mensis
Rebbiul Achyr, Annò Hegiræ 1121.*

In præservata urbe Constantinopoli.

C A P U T XX.

Iter in Budziakensem Tartariam.

*Cætera ad ex-
peditionem
disponuntur.*

*Principis libe-
ralitas.*

*Vestes Turci-
ce assumen-
tæ.*

*Epistolæ ad
diversos.*

*Mille aurei
pro captivis
Constantino-
poli redimen-
diæ.*

*Focfiamum
pervenit.*

I. **H**Actenus ad felicem Redemptionis successum probè directæ consilia, non modò consensu omnium, sed etiam plausu recepta, stabilitaque fuerunt. Princeps Valachiæ, ut veteribus nova semper beneficia attexeret, curram cum equis parari iussit, cuidamque suorum equestrium militum mandavit, ut P. Redemptorem, ejusque socium Focfiamum ad Valachiæ confinia comitaretur, eos in via custodiret, & in omnibus oppidis suæ jurisdictioni subiectis illis comitatum, resque ad victum necessarias gratis & liberaliter suppeditari curaret. Porro, ut Redemptio tantò felicius succederet, minoraque impedimenta sentiret, consuluit providus Princeps, ut P. Redemptor & frater socius religiosam vestem tantisper seponerent, & amictu Turcico personam suam propositumque celarent, ne ex insolente apud illas gentes habitu ludibrium aliquod aut damnum incurrerent, aut certè hæreditarium infidelis populi erga omnes Christianos odium hoc exteriori vestium schemate magis etiam acuerent. Huic quoque consilio acquievit Pater, & ejusmodi vestimenta sibi parari curavit. Ad decimam sextam mensis Julii universis ad iter jam dispositis P. Redemptor cum socio ad alloquium Principis admissus profusissimæ ejus benevolentiae multas gratias rependit, Principe æquabili semper tenore addictissimum suum affectum officiosissimis verbis contestante. Traditæ sunt tunc Patri ad diversos epistolæ, quæ Redemptionis negotio promovendo apud externos obstruerebantur.

II. Eadem die post meridiem numerati sunt Petro Grienero, Principi a secretis, mille aurei nummi Cæsareo Ministro Principis operâ Constantinopolim transmittendi, ac ibidem in captivorum Redemptione expendendi. Sequenti luce Pater & frater socius in Turcico schemate apparuerunt, currus & equi in procinctu stabant, adfuit quoque miles equestris, ductor itineris. Sumptò prandiò a meridie in viam sese dederunt, & post triduum, nempe vigesimâ ejusdem mensis Julii circa meridiem Focfiamum pervenerunt. Aberat peregrinæ regionis Gubernator, ad quem Princeps in Redemptionis favorem litteras scripserat, ut proinde eis necessitas injecta sit in hac civitate Gubernatoris adventum expectandi; multum siquidem illorum intererat, ut hanc epistolam propriis ejus manibus consignarent. & ab eo peterent, quod Princeps requirebat, nempe, ut ipse nostris fidum ac industrium Tar-

Tartariæ linguæ interpretem conquiret. Obtulit se suâ sponte unus, qui & Hungaricum idioma se nosse jactabat; verum cum ejus rei periculum fieret, patuit ipsum interpretis partibus sustinendis minus esse idoneum. Cum alter nemo reperiretur, adfuit tandem apella quidam hebræus Tartarici, Germanici, Polonici, & Hispanici gnarus idiomatum, quem Pater stipulata mercede in suum usum conduxit. Hoc obice ita complanato Regionis Gubernator sive Præses illius Provinciæ protinus alium currum cum equis, & militem equestrem pro duce ac custode ad iter usque Galaczium (quæ civitas est Moldaviæ) abiturientibus substituit. At perfidus Hebræus cœpit in ipso discessu tergiversari, & ex ignotis causis, pacti fortè pœnitens, callidè prætexere urgens sibi negotium in Ibrail civitate peragendum, quò confectò Galaczium illico profecturus, & nostris pro munere suo adhæsurus esset: timebat scilicet versipellis veterator apertè reluctari, ut ne a Præsede ad datam fidem compelleretur. Nostri Galaczii apud Presbyterum loci a Missionibus Apostolicis diverterunt, ibidemque ceu grati hospites omni charitate recepti, habitique fuerunt. Hic itaque nostri dictum Judæum aliquot diebùs expectârunt; sed cum ille nusquam compareret, nostri a subdolo homine, ut est genius hujus gentis, egregiè se delusos cognovère: igitur ad alium quærendum interpretem animum applicuerunt.

III. Miles, qui P. Redemptorem Focsiamò Galaczium deduxerat, gente Polonus fuit, & Tartariæ linguæ satis gnarus, quam in Tartaria didicerat, ubi aliquamdiu mancipium miseram servitutem servierat. Frater socius ex lingua Sclavonica, quæ magnam cum Polonica habet affinitatem, satis eandem poterat intelligere, ut experientia crebriùs docuerat. Ipse miles apte propensus erat ad munus interpretis suscipiendum, dummodò id cum bona venia sui Centurionis, a cujus nutu pendebat, fieri posset, & Pater hoc ab eo postularet. Is rem faciliè impetratum iri ab illo sperabat, cujus erga se benevolentiam non unò argumentò exploratam habebat. Confestim igitur Renum sive Eriene, quod & Tamarovam vocant, iter instituit, ibidemque litteras Principis Valachiæ *Besli-Agæ* loci Gubernatori tradidit, atque hòc factò eundem militem Focsiamum ad Præfectum cum litteris remisit, quibùs obsecravit, ut cum Hebræus pro usitata gentis perfidia sibi verba solum dedisset, neque alium interpretem reperire posset, militem illum Tartariæ linguæ gnarum concedere sibi, & protinus remittere, donec ex Tartaria esset rediturus, non gravaretur; facturum opus in hoc Principi gratissimum, nec non maximi apud DEUM meriti.

IV. Dum igitur Focsiamò reducem militem Reni præstolatur, reliquum iter Benderum usque disponit. Quoniam verò Tartariam erat peragraturus, gentis etiam illius hominem sibi conducere statuit, qui ad securitatem comes & custos adesset: dum itaque hujusmodi virum requirunt, propitiâ fortunâ inciderunt in eum Tartarum, nomine *Akierman*, qui aliquot ante annos Redemptioni jam idem officium præstiterat, fratrique socio ejus

1709.

Interpres
quæritur.

Hebræus fallis
Patrem,

Galacziihospitium
apud Sacerdotem Missionarium.

Polonus miles
Interpres
postulatur &
obtinetur.

Tartarum nobis
tum sibi ad-
sciscit Pater,

1709. experta fidelitas pridem fuerat, & industria commendata. Con-
 ventum est cum illo Tartaro, ut ipse rursus per decursum Redem-
 ptionis ubique locorum Patrem fideliter custodiret, Germanos
 captivos diligenter investigaret, & ab injuriis Tartarorum omnes
 servaret immunes; in mercedem verò suam de quolibet redempto
 unum in nostra moneta florenum reciperet.

Contra cul-
 ces remedium.

Selsenger in
 vocabulario
 Kenigii.

Benderum
 perveniunt.

Carolus Rex
 Suecorum ibi-
 dem post ac-
 ceptam cla-
 dem moraba-
 tur.

Idem Seraskie-
 rii suspicio-
 nes.

Alia perple-
 xitate.

V. Eo tempore magnus per Tartariae horizontem aestus in-
 valuerat, cujus immodicus calor ingentem copiam ciniphum &
 culicum, molestum sanè regionis malum, produxerat, qui infixò
 aculeò dolorem simul & tumorem eliciebant, noctu praesertim
 dormientibus infesti, a quorum vexatione, ut se nostri praemuni-
 rent, zinzularium comparavere, ac sub hac reticulata tela, dum
 ferocius copiosiusque ingruiebant, morsus eorundem eludebant;
 manè videbantur multa millia eorum animalculorum dictae telae
 insidere, & sanguini inhiare, sed absque noxa vel molestia.

VI. Post dies aliquot miles supradictus cum bona sui Domini
 gratia est reversus, Redemptioni in officio interpretis suam ope-
 ram navaturus. Ab omnibus igitur impedimentis absoluti pro-
 fectionem ulterius adornarunt, cingaro quodam pro mercede cur-
 rum & equos commodante. Iter ingressi Benderum die decima
 Augusti pervenerunt, in aedibus cujusdam hominis Christiani ho-
 spitiò excepti. Eadem die Principis Valachiae Procuratorem adi-
 verunt, illique Principis Epistolas tradiderunt tam ad ipsummet,
 quam ad Seraskierium urbis Gubernatorem exaratas, in quibus
 petebantur ex publica fide salvi conductus litterae. Procurator
 Valachus mandata sui Principis seriò sibi exequenda duxit, ideò-
 que die sequenti eundem Seraskierium accessit, exposuitque viros
 advenisse redimendorum captivorum Christianorum causam, eosque a
 Valachiae Principe sibi commendatos perquam honorificè. Prom-
 psit deinde epistolam, eamque in testimonium veritatis Seraskie-
 rio consignavit, qui ut illam perlegit, subivit hominem suspicio,
 ne sub colorato redemptionis captivorum obtentu dolus vel fraus
 aliqua occultaretur; nam sub idem tempus Rex Suecorum Carò-
 lus XII. elapso mense Junii, undecimà post acceptam a Russis ad
 Pultavam cladem die, ibidem cum reliquiis sui exercitus trans flu-
 vium Niefterum confederat. Cum autem Valachos & Russos ea-
 dem ex ritu Graecorum neccat credendi ratio, verebatur Seraskie-
 rius, ne Moscovitae usi Valachis exploratoribus in Regem Sueco-
 rum quidpiam machinarentur, & ideo propter violati asyli jus
 ipse ad quaestionem traheretur. Huic accessit & aliud non mino-
 ris suspicionis argumentum; nam inspectis salvi com meatus lit-
 teris, quas Pater ab Ottomanica Porta attulerat, videbat eas ad Bel-
 gradensem Bassam directas, a quo, ut moris est, alias liberi tran-
 situs litteras habere oportebat, quod Seraskierium magnoperè red-
 didit perplexum; ignorabat enim Patrem dictas salvi conductus
 litteras in Valachia accepisse, postquam Belgradum publica fide
 pariter munitus pridem pertransivisset. Haec dum Seraskierius
 cum Procuratore Valacho disceptat, hic nihil eorum sibi vi-
 deri timendum reposuit, cum hi viri Valachi non sint, sed ex
 Ger-

Germania huc venerint, ut Germanos redimerent captivos, ipsorum Suecica aut Russica negotia nihil prorsus interesse. Ceterum Ottomanicæ Portæ litteras ita bonas & legitimas videri, ut clariores vix desiderari queant. Seraskierius, cum in promptu non haberet, quod ad ea cum ratione replicaret, significavit Procuratori Valacho, velle se hos viros coram intueri, eorumque rationes audire, atque adeo jussit, ut illos sibi adduceret.

1709.

VII. Reversus idem Procurator nunciavit P. Redemptori suspicacem Turcæ animum, monuitque eundem, ut se ad respondendum pararet, sibi eum debere coram Seraskierio. Terruit nonnihil hic nuncius Patrem; averfabatur enim disceptare cum Turca, quem in ea regione summam potestatem obtinere videbat, non nescius, quanta sibi atque Redemptioni ex levi linguæ lapsu posset suboriri calamitas. Inito igitur secum consilio decrevit unâ cum Principis Procuratore & fratre socio Turcam accedere, suamque innocentiam tueri. Casu, aut potius Divini Numinis Providentiâ factum est, ut alias quoque litteras salvi conductûs secum attulerit, quas ante triennium a Tartarorum Chano in Crimea impetraverat. Has statim in accessu Seraskierio porrexit, ut suspicionem hominis barbari retunderet, eidemque tacite demonstraret, nihil novum esse, aut exoticum, quod nostri terras illas redimendorum captivorum gratiâ accedant. His litteris conspectis Gubernator quidem multum a concepta suspitione remisit; sed quod etiamnum causaretur litteras Belgradensis Bassæ deesse, eas quoque Pater impigrè exhibuit, quibus demum perlectis, quin observasset, an facultas Belgradensis Bassæ prior, aut posterior esset litteris salvi conductûs Constantinopoli acceptis, omnem suspicionem deposuit. In multo tamen majores perplexitates se induisset Seraskierius, si animadvertisset, litteras Belgradensis Bassæ Constantinopolitanis fuisse anteriores, quod tamen magnò nostrò commodò non observavit Turca. Responsum est itaque, post triduum reverterentur, habituros novas ab se liberi commeatûs litteras; nunc enim multa sibi expedienda esse negotia propter Regem Suecorum.

Sed refelluntur.

CAPUT XXI.

Varius in Budziakensi Tartaria Redemptionis successus.

I. Interea, ne tempus inaniter tereretur, Pater cum audivisset, *Kausani* singulis in hebdomade secundis feriis nundinas celebrari, ad quas Tartari frequentes convenire soleant, statuit cum fratre socio & interprete eò pariter se conferre, invitante ad hoc consilium loci vicinia; *Kausanum* enim duabus duntaxat leucis Benderò distat. Ad illam civitatem delati promulgari jusserunt nostri, se ad redimendos pretiò Christianos Germanicæ & Hungaricæ Nationis captivos advenisse: monebant itaque voce præconis Tartaros, ut si quis hujusmodi mancipium possideret, & vendere

Kausani Redemptionis promulgatus.

1709. vellet, Renum illud adduceret promptam ibi solutionem reperturus. Quidam Tartarorum fatebantur quidem, sibi hujus gentis esse mancipia, nunc autem, cum ruri adhuc labores urgerent, ea vendere minimè cogitabant: alii verò nummorum illecti cupiditate de suorum mancipiorum pretiò transigere non abnuebant. Isti igitur jussi sunt Renum petere, quò P. Redemptor post aliquot dies erat venturus, & tractaturus ibidem cum illis de pretiò. Hinc nostris spes affulserat Redemptionem in Budziakensi Tartaria celeriter perficiendi, contra opinionem eorum, qui paucos in Bessarabia repertum iri dictitabant captivos. Post hæc Benderum reversi, salvi conductus litteras a Seraskierio cum amplissima facultate coëmendi captivos, & cum eisdem abeundi, quocunque libuisset, impetrarunt.

Commeatus
litterarum ob-
tinentur.

Duo statim
redimuntur
captivi.

P. socius in
Tartaria quæ-
rit captivos.

II. Hac futurae negotiationis prolusione res eousque jam perducta fuerat, ut Redemptio suum initium haberet. Igitur in die festo Assumptæ Virginis P. Redemptor cum socio, duobus lingue Tartaricæ inrerpretibus & Ductore Tartaro comitatus, interiorem Bessarabiam sive Budziakensem Tartariam ingressus est, ubi post brevem moram duos redemit captivos, quos secum cum uno interprete adduxit Renum; fratrem verò socium cum altero interprete reliquit in Tartaria, ut ipse per omnes vicos, pagosque discurreret, promercalia mancipia exquireret, de leviori pretio conveniret, & eadem mancipia cum heris suis Renum ad P. Redemptorem mitteret, ut ibi paratâ pecuniâ juxta jam factam conventionem persolverentur. Ne verò fraudi locus daretur, frater socius cuique captivo, ad P. Redemptorem ablegato, tradebat litteras, in quibus describebat nomen captivi, ejusque patriam, ætatem, tempus captivitatis, lytrum, & alia quædam, ut fieri solet, signa corporis.

Multi redi-
muntur.

Tartari au-
ream mone-
tam nolunt
recipere.

Inde rerum
subversio.

Ismaili a Præ-
tore ad tribu-
nal Patris tra-
hitur.

III. Porro P. Redemptor, cum Reni ageret, quotidie captivos exsolvebat, quos cumulatim frater socius cum heris suis eò destinaverat. Turbavit autem hunc felicem Redemptionis progressum quorundam Tartarorum pertinacia, qui præfractè argenteam monetam pro lytro postulabant, quod Patri magnas difficultates peperit, qui pecuniam ferè omnem in auro secum attulerat, & in illis locis neque faciliè argenteam monetam comparare, nec in suo proposito obfirmatos Tartaros inducere poterat, ut signatum aurum pro lytro reciperent. Quorum voluntati tandem Pater obsecuturus Ismailim, civitatem juxta Danubii ostia mercatoribus frequentem, accessit, ut aurum pro argentea pecunia commutaret. Verum inopinatis insidiis ibidem se induit, quarum causâ periculum etiam ad fratrem socium indè longius agentem emanavit; Turca namque illius civitatis Prætor, cum subolfecisset, aurum adesse, illius orexi ductus decrevit Patrem ingenti quodam terrore percellere, ut eum aliqua auri parte emungeret: in hunc itaque finem duos apparitores ad hospitium Patris dimisit, qui eum, ejusque interpretem, ac hospitem ad tribunal traherent. Sistuntur omnes confestim; Prætor turgida voce quærit ex Patre, cujus causâ, vel cujus auctoritate civitatem hanc ausus

ausus fuerit ingredi? Respondet ille, se ob redimendos captivos Christianos publica auctoritate fultum huc venisse; atque his dictis simul Magni Sultani litteras, liberum com meatum testantes, exhibuit, ut eas ipse suis oculis videret, legeretque. At barbarus homo inspectis litteris negavit ullam in eis contineri redimendorum captivorum mentionem, quæ tamen ille dicebat, non quod res ita se haberet; sed quod ille, ut opinor, legere litteras prorsus ignoraret; rari siquidem eas inter gentes litterati reperiuntur, doctissimique censentur, qui legere saltem noverunt. Ulterius deinde sciscitando Prætor institit, num a Benderensi Bassa saluum conductum obtinuerit: Patre verò respondente, eum quoque a se obtentum fuisse; præcepit illic Prætor, ut eundem quoque exhiberet. Sed cum Pater reposuisset, eum penes se non esse, sed penes socium absentem, Barbarus disertis verbis edixit, eum a se non prius dimissum iri, donec Benderensis Bassæ facultatem exhibuisset. Ad quod Pater regessit, id nunc fieri non posse, cum frater socius in Tartaria versaretur, nec sibi compertum esset, in quonam loco consisteret: cæterum se pluris semper habuisse Magni Sultani litteras has præsentem, quàm Bassæ Benderensis.

IV. Dubius adhuc Prætor, num in litteris Magni Sultani facultas redimendi captivos esset expressa, P. Redemptorem cum iisdem litteris ad *Kadi* five loci Judicem dimittit, ut easdem examinaret. Judex Prætoris doctior, dum litteras perscrutatur per-lustrat, indicavit, vigore earundem Patri non solum licere captivos redimere, verum etiam pro suo arbitratu ire, redire, dimorari, aut progredi, quin ulli fas esset ei vel minimum impedimentum objicere. Hoc responsum ad salivam avari Prætoris non erat; unde ne speratâ prædâ excideret, severissimè rursus mandavit, ut Pater tam diu sub custodia servaretur, donec Benderensis Bassæ litteras exhiberet, quatenus hōc modō ei vel invito ad hanc vexationem redimendam aliquot aureos extunderet. Sed Pater hujusmodi terriculamentis nihil moveri solitus intrepidè respondit, se quidem injustè retineri posse, sed etiam probè scire, Magnum Sultanium injustitias & iniquitates non relicturum inultas: ageret nunc pro libitu, sibi non defuturum modum, quò hæc omnia ad Magni Sultani cognitionem deferantur. Quibus auditis Prætor quasi frigidâ perfusus exhorruit, omnique spe, quâ hætenus lætatus tot vafra consilia excogitaverat, destitutus, eundem liberum abire jussit. Pater, licet circa permutationem auri, quidquid potuit, pertentasset, modicum tamen argentæ monetæ colligere potuit.

V. Interim dum ille per sex dies Renō abest, frequentes cum suis mancipiis Tartari eò confluerunt a fratre socio submissi, ly-trum, prout cum eis tractatum erat, recepturi. Verum cum Pater nusquam compareret, nec alius, qui responderet, esset substitutus, Tartari se ludificatos suspicati, magna cum indignatione redierunt, cum fratre socio de itinere octo dierum frustra consumpto, & simul de injuria expostulaturi. Re infecta rediisse Tartaros maturè cognovit Frater ex Interprete & ductore Tartaro.

Y y y y

Ille

1709.

Respondet
objecit.

Turcæ litte-
rarum igno-
rantes.

Pater ad Judicem
loci adducitur, ubi
absolvitur.

Prætori aude-
re respondere
Pater.

Ea liber abire
permissum.

Frater socius
propter ab-
sentiam Patris
in angustias
conjicitur.

1709. Ille rerum ignarus, utpotè, qui de Patris discessu præmonitus non fuerat, sibi que metuens, ne adversus se populus commoveretur, latebras coepit circumspicere, quas cum securas non inveniret, nec haberet in promptu, quid objicientibus responderet, clam se subducens Renum confugit, visurus, quo in loco res esset, ibidemque P. Redemptoris reditum præstolatus est, quo adveniente recensuit eidem exodium penè ridiculum, sibi que propè perniciosum.

Renum clam
se subducit.

Ad commu-
sandam pecu-
niam frater
mittitur.

VI. Subinde tamen aureâ monetâ quidam redimebantur captivi; cum autem rursus argentea moneta deficeret, quæ ad faciendos Redemptionis tractatus maximè desiderabatur, P. Redemptor fratrem socium Galacziû & Ibrailim ablegavit; sed hic, cum in illis civitatibus parùm vel nihil argenteæ monetæ posset reperire, Bukarestum usque excurrit, quamvis ne sic quidem multum profecerit, quia ubique eadem difficultate urgebatur. Post dies quindecim Frater socius Renum reversus, licet exiguo cum fructu laborasset, grande tamen gaudium P. Redemptori attulit, qui impendiò gratulatus est, Fratrem socium cum pecuniis incolumem redivisse; nam, quia per tot dies ob tabellariorum defectum nihil de eo inaudiverat, magna solitudine torquebatur, ne quid illi sinistri accidisset.

Redemptio
absolvitur.

Frater aegro-
tat.

Redimuntur
plures.

VII. Exeunte jam mense Septembri Pater Redemptionem festinavit absolvere, ut mitiore adhuc tempore in viam se committeret, ideoque Fratrem socium rursus in Tartariam misit venales captivos investigaturum. Sed ille in hoc itinere gravi ægitudine correptus Renum debuit reverti, nec nisi sub finem Redemptionis convaluit; quod Patris animo non parvum dolorem attulit, cum se tunc ejus operâ videret destitui, quando vel maximè illâ indigebat. Redimebantur tamen quotidie non pauci ab iis, qui spontè ad sua mancipia vendenda Renum commeaverant, vel noster Tartarus e latebris produxerat, ut sibi lucrum ex pluribus redemptis augeret, præsertim quia Redemptionem fini appropinquare videbat.

C A P U T XXII.

Ex Tartaria in Valachiam redeunt, ibidem Constantinopolî redemptos excepturi, atque viam inde ulterius prosecuturi.

Iter difficile.

Pericula in
fluvii.

I. OMnibus ad longinquum iter paratis die decima septima Octobris viam auspicati sunt valde difficilem; quotidianis enim ferè pluviis irrigati assidue madebant, calles quoque imbribus exasperati remorabantur pauperes viatores, sæpius per diem amnes, non sinè vitæ discrimine transvadandi, curam & terrorem intenderant, sed nunquam majore periculo, quàm in festo Sanctorum Apostolorum Simonis & Judæ, cum ad Ribnicum oppidum fluvius transeundus esset; etenim P. Redemptor imprimis, etsi cognovisset, ex continuatis imbribus amnem vehementer intumuisse, equo tamen suo confusus transire tentavit, sed infausto

suc-

successu; vix enim medium alveum attigerat, dum præcipiti undarum impetu una cum equo abreptus cœpit aquis profundius immergi, & nisi captivorum unus cum Interprete celeriter ei in subsidium venisset (qui omni discrimine contempto rapidum flumen insilierunt opem Patri laturi) aquarum vortices hic nunquam eluctatus fuisset. Post unius horæ intervallum ad eundem fluvium octo Redemptionis currus onerati pervenerunt, e quibus primi quatuor transmissi amne feliciter oppositum litus tenuerunt, alii verò quatuor, in quibus ferè mulieres & parvuli vehebantur, vel aquarum violentiâ, vel aurigarum imperitiâ in medio flumine inversi fuerunt, & nisi robustissimi quique e sociis redemptis accurrissent, supremumque periclitantes e gurgitibus extraxissent, nemo ex debiliore sexu, vel ætate salvus evadere potuisset. Non tamen omnes sunt salvati; nam mulier in fluvium præceps acta capite in latens fortè saxum impegit, verticemque graviter læsit, quæ semianimis ad ripam extracta paulò post ibidem exspiravit, & in Armenorum cœmeterium delata sepulturam accepit. Duæ puellæ præterea desideratæ non amplius comparuerunt, magno omnium luctu aquarum vorticibus haustæ. Cæteri ad ripam ægerrimè eluctati, omnes pavidī, gelidī, argentes & aquas stillantes constiterunt: nox quoque jam imminabat, nullum tamen adversus tot calamitates miseris suppetebat perfugium, aut receptaculum; sed neque ligna aut virgulta per totam latè viciniam inveniri poterant, quibus focus ad sicandos madentes excitaretur. Deerat pariter annona, quæ in aquis ut plurimum periit, aut corrupta fuit, sed nec vasa coquendis pulmentis destinata retinuerant, cum & illa fluminis rapacitate absorpta fluctibus in prædam cesserint.

II. Summa itaque urgente necessitate compulsi sunt inchoatum iter proseguere, ut tantò citius in Valachiam, terram hospitalem, pervenirent. Tertia demum die Novembris Philippestum attigerunt, quod tamen oppidum redempti ingredi non sunt aucti, quia ductor itineris illud magno cuidam Domino proprium esse dicebat, quem omnes venerarentur: ideoque P. Redemptor, quamvis aer gravidis nubibus imbres minaretur, extra oppidum cum redemptis in campo & sub dio pernoctare decrevit. Cæterum ut miseræ suæ turbæ victum provideret, ipse adivit oppidum, in cuius ingressu mox intellexit illam possessionem ad Excellentissimum Constantinum Cantacuzenum pertinere, eumque hoc tempore ibidem morari. Lætus igitur Pater eundem honoris causâ salutatum accessit. Inter reciprocas congratulationes vir princeps ex P. Redemptore quæsit, ubi essent redempti? cui ille, quod res erat, respondit, eos nunc extra oppidum in campo versari, ut ibidem sequentem noctem transigerent. At vir nobilissimus pauperum calamitate permotus disertè testatus est, se haudquaquam permissurum, ut illi pauperes nunc sub immiti cœlo tectis excluderentur: confestim itaque famulis suis mandavit, irent, & redemptos omnes sinè mora in ædes deducerent, eisque necessaria liberaliter suppeditarent; quod & factum est non sinè incredibili

1709.

Pater vix elatus.

Quatuor ensus in fluvio invertuntur.

Mulier ex casu moritur.

Duæ puellæ aquis haustæ perierunt.

Mirabiliter de victu & hospitio eis provisum.

1709.

4. Novembris
obitus S. P. N.
FELICIS.

omnium gaudio & consolatione. Sed quòd per totam illam noctem & sequentem diem imbres nunquam remissâ pertinaciâ terras inundarent, nostri in eodem oppido diem obitus Sancti Patris Nostri FELICIS VALESII celebraverunt. Cùm verò Princeps Cantacuzenus asseverâset, se neminem eorum ex oppido dimissurum, nisi pluviae integrè desinerent, & cœlum ad nativam suam serenitatem rediret, nostros tandem comiter allocutus dixit: sinerent imbres multis diebus ex alto jucundè ruere, nihil ideo ad liberalem victus sustentationem cuiquam defuturum. Illi verò laudes DEO & gratiarum actiones persolverunt, qui eis post tot calamitates, cùm nihil minùs cogitarent, tam opportunum solatium submisisset.

Tergovistum
pergunt Con-
stantinopoli-
tani redempti.
Bukarestò
Tergovistum
vocantur.

III. Cùm aëris serenitas diuturnis pluviis tandem successisset, & siccato lutò vias ad ulteriorem profectiorem idoneas reddidisset, recreatis corporibus post gratias summas Principi Cantacuzeno peractas læti Tergovistum, ubi Princeps ipse Valachiae Constantinus Bessaraba de Brancovan residebat, profecti sunt. Hic Princeps illos non inferiori charitate excepit, eosque suis sumptibus tam diu sustentavit, donec captivi, Constantinopolî redempti, Bukarestò evocati, ubi ab adventu suo in Valachiam lautè, hospitaliter & dapiliter habiti fuerant, Tergovistum quoque pervenissent, & cæterorum turmae sese aggregâssent. Numerus autem eorum, qui pecuniis, Constantinopolim transmissis, ibidem libertatem acceperant, viginti & unum conficiebat, quos inter sex censebantur, qui e triremibus fuerant redempti. Omnia nempe secundum Principis directionem ad vota successerant.

21. Redempti
Constantino-
poli.

Litteræ com-
meatus eo-
rundem.

IV. Operæ autem pretium me facturum iterum putavi, si ad historicæ narrationis plenitudinem litteras salvi conductus attexerem, quas hi Constantinopolitani redempti secum attulerant, & barbaro æquè fastu compositæ hunc sensum referebant:

Locus Signi Imperialis.

Præstantissimis Judicibus, Præsulibusque, scientiarum ac facundie Fodinis, locorum a Mea Fulgida Porta usque ad fines Transilvaniae in via occurrentium Judicibus, quorum præstantiæ augeantur: Item inter paris conditionis viros præstantissimis aula Præfectis, Janissarorum Ducibus, Provinciarum Primoribus & Officialibus, quorum honos semper accrescat. Cùm hoc Signum Imperiale ad vos pervenerit, notum sit: Exemplar Primarium Gentis in Mesiam credentis Germaniae Caesaris ad meam Fulgidam Portam subsistentem Ministrum de Talman mea Fulgida Porta Libellum supplicem porrexisse, & rogasse: ut cum in his partibus a Dominis suis spontè suâ pretiò redemptos quindecim captivos Germanos & ex suis domesticis unâ cum duabus fœminis & uno infante adhuc tres liberos famulos suos ad patriam remittere statuisset. Ego verò

Im-

Imperiali Mandatò inhiberem: ne quando prædictæ personæ ad cujuscunque vestrum Jurisdictionem pervenerint, tam in via, quàm in diversoriis, iis, eorumque rebus, jumentisque quisquam se ingerat, eos libero transitu arceat, & contra Capitulationem Imperialem tributi exactione, aut alio quocunque prætextu affligat; quod, ut expositò modò observetur, præsentès litteræ patentes concessæ sunt, quibûs vobis supradictis mando, ut juxta meum hac de causa emanans Mandatum operemini, & ad cujuscunque vestrum Jurisdictionem præfati pervenerint, sit in via, aut in hospitiiis, eos, eorumque res, aut jumenta a nemine infestari, vel ab innoxio transitu prohiberi, aut Capitulationum Diplomati Imperiali contraria tributi exactione, aut alio quocunque prætextu ledi, aut molestari sinatis. Ità scitote, & huic meo Signo Imperiali fidem adhibetote. Signatum decimîs diebûs intermediis mensis Receb Annò Hegiræ 1121.

1709.

In Custodita Urbe Constantinopoli.

V. Postquàm Constantinopolitani redempti Tergovistum pervenissent, adventus eorum ingens excitavit gaudium: quamobrem cum tempus & occasio ulterius iter imperarent (decem siquidem diebûs jam Tergovisti hæserant) nostri Principem adiverunt, eidemque inter supremum vale gratias plurimas pro receptis hætenus favoribus persolverunt. Ille verò beneficia beneficiis cumulare solitus mandavit, ut decem currus cum necessariis equis præpararentur, qui nostros Orsovam usque ultra confinia Valachiæ in Turciam citeriorem deveherent; tres etiam milites viæ duces constituit, eisdemque in mandatis dedit, ut nostris Valachiam transituris apta hospitia providerent, & victualia pro toto agmine affatim suppeditari curarent, & ne aliquid consummatae beneficentiæ deesset, idem Benignissimus Princeps P. Redemptori ad sublevandas alias occurrentes necessitates bis centum florenos donavit. Episcopus quoque Tergovisti, quamvis Græcorum schismate a latina Ecclesia dissideret, sui tamen Principis exemplò laudabiliter inflammatus, ut ejusdem insignem charitatem ac misericordiam aliquò modò æmularetur, pro redemptis currum pane & vinò onustum submisit, pro Religiosis verò honoris causâ quædam regionis illius singularia edulia addidit. Eximia profectò utriusque liberalitas, omni laude ac præconiò dignissima!

In discessu
lia Principis
beneficia.

Episcopus
Tergovisti
Principis sui
exemplum
secutus.

VI. Tantîs mactati favoribûs ad decimam quintam mensis Novembris reciprocàs inter bonorum comprecationes Tergovistò discessère, & molesto plurium dierum itinere Orsovam tandem, urbem in Valachiæ & Serviæ confiniis sitam, tertia die Decembris fospites pervenerunt, per omnes vicos, ubicunque diverterant, mandatò Principis hospitaliter excepti, & ab incolis lautè ac dapiliter habiti. Orsovæ remissis Valachorum curribûs, alii mercenarii

15. Novembris
Tergovistò
abest.

1709.

17. Decem-
bris obitus S.
P. N. JOAN-
NIS.

Ob pestem
per 40. dies
desinentur.

currus & equi sunt substituti, qui nostros usque ad oppidum Caransebes deveherent. Instabat autem nunc via multo asperior, ut proinde eis necesse fuerit ob impedimentorum multitudinem per varia diverticula ad praestitutum viae terminum contendere. Omnibus tamen difficultatibus superatis Tibiscum fluvium transfretarunt, & decima septima mensis Decembris, quae dies obitu Sancti Patris Nostri JOANNIS de MATHA est memorabilis, Turcarum ditiones egressi simul Augustissimi Imperatoris nostri Dominia feliciter tenuerunt.

VII. Sub idem tempus per Transilvaniam & Hungariam superiorem pestifera lues quotidianis funeribus grassabatur. Ne itaque contagiosum hoc malum latius serperet, Sanitatis Consilium Viennae Decretum expedivit, vi cuius severissime cavebatur, ne quisquam ex Tibisci ora appulsus Danubium transire sineretur, nisi cuius valetudo quadraginta dierum mora in limitibus explorata fuisset. Idem Decretum nostris fuit intimatum, quamvis haecenus nulla infecta, imò nec suspecta loca pertransivissent, & omnes sani ac incolumes, validique conspicerentur. Parendum nihilominus fuit, licet pro tot hominibus alendis immanes sumptus facere oporteret. Subinde Carlovitium trans Danubium ire iussi ibidem substiterunt usque ad sequentis anni principium, ad quod tempus finem hujus expeditionis differimus.

CAPUT XXIII.

Obitus P. Josephi a Sanctissimo Sacramento: quaedam ipsius vitae gesta & virtutes recensentur.

Idem olim Redemptor ad coelestem migrat patriam.

Opera sua
caute tegit.

Vir sanctus
esse creditur.

Nativitatis
tempus & lo-
cus.

I. Eodem tempore, quo praesens Redemptio ad exitum tendebat, alter veteranus ac emeritus olim Redemptor P. Josephus a Sanctissimo Sacramento de corporis ergastulo solutus ad filiorum DEI libertatem, & ut pie confidimus, ad coelestem patriam transivit. De ipsius quidem virtutibus & meritis plus haecenus latet, quam ad nostram pervenit notitiam; miris enim modis & artibus subinde usus bona sua & dotes occultare querebat: unde fiebat, ut in opere bono, quod latere voluit, quandoque deprehensus plus erubesceret, quam alter aperte maleficii convictus. Plerique nostrum, qui etiamnum vivunt, eumque noverunt, ejus pietati & inculpatæ vitae integritati testimonium perhibent. Adeo autem opinio de ejus Sanctitate concepta invaluit, ut cuncti, quotquot eum familiariter nossent, dicere non dubitarent: si P. Josephus vir sanctus non sit, alterum neminem tunc in mundo repertum iri, qui sanctus in vita dici jure possit. Quedam superius de eo sparsim data occasione inseruimus; nunc velut in proprio loco cætera, ut nobis comperta sunt, breviter delibabimus.

II. Natus est P. Josephus Elgorriagæ, oppidò Diocesis Pamelonensis in Regno Navarræ die decima tertia mensis Martii, anno millesimo sexcentesimo quadagesimo quarto. De parentibus ejus

eius & priore conversatione in vita sæculari propter ejus summam taciturnitatem, partim etiam ob locorum a nobis distantiam nihil certi explorari potuit. Sacrum nostrum Sanctissimæ TRINITATIS Ordinem matura jam ætate, sed matura pariter consideratione amplexus est die decima septima mensis Aprilis anni millesimi sexcentissimi sexagesimi septimi, nempe cùm vigesimum tertium vitæ annum jam fuisset supergressus. Memorabant seniores nostri, eum tunc temporis ardentioris naturæ impetu succensum iracundiæ vitiō non modicè laborâsse, quam tamen animi passionem ita domuit, & suppressit, ut de se ipso plenâ victoriâ potitus nulla impofterum præcipiti commotione effervesceret; nullum enim est tam atrox vitium, quod non cum gratia CHRISTI & abnegatione sui ab homine vinci queat. Ad eundem modum alios quoque nævos interiores assidua virtutum exercitatione funditus eradicavit, ut adhuc in tyrocinio constitutus perfecti Religiosi ideam in se exhiberet. Ad solemnem votorum professionem admissus de virtute in virtutem progrediens quotidie se ipso melior evadebat. Studiorum cursum cum fratribus pari conatu, etsi non pari felicitate emensus est; solitus de se ipso (quæ erat tanti viri humilitas) ingenuè fateri, sibi ad Scholasticas scientias addiscendas cum invita Minerva durius obtigisse ingenium. Annō millesimō sexcentesimo septuagesimō die vigesima Septembris ab Hieronymo Segoviensi Episcopo Sacerdos ordinatus primum Missæ Sacrificium tanta devotione celebravit, ut eam etiam in circumstantes diffuderit. Finitō sexennali studiorum curriculō solidæ virtutis commendatione obtinuit, ut tyronibus in scientia Sanctorum erudiendis Magister præficeretur, quo etiam munere in Conventu Barcinonensi summâ vigilantia, integritate ac vitæ Sanctimoniâ perfundus fuit, tenerisque mentibus, Ordinis plantulis, pietatis sensum non tam verbis, quàm efficacibus vitæ suæ exemplis instillavit; per arduam siquidem virtutis viam præcedens tyrones in sui sequelam faciliè post se abripiebat.

III. Postquàm autem hoc officium aliquot annis magna omnium approbatione gessisset, Noster P. Antonius a Conceptione, Sacri Ordinis nostri Major ac Generalis Minister, eum Romam misit, ubi ab anno millesimo sexcentesimo octogesimo tertio persequens decennium in Cœnobio S. Caroli ad quatuor fontes suæ ac proximorum salutis unicè incubuit, & assiduè in sacro pœnitentiæ tribunali peccata confitentibus aures commodavit. Non potuit tantum lumen sub modio diu latere, quin procul suos radios diffunderet, ideoque Eminentissimus Cardinalis Aguirre ex Ordine S. Benedicti, vir ingenii perspicacissimi, ejus vitæ Sanctimoniâ illectus sibi eundem in secretæ pietatis & conscientiæ arbitrum ascivit: Eminentissimus verò Cardinalis Barberinus eundem quorundam Cœnobiorum Sanctimonialium Directorem & spiritualement Patrem, Visitatore vocant, constituere voluit, quod tamen ipse munus, utpotè negotiis etiam temporalibus intricatum, invicta humilitate rejecit, summisque apud Cardinalem precibus evicit, ut illud alteri committeretur.

1709.

Ordinem amplectitur matura ætate.

Ardentioris iræ vitium domat.

Votorum professio.

Studia.

Sacerdos ordinatur.

Magister Novitiorum.

Romam mittitur.

Card. Aguirre a confessionibus.

Sanctimonialium monasteriis præfere recusat.

IV.

1709.

Viennam jus-
sus abire con-
fessum obtem-
perat.

De obedi-
entia dictum
ejus.

Prov. 21. v. 28.

Officia Ordinis.

Lis mota cir-
ca legatum
pro captivis.

IV. In vivis adhuc agente Eminentissimo Aguirre Superiores Ordinis P. Josephum Viennam Austriae ablegare decreverunt, eo forsitan consilio, ut in ea nova Ordinis plantatione singularis virtutis & religionis exemplum caeteris facem praeferret ac praeluceret. Quamvis autem ipse jam ob virium imbecillitatem, debilemque corporis constitutionem tam longinquum iter facile excusare, & a se amoliri potuisset, impigre tamen, & citra ullam tergiversationem obtemperavit; obedientiam siquidem ceu stellam polarem intuebatur: genuino namque obedienti satis est voluntatem Superiorum novisse. Dicere saepe auditus est, obedientiam unicuique esse & firmissimum Religionis fundamentum & basim, in quo caetera vota, & quidquid ordo virtutis aut perfectionis comprehendit, recte consisterent. Hanc ipse virtutem, ut per omnem vitam coluit, ita etiam in hac licet ardua occasione alacriter complexus est, certus de veritate illius Divini Oraculi, quod in sacris paræmiis legerat, nempe: *Vir obediens loquetur victorias.* Viam igitur aggressus est sine socio, & Romam Viennam feliciter pervenit circa medium Autumni anno millesimo sexcentesimo nonagesimo tertio, ac per sedecim annos deinceps ad usque vitae finem sua sancta conversatione nobis eximium virtutis exemplum reliquit.

V. Quamvis autem tot annis hanc Provinciam pietatis suae radiis illustrasset, pauca tamen Ordinis officia gessit. Primus Praeses Coenobii Illaviensis renunciatus post annum & aliquot menses collectioris vitae desiderio abdicavit magistratum. Officium deinde Magistri Novitiorum pari fere temporis spatium sustinuit, donec tandem in Redemptorem captivorum electus fuisset. Dicitur non potest, quos ille labores & ærumnas in hoc munere toleraverit, de quibus multa superius in Redemptionum historia recensuimus. Sed nihil eum perinde afflixit, ac diuturna quædam lis circa Redemptionis legatum excitata; cum ille non immerito suarum partium crederet, ea, quæ captivis in testamenti tabulis adscribuntur, pro viribus tueri. Ea res primo in controversiam, deinde in gravissimam & apertam abivit litem, quæ nunquam fortassis finem habuisset, nisi pacifica partium compositione, licet non modico cum Redemptionis detrimento, ad extremum esset sublata. Hæc lis ei plurimarum turbationum causa extitit, coacto saepenumero diversa percurrere tribunalia, ædes causidicorum circumire, & opem fidemque aliorum implorare, quæ omnia religioso ejus, & a mundanis tumultibus abhorrenti genio acciderunt longè molestissima: quamvis autem ei admodum ingrata esset vaga hujusmodi circumcursatio, non tamen propterea pedem retulit, aut segnius aliquid, remissiusque egit, sed contemptis fatigiis, aestu, frigore, aliisque coeli injuriis causam captivorum impigre promovit, cum religioni sibi duceret, si suam inertiam aut cunctationem captivorum jura neglexisset, de quibus sibi supremo Judici aliquando rationem reddendam esse non ignorabat. Alias de domo rarissime, vel nunquam prodivit, nisi quando ad ægrotorum confessiones audien-

audiendas evocabatur, quorum æternæ salutis & spiritualis solatii erat sitientissimus.

1709.

VI. Domi verò tempus omne consumpsit in oratione, non ea tantum, quæ ore persolvitur, sed multò magis illa, quæ mente peragitur, cui ut plusculum aliquid indulgeret, multas necessario somno horas subtraxit, adeò, ut vix aliquando dormire notaretur: certè excitator matutinus eum nunquam in cella deprehendit; nostrum verò nemo eum in lecto jacentem conspexit, præterquam in ejus ultima ægritudine. Ante horam tertiam post mediam noctem in choro quotidie orationem genuflexus incepit, quam rursus statâ hora adveniente cum cæteris Religiosis continuavit. Absolutâ psalmodiâ in suam se cellam contulit, ibidemque ad Missæ Sacrificium se præparavit, donec ad illud celebrandum evocaretur. Reliquum diei tempus, quod ei ab actibus communitatis supererat, in eadem cella sua librorum spiritualium, aut Theologiam Moralem tractantium lectione contrivit. Noctu verò post solitas communitatis preces, dum cuivis licet somno indulgere, ipse usque ad mediam noctem orationem frequentius protraxit: quo tempore, quin noctem aliquam prætermitteret, usque ad sanguinis profusionem tenue corpusculum flagris cæcidit. Exarserat in quibusdam nostrorum pia curiositas ictus numerandi, quos sibi vir innocentissimus in una flagellatione infligere solebat; clanculum itaque adrepentes, postquam mille jam ac septingentos ictus numerâssent, tandem numerandi tædiò superati, re infecta discesserunt, ipsò flagellationem multò diutius protrahente. Hinc facillè conicere licet, quantum temporis tam strenuo athletæ pro necessaria corporis quiete superfuisset. Sanè lecti ejus stragula ità semper composita fuerunt, quasi ea nunquam attigisset; atque hinc orta est suspicio, eum humi sedendo, aut caput in parietem reclinando unam duntaxat, alteramve noctis horam somno tribuisse.

Somno parum temporis concedit.

Pietatis exercitiis.

Omnibus noctibus flagellis in se animadvertit.

VII. In cibo & potu tantam servavit frugalitatem, ut mireremur omnes, quomodò victu tam exiguo vitam producere posset: quòd si quid sapidius ei velut omnibus cæteris interdum apponeretur, ille hujusmodi bellaria non attigit, ratus hæc non esse naturæ necessaria. Diebus recreationis, dum alii ad animi levamen congregati honesto lusui indulgent, aut colloquiò animum laxant, ipse consuetum extra tempus nunquam comparuit, sed in cella, vel in oculo spiritualibus exercitiis incubuit. Præterea Disciplinæ Regularis fuit exactissimus custos, ità quidem, ut nec minimam Ordinis cæremoniam, vel sanctam aliquam consuetudinem unquam notatus sit violâsse. Dum ex urbe peractis negotiis tempore orationis mentalis, aut sub alio communitatis actu ad cœnobium rediit, quamvis a via fessus, aut aliis cœli injuriis inclementer habitus, omnium tamen necessitatum suarum immemor fervente spiritu ad ea statim properavit, quibus tunc communitas distinebatur. Sensuum externorum & internorum custodiæ perpetuò invigilavit, ne aliqua creaturarum rerum species eum in Creatoris sui amore, vel unione interpellaret; Divinis

Victus parcissimus.

Tempus recreationis spiritualibus tradit exercitiis.

Legum observantissimus.

Sensuum custodia.

1709. siquidem contemplationibus cor suum adeò immerferat, ut de nulla re alia cogitare videretur, quàm de DEO, aut de iis, quæ ad DEI servitium pertinent.

Paupertas
ejus.

Animo sereno
semper.

Charitas erga
proximum.

Humilitas.

Sui ipsius co-
gnitio.

Vitæ peni-
tentia.

Sui contem-
ptus amator.

Ab ipsa hu-
militate sibi
metuebat.

VIII. In virtute Evangelicæ paupertatis singulariter enituit, utpotè qui non modò rem nullam etiam minimam sibi unquam in proprietatem vendicavit, sed ne affectum quidem ad res creatas retinuit. Si quid pro suo usu eligeret, erat cæteris deterius, & ut verus CHRISTI pauper in sui ipsius despectu vel maxime gaudebat. In vultu ejus, & oculis nunquam notabatur mœstitia, sed frontem semper serenam præferendo interiori animi serenitatem indicabat. Comis fuit erga omnes, & affabilis; in deliciis habuit afflictis solatium impertiri: ad charitatis opera præstanda promptus & sollicitus, ex Divini amoris instinctu auditus est aliquando dicere: *Qui amat DEUM, diligit & proximum. Et quemodò amabit DEUM, qui odio habet proximum, quem a DEO novit esse creatum.* Parè modò in omnibus aliis ejus colloquiis elucebat pietas, dulcedo doctrinæ, & vitæ sanctimonia: vir verè venerabilis, cujus dicta, factaque nobis rectè vivendi regulam, normamque suppeditant.

IX. Humilitas, animi demissio, eique cognatus suimetipsum contemptus, altissimas in illo egerant radices; harum enim virtutum adminiculò subiciebat, & vincebat seipsum, quæ victoria omnium est maxima. Nunquam reflectebat ad ea, quæ laudatè, sanctèque peregerat, sed animæ suæ nævos continuè habebat ante oculos, qui licet fuerint minimi, aut nulli, eos tamen ita exaggeravit, ut se maximum omnium peccatorum crederet pœnas inferni promeritum. Collaudabat quotidie DEI misericordiam, quæ, ut ipse putabat, ejus peccata tam longanimiter sustinebat, & ad pœnitentiam invitabat, quam ipse tamen toto religiosæ vitæ suæ tempore egit rigidissimam. Sensus omnes suos sollicitè refrænavit, perpetuèque pugna contra seipsum decertavit: satis nimirum gnarus hominis inclinationes ex natura corrupta in malum esse proclives. Hinc tot suscepit jejunia, toties obarmatus ciliciò, etiam flagellis in suum corpus animadvertit, ut illud spiritui integrè subiceret. Oculos in publico vix aperuit; linguam non nisi ad Divinas Laudes, vel in spiritualia colloquia solvit; cæterum paucorum erat verborum, idque præprimis cavebat, ne sibi verbum otiosum, aut contra charitatem proximi elaberetur.

X. Ex profundissima ejus humilitate ortum habuit mira quædam de se ipso diffidentia, assiduusque timor, quò omnia sua opera verebatur: nihil sibi virtutis inesse autumabat, cui etiam minimi nævi displicebant sic, ut indè culpas & defectus suos agnosceret, nec quidpiam bene se unquam operatum fuisse existimaret. Imò ne se satis humilem esse rebatur, nisi ab ipsa humilitate sibi metueret; semper nimirum sollicitus, ne vanæ gloriæ vermis universum virtutis fundamentum corroderet, subruerétque. Dicebat se superbum, & elatum, & contemni amabat. Sæpius etiam avidè quærebat occasiones proprii contemptus aucupandi, easque ceu debitas suis peccatis pœnas libens amplectebatur. In

pœni-

pœnitentiæ tribunali, cùm vix sufficiens inveniretur absolutio-
nis materia, dolor tamen peccatorum notabatur intensissimus.
Officia quæque humillima libenter admittebat, magnæque volup-
tate peragebat, quæ quantò plus incommodi afferrent, tan-
tò erant ei gratiora, tantòque majus inde solatium capiebat. Pul-
verem & cinerem, ac creaturam se miserabilem, omnibùs reple-
tam imperfectionibùs agnoscebat, & fatebatur: Fratrum autem,
& proximorum nemo erat, quem non magni faceret; hinc cui-
vis se submittebat, cujuscunque virtutes vel merita suspiciebat,
& exaltabat. Omnes amabat, neminem offendeat, omnibus se
in opinione sua postponebat, & omnes se meliores ex animo sen-
tiebat, atque adeò precibus eorundem se commendabat, quasi pec-
catorum omnium maximus foret, sed nunc tandem aliquando ad
seram conversionem, & agendam pœnitentiam aspiraret. Hæc
ità clarè in eo conspiciebantur, licèt ipse taceret, & occultare ni-
teretur, ut in omnibus ejus actionibus velut in quadam imagine
repræsentarentur.

XI. Sanctissimam TRINITATEM Maximum Sanctæ Fidei
nostræ Mysterium, & Gloriosissimum Sacri Ordinis nostri Titulum
ferventissima devotione coluit, solitus magnam diei noctisque par-
tem ejus laudibus celebrandis consecrare. Creaturas omnes tum
præteritas, tum præsentis, tum futuras, imò & possibiles ad ejus-
dem Divinissimi Mysterii infinitam gloriam prædicandam convo-
cabat, invitabatque. Eidem omnia sua verba, opera, cogitatus
meritis Domini nostri JESU CHRISTI, Ejusque Virginæ, ac
mellitissimæ Matris Mariæ, ac omnium Sanctorum unitos offe-
rebat, ut ex quodam ejus codice manuscripto, de quo inferiùs
dicendum veniet, luculenter cognoscere licet. In secretis medi-
tationibus, dictis & scriptis sibi familiare fecit sequens elogium:
*Tibi infinita laus, infinita gloria, infinita gratiarum actio in sempiter-
na secula O! Beatissima TRINITAS.* Hoc, ut interiore quodam
cordis affectu, & spirituali gaudiò exprimebat, ità etiam majore
ac elegantiore charactere scribebat.

XII. Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, ut unicum
ejus erat solatium & spes, ità quoque in omnibus suis miseriis ma-
gnâ fiduciâ ad illud confugiebat, & ab eo opem sperabat. Hoc
autem Divinissimum Mysterium maximi semper faciebat, tanquàm
beneficium, quò majus excogitari nequiret, cùm in eo CHRI-
STUS, DEUS & Homo in proprio corpore & sanguine per Sa-
cramentum communicetur hominibus, & ut Doctor Angelicus
inquit: *Nullum etiam Sacramentum est istò salubrius, quò purgantur
peccata, virtutes augentur, & mens omnium spiritualium charisma-
tum abundantia impinguatur. Suavitatem denique hujus Sacramenti
nullus exprimere sufficit, per quod spiritualis dulcedo in suo fonte gu-
stat. Ideoque nulla die, etiam cum in terris infidelium dege-
ret, & quamvis diu esset expectandum, incruentum Missæ Sacrifi-
cium celebrare neglexit, quod tanto devotionis ac reverentiæ sen-
su litare consueverat, ut verba inter sacrificandum prolata velut
ignium flammæ non tantùm ex ore, sed etiam ex intimis cordis*

1709.

Libenter am-
plectitur hu-
milia officia.Erga fratres
existimatio.SSS. TRINI-
TATIS exi-
mius cultor.Erga SS. Eo-
charistiæ de-
votio.S. Thomas
opusc. 37.Missæ sacrifi-
cium devotif-
simè celebra-

1709.

Summa &
possibilis re-
quiritur puri-
tas in hoc Sa-
cramento su-
scipiendo.

penetralibus prorumpere viderentur. Ante aram, ubi Venerabile hoc Sacramentum asservabatur, quotiescunque poterat, flexis genibus procumbebat, ibidemque suas devotiones ingenti fervore persolvebat: sæpè sæpiùs ex professò vel ex odeo, vel in ipso templo Sanctissimum Sacramentum Altaris visitavit, adoravitque, & hanc devotionem inter multas alias præcipuò studiò excoluit. Requirebat autem summam & possibilem in iis animæ puritatem, qui hujus Sacramenti participes fieri cupiebant, & idcirco incredibili quadam accuratone minimis etiam defectibus extirpandis incubuit; noverat enim hujusmodi labeculis Divinam gratiam, sinè cujus influxu anima languet, veluti quibûsdam retinaculis sufflaminari.

Cultus B. Vir-
ginis.

XIII. Porro, quo cultu, quàm succenso devotionis ardore Augustissimam Sanctorum omnium, cœli terræque Reginam, dignissimam DEI Matrem MARIAM veneratus fuerit, vix verbis exprimi potest. Dies, cùm viveret, defluxit nulla, quâ non statutum orationis pensum, ceu quoddam pietatis tributum, charissimæ Dominae Patronæque suæ offerret. Hanc ille semper fermè in ore, & in corde habuit. Ejus meritis & intercessionibus se frequenter commendavit, cultum ejus & venerationem, ubicunque poterat, hominum mentibus implantavit, ejus prærogativas & excellentias mirò cordis jubilò prædicavit, omnes denique suavissimis verborum illiciis ad tantæ Reginae & Imperatricis amorem inflammavit. Ipse anniversarias ejus solemnitates tum publicis, tum privatis pœnitentiæ operibus præveniebat. Festa illius tam insolita mentis exultatione obibat, ut etiam in reliquis spiritualement lætitiâ excitaret. Congratulabatur pretiosissimæ orbis terrarum margaritæ, quòd sinè originali labe concepta, & ex omnibus etiam possibilibus creaturis pro DEI Matre electa CHRISTUM Redemptorem nostrum in salutem humani generis pepererit Virgo, eundemque, quem genuerat, adoraverit; quòd Angelorum & Sanctorum omnium Regina omnium creaturarum merita superaret, esset Primogenita æterni PATRIS Filia, dignissima Mater unigeniti FILII DEI, Nobilissima SPIRITUS SANCTI Sponsa, ac totius Sanctissimæ TRINITATIS nitidissimum Triclinium, Templum & Sacrarium: miserorum omnium refugium & Mater Piissima, per cujus intercessionem gentes veniunt ad pœnitentiam, Sancti ad gloriam, & nemo mortalium perit, qui ejus feriò implorat auxilium.

B. Virginis
prærogativæ.

Sancti alii &
eius Patroni.

XIV. Sanctum JOSEPHUM, Castissimum DEIPARÆ Virginis Sponsum CHRISTI FILII DEI Nutritum, præterea Angelum sibi constitutum Tutelarem, & omnes Sanctos cœlestis Curia cives velut Patronos venerabatur, & ardentissimo eosdem complectebatur amoris affectu, multam in eorundem patrociniò ponebat fiduciam, quos non ignorabat esse intimos DEI amicos & potentes intercessores miserorum mortalium, qui in naufragis hujus mundi fluctibus variis tentationum procellis graviter jactantur, & per sexcenta pericula ad æternum immortalitatis portum tendunt.

XV.

1709.

XV. Pleraque ex iis, quæ nunc retulimus, reperiuntur in codice trium & quadraginta foliorum propria ipsius manu conscripto, qui post pretiosam ejus mortem furtim subtractus diu in aliorum manibus hæsit, donec tandem fortuito casu iterum comparuisset. Libellus iste, si materia in eo contenta spectetur, *Soliloquiorum* titulò jure insigniri posset, in quo ea duntaxat literis consignavit, quæ ad cognitionem propriæ miseriæ, & ad Laudes Divinæ Majestatis, ejusque Sanctissimæ ac intemeratæ Virginis Matris Mariæ pertinent, ubi etiam sequentia notabilia verba in modum precationis leguntur: *Misericordissime DEUS! per tuam infinitam Bonitatem & Clementiam instantissime Te rogo, ne permittas, ut permaneam in solis affectibus & desideriis, verbis & propositis inefficacibus; sed cum tua Gratia me sic adjuva, ut de illis ad bona opera transeam, & omnes interiores & exteriores vires in tui amorem & obsequium impendam, cum amor consistat in operibus, & non in solis rationibus.*

Codex ejus
manuscriptus
furtim abla-
tus denuo in-
venitur.

XVI. In eodem libello contra spiritûs tepiditatem se præmunire cupiens lectionem sibi præscribit, quæ cum superiora dicta confirmet, atque non paucas sanctioris vitæ regulas comprehendat, plura ex eodem loco ad nostram doctrinam, nihil mutato stylo decerpere volui. Audire libeat nunc itaque eum secum loquentem: „ P. Magister Avila ad quendam religiosum virum
„ scribens ita differit: omnes sibi caveant a tepiditate, sed magis
„ senes, quàm juvenes, quia illorum vitæ terminus magis est pro-
„ pinquus; caveat senex, ne perdat in senectute, quod juvenis
„ lucrificet, ideòque dicit S. Matthæus: *Qui perseveraverit us-*
„ *que in finem, hic salvus erit.* Et S. Zacharias: *In Sanctitate & Ju-*
„ *stitia coram ipso, omnibus diebus nostris.* Igitur cum sexaginta quin-
„ que annos ætatis meæ compleverim, dum hæc scribo, & val-
„ de infirmis naturæ viribûs, dependeâtque ab hac ultima parte
„ vitæ meæ (quæ necessariò brevis erit) æterna mea salvatio,
„ vel damnatio, si non velim esse totaliter amens, & destitutus
„ judiciò, parùm vitæ, quod restat, in servitio & DEI amore
„ impendere debeo, præsertim cum tempus vitæ præteritæ malè
„ perdiderim, cognosco me quadraginta tribûs annis in Ordine
„ vixisse, quin aliquam perfectè sim consecutus virtutem: su-
„ perbus sum, plenus proprio amore ac voluntate, absque mor-
„ tificatione, sinè recollectione, continuè distractus; quod licet
„ ad magnam meam sit confusionem, puram tamen dico verita-
„ tem. Fateor dum oro mentaliter, dum recito Divinum offi-
„ cium, dum celebro Missæ Sacrificium, vel alias meas perago de-
„ votiones, & reliquum, quod ad DEI servitium pertinet, id
„ omne facio continuè distractus, negligenter & irreverenter.
„ Ideòque justissimè & graviter vereor, ne me plenè compre-
„ hendat, quod CHRISTUS apud Matthæum inquit: *Populus hic*
„ *labiis me bonorat, cor autem eorum longè est a me.* Et Jeremias:
„ *Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter.* Et in Psalmis:
„ *Cum accepero tempus, ego justitias judicabo.* Et pro bonis operi-
„ bus malè peractis mihi per longum tempus in piacularibus

Contra spiri-
tûs tepidita-
tem se præ-
munit.

Matth. 10. v.
22, Zach. in
cant. Lucæ 1.
Annorum 65.
hæc scribit.

Suas culpas
confitetur.

Matth. cap.
23. v. 8. Je-
rem 48. v. 10.
Psalm. 74. v. 3.

1709.

Proposita.

„ mis sit luendum, nisi DEUS per infinitam misericordiam suam
 „ propter intercessionem Beatissimæ Virginis MARIE, S. JO-
 „ SEPHI, Angeli mei Custodis, & Sanctorum id mihi condonet.
 „ Propterea in tot culparum & miseriarum conspectu, id totum
 „ ad emendationem facere desidero, quod possum, & debeo: in
 „ DEUM confisus, & ejus gratiâ adjutus deinceps cum toto rigo-
 „ re sequar vitam regularem, actibus communitatis assistam ex-
 „ actè, nunquam de cella prodibo, nisi ab obedientia compulsus,
 „ vel ex charitatis necessitate; sacras nostras leges punctualiter
 „ observabo, assiduus ero in purificando corde meo, locum non
 „ dabo cogitationibus inutilibus, otiosis & vitiosis; orabo menta-
 „ liter, recitabo Divinum officium & preces meas attentè, reve-
 „ renter, & cum devotione possibili. Me interiùs recolligam,
 „ quotiescunque me foris invenero; quod præsertim procurabo
 „ in principio cujuscunque Psalmi Horarum Canoniarum: &
 „ super omnia curabo, ut Missæ Sacrificium, ut decet, celebrem;
 „ ad illud me præparabo meliore, quò scivero, vel potuero, mo-
 „ do: ad aram consistens mediam horam impendam, atque aliam
 „ mediam horam in agendis gratiis Divinæ Majestati pro tanto
 „ beneficio. Laborabo in subjiciendo meo judicio alteri in rebus
 „ omnibus licitis, multis vicibus per diem abnegabo meam pro-
 „ priam voluntatem, quamvis sit in rebus minimis; refrenabo
 „ meam indomitam linguam, mortificabo gulam, acquirere stu-
 „ debo veram humilitatem, perfectam charitatem & reliquas vir-
 „ tutes. Totum meum studium impendam, ut semper in DEI
 „ præsentia verfer, & ut hoc donum gratiæ ita ad perfectionem
 „ necessarium melius consequar, consuetudinem mihi inducam
 „ DEO quodlibet in particulari bonum offerendi, dicamque: id
 „ operor Domine, quatenus tibi placeam, & per manus JESU,
 „ MARIE & JOSEPHI unitum cum meritis eorum & omnium
 „ Sanctorum, & ut hoc facio, ita vellem pro te vitam profun-
 „ dere. Semper dum in cella morabor, sive sit de die, sive sit
 „ de nocte, & audivero in cœnobio horæ sonitum, absque omni
 „ defectu, nisi decumbam in lectulo, immediatè genuflexus reci-
 „ tabo semel salutationem Angelicam, ad lucrandas mille anno-
 „ rum Indulgentias, & sequentes actus eliciam, & ad quemlibet eo-
 „ rum terram osculabor: *Pater de cælis DEUS, miserere nobis.*
Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. Laudamus te, benedici-
mus tibi, adoramus te, glorificamus te, gratias infinitas agimus tibi pro-
pter infinitam Bonitatem tuam, propter infinitam Gloriam tuam, propter
infinitas perfectiones tuas, & propter omnia & singula beneficia mihi &
aliis omnibus exhibita. His de DEO Filio & Spiritu Sancto repe-
 titis & applicatis alios virtutum actus singulis horis addidit, quos
 propter prolixitatem referre supersedemus.

Ad Missæ Sa-
 crificium præ-
 paratio.

XVII. Alia ibidem scribit circa præparationem ad celebran-
 dum Missæ Sacrificium: omnia verò ad amussim eum observasse,
 nobis, qui eum diu noveramus, exploratissimè constabat; quo-
 tiescunque enim repente e cella evocabatur, quasi semper genu-
 flexus reperiebatur, nisi ipse januæ motum notasset; tunc enim cele-

celeriter surgebat, ne humi procumbens deprehenderetur, ac inde vanæ gloriæ venenô inficeretur. Requisitus ad Missæ Sacrificium celebrandum, e vestigio relictis omnibus obsecutus est vocanti. Cellam tunc egressus in via nulli loquebatur, aut si de rebus necessariis interrogaretur, se paucissimis verbis expediebat, magnopere cavens, ne mentis evagationibus causam præberet, quibus frequenter se molestari conquerebatur. Celebravit autem Missæ Sacrificium omni possibili attentione, devotione, reverentiâ & humilitate, ut in ipso celebrandi modo ostenderet, se velle, & efflitem discupere ex tanto Sacrificio gratiam & spirituales fructus decerpere. Reliquum a peracto Sacrificio tempus ut plurimum expendit in gratiarum actionibus, & consuetis virtutum exercitiis.

C A P U T XXIV.

Præparatio ad mortem, & ex hac vita transitus

P. Josephi.

I. **V**itam suam ex mortis meditatione, quæ vera est Philosophia, sic ordinaverat, ut assidue in omni virtutum genere se exerceret, præsertim in DEI amore, humilitate, poenitentia, Fide, Spe, & Charitate; noverat enim supremam Christiani hominis esse felicitatem, mori feliciter, & ut alter nonnemo rectè persuaserat, morte beata nihil esse beatius. Perspiciebat ipse declivem ætatem suam ad exitum properare, oculos caligare, vires corporis magis quotidie deficere: cum verò, quæ erat animi ejus demissio, se parum adhuc in spiritu profecisse crederet, de futuro sollicitus, quatenus se tantò exactius ad felicem & beatam mortem compararet, sequentes in suo libello sibi præscripsit regulas, quas hic adnectam, ut pariter nostræ instructioni deserviant. Ipsiusmet verbis utar: „ Quotiescunque me DEUS gravi ægritudine visita-
„ verit, in principio statim peccata mea confitebor. Si morbus
„ processerit, instanter rogabo Medicum, ut quamprimum co-
„ gnoverit, versari me in periculo, mihi statim significet, vel ad
„ minus disponat, ut mihi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramen-
„ tum pro viatico ministretur, & idem ego, ut obligor, a meis
„ Superioribus seriò expetam. Receptò viaticò, si melius me
„ non habuero, faciam omne possibile, ut quantocitiùs mihi quoq;
„ Sacramentum extremæ unctiōis impertiatur. Desidero namq;
„ mori Sacramentis munitus & confortatus cum tempore, quo-
„ modo, & quando fieri debet, id est, antequàm ad extremum
„ perveniam articulum, quando sanum & perfectum est adhuc
„ judicium. Et ex nunc per intercessionem Beatissimæ Virginis
„ MARIE a DEO meo hanc mihi concedi gratiam oro. Priùs
„ vel posteaquàm recepero extremæ unctiōis Sacramentum
„ rogabo Patrem mihi a confessionibus, vel in ejus absentia alte-
„ rum, cui aliis vicibus fueram confessus, ut, dum loquelâ fuerim
„ destitutus, me aliquoties visitet, manumque mihi tangat, & si
„ dederò ipsi signum, idem erit ac dicere, velle me confiteri, &

Ex eodem cor-
dice modus,
quo se dispo-
suit ad bonam
mortem.

1709. „ si deinde secunda vice idem signum dederò, erit idem ac dicere,
 „ me habere Sacramenti materiam in his, quæ alijs vicibûs fue-
 „ ram confessus, & quòd me accusẽm de omnibûs alijs culpis
 „ gravibus & levibus usque ad illud præsens commissis, & doleam,
 „ me DEUM meum offendisse, mèque firmissimè proponere e-
 „ mendationem, atque petere pœnitentiam & absolutionem. Id
 „ maturè prævẽnam, & exoratum habebò, ut toties, quoties in
 „ tempore necessitatis mihi Sacerdos manum prefferit, idem apud
 „ me sit, ac ex toto corde Sanctissima Nomina JESUS, MARIA,
 „ JOSEPH pronuciare. Hâc factâ diligentia cum tota mente,
 „ corde, & affectu Sacratissimum Vulnus lateris Domini mei JE-
 „ SU CHRISTI ingrediar, & ibi continuè orabo, & me occupa-
 „ bo, & ibidem a Sanctissima TRINITATE aliquoties plenam
 „ quoad culpam & pœnam meorum peccatorum veniam sup-
 „ plex-orabo; Item ut DEUM meum nunquam offendam, ut
 „ bona mihi sit mors; & quando Sanctissima ejus fuerit volun-
 „ tas, ut me hac de miserabili vita liberet. Hoc petam per ejus
 „ infinitam Bonitatem, Pietatem, Misericordiam & infinitum A-
 „ morem, quem erga nos habet. Alijs vicibûs idem obsecrabò
 „ per infinita ipsius merita, per merita Beatissimæ Virginis MA-
 „ RIÆ, S. JOSEPHI, & omnium cœlestis curiæ civium, speciali-
 „ ter meorum Patronorum, quos sæpenumerò invocabo, & im-
 „ plorabo instantissimè specialem eorum assistentiam, velut etiam
 „ intercessionem continuam S. Angeli mei Custodis, potentissi-
 „ morum Arch-Angelorum SS. Michaëlis, Gabrielis & Raphaëlis,
 „ atque omnium aliorum Angelicorum & cœlestium Spirituum,
 „ Eliciam frequentius cum fervore actus Fidei, Spei, Charitatis
 „ & Amoris DEI super omnia, perfectæ contritionis & veri do-
 „ loris omnium meorum peccatorum cum firmissimo proposito
 „ DEUM meum nunquam ampliùs offendendi; resignationis &
 „ & conformitatis cum DEI sanctissima voluntate, atque alios
 „ actus juxta interiorem impulsu & occurrentem necessitatem;
 „ sed actus suprâ expressi erunt mihi præcipui & communes. In
 „ hora mortis maximè præcavebo, ne me ad replicas cum dæ-
 „ mone intromittam; nam cum ipse sit pessimus hostis, astu-
 „ tus & malignus, ne me similiter decipiat, velut alios incautos
 „ & præsumentes decepit, qui in ea hora cum eodem discepta-
 „ verunt, ideo eum non respiciam, sed despiciam, contemnã,
 „ & opprobrijs afficiam, eundem imperiosè in potentissimo JE-
 „ SU Nomine abigam, ut obmutescat, & ad infernum, locum si-
 „ bi debitum, præcipitetur, & ibidem sempiterna tormenta
 „ patiat. Ille quamvis me falsis apparitionibûs molestare in-
 „ ciperet in angelum lucis se transformando, denuò ipsum despi-
 „ ciam, & malignum novis opprobrijs confundam, atque in mei
 „ nihili cognitione perseverabo, cum sciam, me id non mereri, nec
 „ ad salvationem meam visiones esse necessarias, benè autem in-
 „ tercessionem & auxilium JESU, MARIÆ, JOSEPH, & S. An-
 „ geli mei Custodis. Et quamvis mihi apparuerit per signa qua-
 „ si evidentiã, tales visiones esse veras & cœlestes, non tamen eas
 „ ad-

Modus elu-
dendi demo-
nis astus.

admittam, sed ut a me recedant, operam dabo; cum sim certus hanc resistantiam DEO non displicere, qui humilibus dat gratiam, & ab illis non recedit, qui in actibus humilitatis se occupant. Dum in illa hora dæmon mihi suggeret, vel fortè mihi metipsum occurreret dubium circa sanctam nostram Fidem, quia caput mihi debile atque lassatum, vel sensus erunt turbati, & consequenter ad discurrendum inepti, nec dæmonem, nec me ipsum audiam, sed firmum mihi sit, ac evidens, quod sanus & cum perfecto iudicio pro firmo & infallibili tenui, hinc immediate ac cæcè protestabor, me firmissimè credere in DEUM meum, atque in id omne, quod credit Sancta Mater Ecclesia Catholica Romana, & in hac fide me vivere ac mori velle, quamvis in ejus confessione & defensione omnem meum sanguinem profundere sit necesse. Si malignus spiritus aggredietur me cogitationibus vanæ gloriæ, præsumptionis & propriæ complacentiæ, subito ante oculos meos gravissima mea ponam peccata, ob quæ meritis sum in infernum præcipitari: reducam pariter in memoriam, & cum pura veritate fatebor, me nunquam in vita bonum aliquod opus fecisse bene & perfectè, sed omnia plena fuisse distractionibus & imperfectionibus. Quinimò etsi multa bona opera fecissem bene & perfectè, fatuus, & iudicio essem destitutus, si de iis vanam gloriam, præsumptionem aut propriam complacentiam conciperem; & cum sit *omne donum perfectum desursum descendens a Patre luminum; nec sufficientes sumus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex DEO est.* Itaque non me opera mea salvabunt, sed infinita Bonitas & Misericordia DEI, Intercessio & merita ejus Sanctissimæ Matris, S. JOSEPHI, & S. Angeli mei Custodis, item aliorum Sanctorum Angelorum, & Sanctorum meorum Patrum sunt meæ salvationis causa. Si ex adverso dæmon ad desperationem me voluerit inducere, revocabo ad memoriam infinitam DEI Bonitatem, Pietatem, & Misericordiam, infinitum ejus Amorem & desiderium, quò nos vult salvare, quia propterea voluit in cruce morte quidem opprobriosissima mori: reducam pariter ad memoriam infallibiles promissiones, quibus DEUS nos de sua gloria securos reddit, & salvari cupit omnes verè poenitentes, qui confidunt & sperant in eum. Si tempore, in quo mihi sublata erit loquela, me infernalis ille draco cum peccatis vitæ præteritæ molestat, sciam quòd per eorum confessiones directè, vel indirectè mihi fuerint remissa, & quamvis non essent remissa, & in eo articulo multa millionum millia mihi essent mortalia & enormissima peccata & quamvis non essem validè baptizatus, solummodò unicus actus amoris DEI super omnia, & unicus actus perfecti doloris & contritionis, qui actualiter habet imbibitum desiderium & propositum, dum possit, recipiendi necessaria Sacramenta, omnia & innumerable, si haberem peccata, mihi condonabuntur, restituet me gratiæ & amicitiae DEI, & salvabor. Cum hac scientia & fide multos actus amoris DEI, & perfectæ contritionis eliciam,

Ccccc

indè

Epist. S. Jacobi cap. 1. v. 17.
S. Paulus 2, ad Corinth. cap. 3. v. 5.

1709. „ indè totaliter mea quiescet conscientia, nec curabo dæmonem;
 „ convertam potius oculos ad DEUM meum, & in ejus sanctifi-
 „ simam voluntatem me totum quantum resignabo, & nunquam
 „ ab ea me separabo; dicam in ejus Bonitatem & Misericordiam
 „ integrè confidens: *Miserere mei DEUS secundum magnam Mi-*
sericordiam tuam. Amplius lava me ab iniquitate mea, & a pecca-
to meo munda me. Averte faciem tuam a peccatis meis, & omnes
iniquitates meas dele. Domine propitius esto mihi peccatori. Opus
manuum tuarum ne despicias. In Te Domine speravi, non confun-
dar in æternum. In manus tuas Domine commendo spiritum meum.
 „ Et in his verbis per purissimas manus Beatissimæ Virginis MA-
 „ RIÆ, S. JOSEPHI, S. Angeli mei Custodis & aliorum Sancto-
 „ rum meorum Patronorum tradam animam meam Creatori meo,
 „ Redemptori & Salvatori. Hactenus ille vir pius & humilis,
 „ qui se ad æternitatem comparans soli DEO vivere, ac eidem
 „ uni mori studebat.

*Psal. 50. v. 1.
 3. 10. Luca
 18. v. 13.
 Psal. 30. v. 6.*

*Mortem suam
 prævidit.*

II. Mense Septembri, dum fructus ferè omnes ad maturi-
 tatem perveniunt, & terram versùs inclinantur, ut in promptuaria
 colligantur, placuit quoque Divinæ Majestati P. Josephum no-
 strum consolari, & per infirmitatem, instantis transitûs prænun-
 ciam, ex hoc mundo ad cœleste promptuarium evocare, ubi sinè
 fine suorum laborum præmium recepturus, ut piè credere licet,
 cum DEO in sempiternum gauderet. Accidit paucis ante ulti-
 mam ejus ægritudinem diebus, ut alter P. Josephus a Jesu Maria,
 eo tempore Viennensis Cœnobii Minister Comaromium in Hun-
 gariam proficisci statueret, negotia, quæ tunc occurrerant, ibidem
 peracturus. Pridie quàm eò discederet, post horam quintam ve-
 spertinam, dum Religiosi congregati in choro mentali orationi
 vacant, necesse habuit P. Josephum a Sanctissimo Sacramento de
 choro evocare, quod dum per signa ob inviolabilis silentii legem
 ipse P. Minister exequitur, observavit eundem in spiritu vehe-
 menter absorptum. Jussus prodire, confestim paruit, egressusque
 fuit, ast facie præter morem rubicunda, ut totus ardere videretur.
 Hunc paucis de re proposita allocutus P. Minister, nullum aliud
 a viro venerabili responsum obtinuit, præter hæc sola verba:
Ergo nos non amplius videbimus. Quæ ipse quidem aliquoties re-
 petiit. Pater tamen Minister, quid illis innuere vellet, non prius
 intellexit, quàm Comaromiò redux eum jam sepultum didicisset.
 Indè ipsi, & nobis conjicere pronum fuit, P. Josephum ex Divino
 commercio, cui assuetus erat, de suo ex hac vita transitu vaticini-
 natum fuisse.

*Alla futura
 prædixit secu-
 so eventu.*

III. Sed & alia plura eum prædixisse nusquam aberrante e-
 ventu crebrius observavimus; Illavienfis siquidem cœnobii nostri
 desolationem, cum in eodem Præsidis officiò fungeretur, aliquot
 annis prius prælagivit, quàm reapse accidisset, uti nos ipsi audivi-
 mus, & postea vidimus eventum. Nec minore admiratione di-
 gnum, quod P. Michaël ab Assumptione, qui hodiedum nobis-
 cum vivit, ab ipso sibi prænunciatum fuisse testatur; etenim cum
 ille annò millesimò sexcentesimo nonagesimò octavò resignatâ
 Con-

1709.

Conventus Posonienſis præfecturâ obſervatô animô Hiſpaniam repetere conſtituiſſet, nullisq; ſuaſionibus ſe ab hoc propoſito amoveri pateretur, P. Joſephus ei diſertè vaticinatus eſt, ipſum in Hiſpania multas tribulationes, calamitates & ærumnas perpeſſurum, quamvis earum tunc temporis nec ſuſpicio quidem appareret, undenam hæ calamitates ſuboriri poſſent, quas tamen benè multas & magnas idem P. Michaël propter ſecutam in Hiſpania Regni mutationem ſuſtinuit, utpotè, qui ab adverſæ factionis ſtudioſis non ſolum magnis perſecutionibus exagitatus, verùm etiam in Pampelonenſi caſtro ſqualidum & tenebroſum carcerem pro Sereniſſimo Noſtro CAROLO III. Auſtriaco Hiſpaniarum Rege cum aliis ſubire, ibidèmq; diu hædere coactus fuit, ac præterea quotidie pejora metuere debuit. Huic ſimile eſt illud: cùm hic idem P. Joſephus ob adverſam valetudinem, quâ tunc conflictabatur, ad tertiam Redemptionem peragendam proficiſci nequiret, atque adeò, ut ſuperius indicavimus, neceſſe eſſet alteri Religioſo ejus vi-ces demandare, ille nobis audientibus diſertè teſtatus eſt; P. Vicarium Cœnobii Vienneniſis, cui Superiores illud munus impoſuerant, graves ærumnas paſſurum, ipſamque Redemptionem lentè admodum proceſſuram. Quæ omnia, ſicut prædixerat, ita prorsus evenerunt.

IV. Sed ut ad ea revertar, unde digreſſus fui, paucis nunc piſſimum ejus obitum commemorabo. Ultima die Septembris ægrius habere cœpit: die ſequenti communem vitam adhuc ſecutus haud obſcura indicia prodidit gravis infirmitatis, ideòque juſſus eſt in cella manere. Poſtea accerſitò Medicò eundem ſeriò monuit, ut ſi aliquod vitæ periculum animadverteret, ſe absque ullo metu, vel procrastinatione certiorẽ faceret: ille autem ex arteriarum pulſu quamvis ſatis agnoſceret, ſtatum infirmi non vacare periculò, eumque calidis febribus torqueri, reſpondit tamen, tempus ad ſuſcipienda Sacramenta abundè ſuperfuturum. Aſt P. Joſephus in tempore tempus antevertere cupiens, quemadmodum ſibi pridem propoſuerat, ſacra exomologèſi animam expiavit: teſtatus eſt autem Sacerdos, in cujus auribus confeſſionem ſuam depoſuerat, cùm ipſe vix ſufficientem aliquam abſolutionis materiam inveniret, ejus tamen dolorem fuiſſe vehementiſſimum. Invaſcente deinde ægitudine, & viribus corporis magis indiès labascentibus ſacrum viaticum ſibi adferri instantiſſimis precibus poſtulavit. Voti compos effectus diviniſſimum hoc Sacramentum ſingulari ſuò ſolatiò & circumſtantium ædificatione ſuſcepit. Altera die Sacramentum Extremæ Unctionis ſibi miniſtrari rogavit; deſiderabat enim Eccleſiaſtica Sacramenta, ex hac vita decedentibus conferri ſolita, ſanò adhuc judiciò & tempore opportuno recipere, ne infirmitate ingreſſente, dum ſibi mens in extremis parum conſtat, nihil debita cum devotione fieri poſſet, ſed omnia ferè tumultuariè multisque perturbationibus & imperfectionibus admixtis feſtinanter præcipitari oporteret. Annuic tam juſtis ejus precibus P. Superior, eumque ſacrò oleò inungi juſſit, quod cùm devotiſſimè factum fuiſſet, ille grandi delibutus

Poſtrema infirmitas calida febris.

Recepit Eodem die Sacramenta.

CCCCC 2

gau-

1709.

Indè magnum
ejus animi so-
ladium.

gaudiò ad circumstantes dixit: *Magnum est mihi solatium, quia Ecclesiae Sacramentis jam moriar munitus.* Aliis subinde eum visitantibus ferè eadem respondens aiebat: se totà nimirum vità id a DEO rogàsse, ut extrema Ecclesiae Sacramenta in fine vitæ recipere mereretur, id nunc impetràsse ingenti animæ suæ consolatione, nihil proinde aliud jam expectare, quàm ut fiat sanctissima DEI voluntas.

Varios virtu-
tum actus eli-
sit.Obiit 5. Octo-
bris.Post obitum
exterorum
concursum.Res ejus pro
reliquiis dire-
ptæ.

Sepultura.

Ejus corporis
habitus.

V. Paucos dies, quos a receptis Sacramentis supervixit, quamvis ardentissima eum febris continuè molestaret, ità ut mirareremur, quomodò vir senex & virium attritarum tantos posset sustinere calores, majore tamen Divini Amoris incendio interius ardens in assidujs virtutum actibus & colloquijs cum DEO, coelitisque, ut fratres observârunt, qui die noctûque alternatim ei adstiterant, magno pietatis sensu consumpsit, nec debitare licet, ab eo tunc temporis omnia exactissimè observata fuisse, quæ ipse sibi pro eadem occasione salutariter antea præscripserat, & nos in prioribus latè retulimus. Inclinate tandem die decima quarta mensis Octobris, cùm haud procul a supremo vitæ termino abesse videretur, plures Sacerdotes in ipsius cella convenerunt, ut ei verba salutis inspirarent. Propè mediam noctem pro more tabellarum sonitu convocata fuit ad ejus transitum precibus alleviandum tota religiosa Communitas, qua comprecante ipse post horam immediatè duodecimam mediæ noctis magna pace & tranquillitate animam suo tradidit Creatori.

VI. Ad exortam diei lucem in feretro compositus jacuit similis viventi, nisi quòd assuetus in vultu pallor aliquantulum magis ad candorem accesserit. Id mirabilius, quòd, cùm in vita sua paucis notus fuisset, aut ipse potius cum paucis notitiam habere voluisset, post ejus tamen felicissimum transitum ingens hominum multitudo exterorum affluerit defunctum veneratura. Ex his Presbyter Italus suppresso nomine in ejus virtutum & meritorum laudem Italicos versus composuit, typisque mandatos a meridie ad nostrum cœnobium attulit, quorum exempla inter nos adhuc reperiuntur. Reculæ illæ, quibus in vita sua usus fuerat (paucissimæ autem erant ob nimium ejus, quò in paupertatem ferebatur, studium) confestim post mortem ejus velut sacrae Reliquiæ a devotis direptæ fuerunt. Vespere consueto more terræ mandatus est, qui se in vita multoties infra terræ pulverem humiliaverat.

VII. Staturâ fuit infra mediocrem: habebat autem caput grandiusculum canitie conspersum, frontem latam in modicam calvitie definentem, oculos nigros & vivaces, nasum acutum, genas macilentas, rugisque aratas, os & mentum tenue, reliquum totum corpus gracile varijs & diuturnis pœnitentijs exsiccatum, ità quidem, ut si quis illum tantum intueretur, eum extemplo tanquam magnum DEI servum suspiceret: qui verò eundem loquentem audiverant, de ejus doctrina & vitæ sanctimonia prorsus confirmabantur. Modò, qui vitâ defunctum intellexerant, lugebant quidem eum, de cœlesti tamen ejus beatitudine nihil dubi-

dubitabant, sed potius optabant beatæ mortis & sortis ejus fieri participes. 1709.

VIII. Duas peregit Redemptiones, in quibus e Turcarum captivitate quingentos & viginti septem liberavit Christianos. Tertiam Redemptionem paratam habuit, sed propter attritas ex tolerata ægritudine vires perficere non potuit, ut superius retulimus. Ad quartam æquè Redemptionem non pauca congregavit subsidia. Vixit annos LXV. Menses VI. dies XXII.

527. Christianos redemit.

Ætas ejus.

C A P U T XXV.

Nonæ Redemptionis adventus; & circa captivos imposterum redimendos Excelsi Regiminis Ordini facta propositio. 1710.

I. **I**nitium anni Christianæ Salutis millesimi septingentesimi decimi, sicut & præcedentis anni finis P. Redemptorem cum redemptis tenuerunt ad Carlovitium, oppidum a nuperna pacificatione cum Ottomanica Porta celebre. Hæserat ibi Pater aliquamdiu: dum autem diuturnæ moræ pertæsus ante finem quadraginta dierum Petri-Varadinum aliquoties ad ejus Præsidii Pro-Gubernatorem excurrit missionem exoraturus, quod nihil a nostris redemptis metuendum videretur, qui omnes sani & incolumes erant, nec esset unicus inter eos, qui vel capitis dolore laboraret, Pro-Gubernator, vir priscæ fidei & antiquæ probitatis, cum suapte eò propenderet, ut P. Redemptori omnibûs, quibûs licitè posset, modis gratificaretur, eum honorificentissimè semper suscepit, prolixèque sponndit, daturum se operam, ut nostri a tam molesta & sumptuosa statione quantocyûs absolverentur, quos probè noverat perfectæ corporis incolumitate gaudere. Sed ecce! dum nostri aliqua propinquiore dimissionis spe lætantur, Viennâ de Sanitatis Consilio alterum emanavit decretum, vi cujus stativorum a nostris Salankameni peractorum nulla ratio habebatur, sed ad fluvium Valponem relegati eadem ab exordio per alios denudò quadraginta dies retexere mandabantur. Inexpectatum hunc nuncium ægerrimè tulit Pro-Gubernator, quò suam intentionem frustrari vidit; nostri verò spem missionis nunc evanuisse multò acerbiùs deplorabant: Verùm in his rerum circumstantiis morem gerere oportebat. Igitur, ut quantocyûs indictam quadragenariam moram rursus ordirentur, ad decimam mensis Januarii Carlovitziò discesserunt, & Walkovarium, oppidum ad Valponis fluminis ripam, ubi idem fluvius vectigales aquas Danubio infundit, tribûs circiter milliaribûs Essekinò distans, ex mandato Pro-Gubernatoris contententes decimâ quartâ ejusdem mensis pervererunt, novò quadraginta dierum experimentò sanitatem suam probaturi: quamvis autem nova hæc remora illis magnam molestiam attulerit, magis tamen metuebant, ne a militibus, qui ex Transilvania & locis superioris Hungariæ lue infecti adveniebant, sub hujus temporis decursu aliqui nostrorum contagiò afflarentur,

Quadraginta dierum mora.

Novò decretò 40. dies denudò ordiri jubentur.

Carlovitziò walkovarium discedunt.

Majus periculum contagi.

D d d d d

quæ

1710. quæ certè calamitas universos ingenti discrimini addixisset. Hinc summâ curâ omnibus inculcatum fuit, ut quisque eorum sibi quàm maximè ab aliis advenis caveret. Post paucos dies Essekinô a Præsidii Gubernatore ad P. Redemptorem missus advenit nuncius cum mandatis, ut ipse cum suis redemptis ad aliud vicinum oppidum migraret, quòd oppidi Walkovarii cives tot redemptis captivis, & insuper ex Transilvania accedentibus militibus nimium se gravari conquererentur. Dum nostri ad iter se parant in alium locum commigraturi, ecce repentè alius ab eodem Gubernatore præter expectationem adfuit nuncius cum literis, quibus significabatur quadragesimum moræ diem a P. Redemptore atque redemptis esse completum, abirent proinde, quando luberet, suamque viam sinè impedimento Viennam continuarent. Non abhorrebat a veritate, quod in epistola illa dicebatur, quadraginta dies a nostris jam expletos fuisse; hos enim reapse excesserant, si a prima detentionis die numerus ineatur. Quis verò Essekinensi Gubernatori hanc mentem inspiraverit, hucusque manet incompertum. Sed quidquid de auctore hujus mandati sit, nostri sanè hanc facultatem ceu gratiam, a cœlo delapsam, suspexerunt, nullaque morâ interpositâ statim vigesima ejusdem mensis die indè discesserunt, & iter per Sclavoniam, quæ constanter in fide Cæsaris Regis sui perstiterat, Styriamque inter sexcentas ærumnas, utputâ famem, sitim, frigora, nivium densitatem, ac viarum asperitatem prosecuti sunt.

Preces pro
laborante Re-
demptione.

Salva Vien-
nam venit Re-
demptio.

In Cæsaris Au-
la subsistunt
inspectante
Cæsare.

II. Intereâ Viennæ simul & in cæteris nostris Conventibus ferventiores ad Sanctissimam TRINITATEM fusæ sunt quotidie preces, ut DEUS laboranti Redemptioni opem ferret, ne in tot contagionis periculis pessumiret. Neque frustra Divinum auxilium imploratum est; Redemptio namque spe citius in urbis pomœriis salvam se stitit; die siquidem vigesima septima Februarii nuncius ante fores nostri cœnobii Viennensis comparuit, qui significabat, P. Redemptorem cum toto liberatorum agmine apud Ecclesiam Reverendorum Patrum Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula Religiosam nostram Communitatem præstolari. Eadem igitur luce post meridiem nostra Communitas prælata cruce ac labarîs in forma supplicationis P. Redemptori ad dictum templum obviam prodivit, ibidemque redemptis, cæterisque in rectum ordinem dispositis inter festivum tubarum, tympanorumque clangorem, lætūque musicorum concentum, aggregata quoque Sodalium & exterorum multitudine omnes rectâ viâ urbem petierunt, & per portam Carinthiacam ingressi, ejusdemque nominis plateam emensi per forum herbarium in vicum carbonum successerunt, populo confertim ad novæ hujus Redemptionis spectaculum accurrente. Ut autem forum attigerunt, quod Cæsaris palatio prætenditur, paululū substititerunt, donec Augustissimo Nostro JOSEPHO I. Romanorum Imperatori supplicationis adventus nunciatus fuisset, quò compertò Gloriosissimus Monarcha cum universo aulico comitatu ad palatii fenestras se statim contulit, & hunc pietatis triumphum, ad ipsius obsequium & solatium sub-

subsistentem, clementissimâ suâ oculis perlustravit. Datô deinde a Cæsare signô, quô Processio viam continuare permittebatur, tubæ ac tympana, quæ altum hæctenus silentium tenuerant, rursus insonuere, gratissimûmque melos suum per Aulam Cæsaream & reliquas urbis plateas sparserunt, donec Scotensem Portam egressa supplicatio nocte jam ingruente ad nostram pervenisset Ecclesiam. Sermonem tunc ad populum habuit P. Josephus a S. Maria, quô finitô & gratiis de more Sanctissimæ TRINITATI peractis nonæ Redemptionis labores finem habuerunt.

Concio & gratiarum actio.

III. Numerus captivorum hac occasione redemptorum centum viginti quatuor æquabat, etsi eorum duodecim primûm in Autumno subsecuti sint, quibus P. Redemptor in suo digressu lytrum apud fidos deposuerat; nam præter illos, quos in Valachiam Constantinopolî submiserant redemptos, ut jam superius memoravimus, supererat eis etiamnum pro aliis adhuc redimendis pecunia. Ex illis autem, quos P. Redemptor secum Viennam adduxerat, censebantur viginti sex pueri & puellæ in Tartaria a Christianis parentibus progeniti, ac nondum, quæ regionis illius est barbaries, Sacramentô baptismatis regenerati. Omnes isti in Ecclesia nostra paucos post dies sacro fonte sunt abluti magna cum adstantium consolatione. Baptizatis conquistati sunt Patroni, qui eos in Christianis moribus & ad omnem pietatem educarent. Alii eorum adulti in hæresi diu vixerant, nunc suæ redemptionis occasione saniora cogitare cœperunt consilia, & avitos errores detestati Catholicam Fidem spontè susceperunt, atque adeo sicut prius a Turcarum servitute & catenis, ita nunc per salutifera Ecclesiæ Sacramenta a peccatorum vinculis absoluti fuerunt: hæc namque, præter alia innumera, ex Redemptionis beneficio commoda resultant.

Redemptorum numerus.

Pueri & puellæ baptizati.

Ad S. nostram Fidem conversi.

IV. Quod si nunc omnes redemptos in suas nationes singillatim partiri velimus, deprehendemus, unum & sexaginta ex Austria, Styria, & Carinthia oriundos fuisse; ex Hungaria, Croatia, Sclavonia & Transilvania tres & viginti; ex Bohemia, Moravia & Silesia decem: cæteri verò ex diversis nationibus originem traxerant, quorum singillatim nomina, ætas, patria, conditio & pretium in publicas tabulas sunt relata, & in grandiore folio Reverendissimo & Serenissimo Principi Alexandro Sigismundo Episcopo Augustano, Comiti Palatino Rheni, Bavarix, Julix, Clivix Duci cum præinserto lemmate: *Ipsi servi tui, & populus tuus, quos redemisti lib. 2. Esdræ, cap. 1. v. 10.* Dedicata, typicis formis prodiderunt, sequenti inscriptione præmissa:

Redemptionis dedicatio.

Auream tandem in libertatem asserti, quos in Oriente Thraces, in Septentrione Scythæ, utraque immanis gens, & fera diu graviter afflixerat, ad aureum Te nostri sæculi Principem non minus de sua libertate lætos, quàm de tua liberalitate se gratos sistunt, atque venerabundi procumbunt: babes totam banc catervam Princeps Episcope tuæ beneficentiæ catenis devinctam, & captivam meliori sorte ducis captivitatem. O! terque quaterque beati, qui paulò ante sub diro Mahometanorum jugo inter crudas infidelium abominationes suspirârunt

1710. potius, quam speraverant redemptionem; ecce a Tyrannis emancipati venientes veniunt cum exultatione, & ei gratias agunt, qui educit victos in fortitudine, similiter eos, qui exasperant, qui habitant in sepulchris; in putridis mortalium flagitiorum sepulchris habitabant, in offusa errorum caligine iram DEI exasperantes: imò plures eorum ibidem a Christiano licet sanguine nati, & in hanc lucem editi salutari regenerationis lavacro & luce Fidei, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, caruere, olim in Christiani nominis & sanguinis perniciem utique educandi, quos nunc catechumenos Sancta Mater Ecclesia suscipit regenerandos, & quos alias cum tota posterorum progenie Patria, & Ecclesiae infensissimos habuisset inimicos, fideles filios amplectitur. Verè aurum cum ditissimo fœnore redit, dum non tantum corpora, verum etiam tot multo auro pretiosiores animae redimuntur. Habe igitur eos, qui tibi non minimam suae felicitatis partem debere profitentur: Habe eorum corpora ut Princeps, animas verò ut Episcopus.

Redempti præ
foribus Eccle-
siarum viati-
cum corroga-
re soliti.

Excelsi Regi-
minis propo-
sio circa re-
demptos non
omnes Vien-
nam addu-
centes.

V. Hactenus diuturna quadam consuetudine receptum erat, ut post Redemptionis adventum redemptis per decem vel quindecim dies libera facultas concederetur, præ foribus Ecclesiarum standi, & a fidelibus benevolam stipem in viaticum postulandi, qui cum peregrina veste ab aliis facile discernerentur, liberaliorem semper Viennensium experti sunt charitatem & munificentiam; adeò ut etiam nonnulli eos mensæ suæ adhiberent, lautoque convivio exciperent. Indè ortum est murmur inter urbis mendicabula, optabantque redemptis concessos dies citius elabi, quòd eis exigua tunc obtingeret eleemosyna, redemptis totam civium munificentiam ad se pertrahentibus. Hac vice idem contigit: hinc elapsis illis diebus, postquam redempti in suas regiones dimissi fuissent, P. Martinus ab Ascensione pro tempore Commissarius Generalis ex causa sibi ignota mandatum accepit coram Excelsi Regiminis Consilio comparendi. Introductus est itaque Pater ad deputatorum Ministrorum confessum (quem soli Magnates officiis eminentes, & Cæsari a consiliis constituunt) quorum unus Patrem benevolis & pacatis verbis sic est allocutus: *Admodum Reverende ac Religiose Pater Generalis Commissario! Benè notum est nobis, Reverendas Paternitates Vestras præ exemplarem vitam conversationem insuper Redemptionem captivorum, Ordinis Institutum, laudabiliter excolere, quod in commendationem Ordinis vestri nos quotidie magis admirari profiteamur; ideòque Cæsari, Principi nostro & nobis admodum chari, atque in opinione nostra magnæ æstimationis semper fuistis, eritisque deinceps. Unicum, quod desideramus, est, ut in eo Veneranda Vestra Paternitas nobiscum sentiat, videlicet cum probè sciamus, Patres Ordinis vestri Institutò suò sanctissime fungi, minimè nobis necessarium videtur totam redemptorum catervam Viennam adducere, sed consultius fore putamus, ut captivi exterarum nationum, & qui vobiscum ex partibus infidelium redeunt, commodius vel in sua ipsorummet terra relinquuntur, dimittanturque; sic enim in remetiendo itinere a sumptibus excusabuntur, cum facile contingere queat, ut eleemosyna, quam Vienna corrogant, eis pro viatico in patriam baudquaquam sufficiat, illis præsertim, qui longius iter in patriam suam habent. Hoc est,*
quod

quod ad futuram vobis directionem insinuare debuimus, minimè ambigentes, vos pro vestra prudentia libenter assensuros, operamque duros, ut hæc benevola insinuatio, ut par est, locum habeat, & debitum sortitur effectum. Gratum id fuerit Cæsari Principi nostro, & Sacro Ordini vestro in futuris occasionibus quàm maxime proficuum: neque aliud de vestra in Excelsum Regimen devotione expectamus.

VI. Hæc postquàm P. Commissarius Generalis attentè audivisset, religiosâ modestiâ in hunc ferè modum respondit: *Illustrissimi & Excellentissimi Domini! Benevoli Domini Fautores! Propensam vestram in nos voluntatem & studium magni facio, ut qui potest vel maxime. Sapienter monuistis illud a nobis fieri, quod & nos facere in votis habuimus; redemptos siquidem non ob aliam causam in præteritis Redemptionibus in hanc urbem adduximus, quàm ut suismet oculis inuenerentur universi, nos muneri & Instituto nostro ritè satisfacere; nonnulli namque (quod cum omnium pace dictum velim) Ordinem nostrum jam pridem obirectionibus insectabantur, nos in conventus nostri & Ecclesiæ fabricas expendere, quas recipimus pro redimendis captivis eleemosynas, quod convitium sive calumnia tantò gravius nobis accidit, quantò strictius nostræ sanctæ Regule & Constitutionum nostrarum præceptis obligamur, non solum captivis dare, quod pro eorum Redemptione datur, sed etiam partem tertiam ab omnibus illis, quæ pro nostra sustentatione colliguntur eleemosynæ, detrabere, eamque in Redemptionem captivorum expendere. Nunc autem omnium vestrorum Sapientia & Auctoritas me plurimum consolatur, neque deinceps vulgi rumores, vel ignari cuiusdam diſſeria morabor, sed dabo operam, ut, quod benignè insinuastis, illud a nobis in sequentibus Redemptionibus quàm exactissimè observetur. Cum ego interea me melumque sacrum Ordinem vobis in omni occasione commendatum esse cupiam; vicissimque in me recipio, nunquam nos destituros pro Clementissimi Cæsaris Principis nostri, vestraque omnium prosperitate pias ad DEUM preces continuè effundere. His dictis Pater amplissimo illi confessui valedixit, domumque reversus Excelsi Regiminis voluntatem inviolabiliter observari mandavit, & nos idem ad memoriam & instructionem posterorum in acta referre debuimus.*

1710.

Ad proposi-
tionem, re-
sponso.

CAPUT XXVI.

Viennensis cœnobii structura continuatur. Beatissima Virginis quedam imago ibidem in honorificentiore locum collocatur.

I. FELICITAS præsentium annorum ob crebras contra hostes victorias desideratam Europæ tranquillitatem & pacem e vicino ostentabat. In nostris & vicinis quoque regionibus agrorum ubique magna fertilitas, & rerum omnium abundantia videbatur. Nostrum Viennense Cœnobium propter indiès magis accrescentem devotionem erga prodigiosam CHRISTI Crucifixi Imaginem jam cœpit alere consueto victu frugali Religiosos propè quinquaginta. Quinimò ad ejusdem fabricam ampliandam ex piorum

Cæsaris victo-
ria: pacem Eu-
ropæ ostenta-
nt.
Agro-
rum
quoque ma-
gna fertilitas.
Viennense
Cœnobium
floret.

Eeeee

bene-

1710.

Aula capitularis aedificata.

beneficentia sepositas possidebat non modicas facultates. Quæ cum ita se haberent, ad verni temporis initium antiqua domus, cœnobio adhærens, dejecta fuit, & in ejus locum aula ædificata, quam nos Capitularem vocamus; hæc satis ampla est, ac spatiosa: & ne quid Religiosorum necessitati deesset, ambulacrò dormitorii longius productò plures quoque cellæ, sive Religiosorum habitationes ædificatæ fuerunt.

Ad aulam ingressum B. Virginis imago collocatur.

Ejus origo & descriptio.

II. In eadem aula interiùs supra portæ ingressum muro immissa fuit imago lapidea Beatissimæ Virginis MARIÆ cognomento *Auxiliatricis*, de qua me operæ pretium facturum existimo, si ejus originem paulò uberius exposuero. Ante nupernam urbis Viennensis obsidionem Turcarum in nostra eadem platea non procul a nostro cœnobio domus fuit, etiamnum extans, cujus arcuatum majus ostium hac imagine coronabatur. Annus sculptæ iconis subtus ipsam imaginem numeralibùs litteris manifestatur his devotis tribùs verbis scalprò expressis: *AVE DVLCISSIMELesV.* nempe annus millesimus sexcentessimus sexagesimus octavus. Hæc imago non plus quàm septendecim annis in dicto loco substitit, nempe ad ipsam usque urbis obsidionem. Porro Turcæ, qui ex superstitionis suæ præscripto icones omnes abominantur, eam locò suò deturbatam in tria frustra confregerunt: at, quamvis illorum rabies in hanc statuam ita sævierit, effigies tamen Beatissimæ Virginis, ejusque Divinissimi Filioli illæsa permansit; clade tota in unum ex duobus Angelis, Sacratissimæ Virginis circumfusus, ejusque regali vertici coronam imponentibus redundante, cujus caput fissum, vultusque fœdè discerptus fuit. Quis autem hoc flagitium perpetraverit, in tanta rerum perturbatione non fuit manifestatum, nec ego divinare valeo.

Ad æervo lapidum eruiantur, & ad cœnobium deportantur.

III. Post victum & profligatum Turcarum exercitum, partes imaginis collectæ, ut inutiles in lapidum acervum cum aliis rudetibus sunt projectæ, ibique neglectæ jacuerunt usque ad annum millesimum septingentesimum, quò nostrorum aliqui domum illam fortuitò ingressi viderunt in illo lapidum cumulo hærrere quidpiam, quod aliquando sacram fuisse effigiem suspicabantur. Socius erat Fr. Alexius a S. Felice vitam professus activam. Hic extemplò se accingens operi rudetum congeriem disjecit, partes illius imaginis collegit, easque suis juncturis adaptatas composuit. Quò factò ipsius domus herum e vestigio accessit, & eandem imaginem sibi donari postulavit ad nostrum cœnobium deferendam. Non invitè herus in fratris vota concessit, gratum sibi fore professus, si aliquando illa imago pristinæ integritati restitueretur. Fr. Alexius, quatenus de sacro munere esset securior, ut erat robustarum virium, partem unam ex tribus illius imaginisprehendit, & secum in cœnobium nostrum, quod indè paucis distat passibùs, asportavit, ac confestim missis famulis reliquas duas partes adferri jussit.

De viridario ad novam aulam transferatur imago.

IV. Locus pro illo tempore collocandæ imagini aptus in cœnobio nostro non reperiebatur: partibùs tamen ritè compositis interea nostri viridarii ambulacrum in fronte aliquamdiu orna-

ornavit, & ad pium excitandum affectum transeuntes monuit. Tandem cum dicta aula ædificaretur, obtulit se occasio eandem sacram imaginem ad honorificentiorum locum transferendi; acciti sunt protinus artifices, qui partes disruptas dexterrimè conglutinarunt, discerptumque unius Angeli vultum pristino decori tam scitè restituerunt, ut nullius læsionis vestigium remaneret. Integra jam imago cernitur muro inserta supra januam aulae, quam pro additamento decoris margo undique ambit ad speciem nigri marmoris effectus, adjectis quoque duabus ex sacra Scriptura sententiis, quæ litteris suis numeralibus annum collocatæ in hoc loco imaginis indicant, quarum altera ad Immaculatam Virginis DEIPARÆ Conceptionem alludens ex libro Ecclesiastici deprompta fuit his verbis: POSSEDI CVM Ipsa Cor ab InItIo. Altera verò ex Regii Vatis oraculis ad CHRISTUM tendit, ejusque Clementiam sequentibus implorat: ANtICIpent nos MISerICORDIæ TVæ. Cæterum operariorum multitudine hoc ædificium unius ætatis spatiò ad fastigium evectum sequenti hyeme usui communi jam inservivit.

1710.

Ecclesi. 1. 9. 28.

Psalm. 71. 9. 8.

C A P U T XXVII.

Generalia Ordinis Comitiorum celebrantur, in quibus circa Novitios ad sacrum nostrum Ordinem admit-

tendos saluberrimum decretum editur. Reflexio super idem decretum.

LHoc eodem annò currentis sæculi decimò intra sexennium N. P. Joannis a S. Paulo Majoris ac Generalis Ministri, ut singulistiensibus in sacra Religione nostra magno cum Ordinis emolumento fieri consuevit, coacta sunt apud Toletum in Castella Generalia Ordinis Comitiorum, in quibus saluberrima quædam statuta fuerunt condita; unum præ cæteris ad conservationem Ordinis in suo decore faciebat, in quo cavebatur, ut ii, quos Patres Provinciales Ministri designaturi essent pro facienda inquisitione (informationem nos communiter dicimus) de moribus & qualitate candidatorum ad Ordinem, & tyronum ad professionem admittendorum, virtutum laude florerent, non tamen ex illa civitate aut oppido originem traherent, in quibus hanc inquisitionem instituere oporteret. Decretum insuper fuit, ne tales religiosi ad hoc munus eligerentur, quibus necessitudo prius, aut familiaritas cum candidato, aut ejus familia intercessisset, & ut illi, quibus hoc officium esset demandandum, e vestigio coram P. Ministro Conventus & Patribus a Consiliis cœnobii vel Collegii præstarent jusjurandum hanc inquisitionem omni fidelitate obeundi, nec admittendi testes, quos candidati partes obtulerint, neque suscipiendi munera, quorum causâ moveri possent ad testium assertiones faciliùs accipiendas. Præterea cum ad notitiam Nostri Definitorii Generalis pervenerit, fuisse nonnullos in nostris Conventibus, qui ad Ordinem amiserant in sanitate malè constitutos, nec benè in Grammatica

Generale Capitulum intermedium.

Decretum circa admittendos ad Ordinem nostrum.

Eeeee 2

in-

1710. instructos, imò & moribùs, ac natalibùs ad nostrum Ordinem suscipiendum inhabiles, aut etiam homines ex infima plebis facie: ideo dictum Definitorium nostrum onerat conscientias Patrum Provincialium & Ministrorum, eosque in visceribus CHRISTI obtestatur, ut omnes vires suas impendant, & benè considerent rem tanti momenti, eradicentque hujusmodi corruptelam in magnum aliquando Ordinis præjudicium cessuram, neque ulla ratione ad Sacrum nostrum Ordinem eos admittant, qui in aliquo ex dictis defectibus comprehensi fuerint: si verò Religiosi Conventuales animadverterent, quòd sinè timore DEI, ac sinè consideratione Religionis quispiam ad sacrum nostrum Ordinem in aliquo nostro Conventu vel Collegio admittatur, defectibus superius expressis obnoxius, sive id exterorum, sive domesticorum artibùs & interpositione fieret, illicò moneant Nostrum P. Ministrum Generalem, ut evitetur tam grave Ordinis detrimentum. Ad extremum denique sancitum fuit, ut prius tales inquisitiones sive informationes instituantur, quàm alicui candidatorum Ordinis vestis conferatur, si commodè fieri possit. Hoc idem jam ante biennium decimâ tertiâ mensis Septembris e quadam nostri Generalis Definitorii sessione feriâ quintâ celebrata emanaverat, quod inter alias sanctiones nunc rursus confirmatum fuit.

Reflexio super
Decretum.

Levit. 22.
v. 21.

II. Si vel Cicero sedeat Judex, Patres illi sapientissimè decreverunt. Quid enim? Si in veteri Testamento holocaustum requirebatur *immaculatum*, ut *acceptabile sit: omnis macula non erit in eo, si cecum fuerit, si fractum, si cicatricem habens, si papulas, aut scabiem, aut impetiginem, non offeretis ea Domino.* Quantò majori id exigetur jure in holocaustis novi Testamenti, in hominibus, inquam, religiosis, qui se totos Divini Amoris igne concremandos offerunt? Nónne hos ab omnibus corporis & animæ defectibus quàm remotissimos esse oportebit? Veteris Testamenti Sacerdotes omni prorsus labe, aut nævo carere debebant, ut ipse DEUS Moyse disertè præcepit, quando dixit: *Loquere ad Aaron: Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offeret panes DEO suo. Nec accedet ad ministerium ejus, si cecus fuerit, si claudus, si parvò, vel grandì, vel tortò nasò, si fracto pede, si manu, si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo, si jugem scabiem, si impetiginem in corpore, vel herniosus.* Si hoc, inquam, in veteri Testamento præceptum fuit, quid in novo Testamento servare par est, quod tot parasangis vetus Testamentum antecellit? Si neque ad militiam, imò nec ad vile quidem officium admittitur aliquis inutilis, qui fieri queat, ut quis amore vel passione alia ductus ad sacrum nostrum Ordinem, in quo sub labaro sanctæ Crucis cœlesti Regi militamus, in ejus grave præjudicium admittat ignavum vel inutilem? In apum Republica observatur ignavos mellis comedones occidi, ut Mantuanus vates nativâ suâ elegantia cecinit:

Virgil. 4. Georg.

aut agmine facto

Ignavum fucos pecus a præsepibus arcent.

Plin. lib. 11.
cap. 10.

Expressius id docet Plinius, qui de apibus differens ait: *Mira observatio operis, cessantium inertiam notant, castigant mox & puniunt morte.*

moris. Ut benè scilicet illi possint gloriari: Nos numerus sumus, & fruges consumere nati. Sed multiplicasti gentem, & non magnificasti lætitiā. Longè aliter sit in Ordine nostro, in quo per sacram nostram Regulam S. Pauli Apostoli sententia commendatur, nempe: *Qui non laborat, non manducet.*

III. Notanter autem quinque defectus in decreto comprehenduntur: Primus in sanitate. Non ego quidem inficias eo, illos quoque ad religiosæ perfectionis fastigium patientiæ alīs evolare posse, quos DEUS diversis morbis affligi sinīt: at quia Ordo noster rigidiorē disciplinam sectatur, unde clinici ad eam observandam vires mutuabunt? quos ipsa infirmitas corporis ab omni rigore legitimè excusat. Hi sanè non idcirco ad Ordinem veniunt, ut in supportando onere fratribus suis serviant, sed ut ipsis a fratribus serviatur, & oneri majus onus imponant. Secundus defectus est in Grammaticæ scientia, & concernit eos, qui ad studia, & indè ad Sacerdotii dignitatem aspirare tenentur. Ast quò pactò quis in altioribus litteris proficiet, qui in infimis & trivialibus adhuc hæret. Vereri hos oportet, ne iis illud Osæ Prophetæ occinatur: *Quia tu scientiam repulisti, repellam te ne Sacerdotiō fungaris mihi.* Tertius omni peste nocentior est defectus in moribus; telte namque Divina Sapientia: *perversi difficile corriguntur.* Quis nescit, quā frequenter una ovis morbida totum gregem inficiat? Scilicet tanta est humanæ naturæ ad malum propensio, ut facilius aliquis cum perverso uno pervertatur, quā cum centum Sanctis Sanctus fiat. Quartus & quintus defectus est in natalibus, quando nimirum homines infimæ conditionis de fæce plebis in Ordinem assumuntur; etenim hi sæpius ceu lolia ex flaccida radice prognata perpetua sterilitate marcescunt, nullōsque fructus proferunt, sed potius vitia ex neglecta educatione contracta, aliāsque malas inclinationes, quas ab infantia combiberunt mordicus retinent, testante Poëta: *Quò semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu.* Quibus si accedat ingenii vivacitas, alios in sui simillimum reprobū præcipitant sensum, nullōque capistrò satis in officio contineri valent; tales sanè homines in omni cœtu lamentabiles sæpius excitāunt tragœdias, & pessimum sortiti sunt finem. His accedit aliud incommodum sive obstaculum; quòd honestiori sanguine nati talia hominum probra abhorreant, renuāntque eorum societati aggregari, ex quo fit, ut ob illa triobolaria capita Ordo præstantioribus subjectis privetur. Hinc luculenter patet, quantum Ordini damnum inferatur, si Superiores absque delectu quosvis faciliè recipiant candidatos, etiam ineptos & indignos. Utile autem arbitror, si nunc pro mantissa adjecero, quā cautè sacræ nostræ constitutiones in recipiendis candidatis Superiores procedere velint, ut si quis legerit, intelligat, quinam ad sacrum Ordinem nostrum admitti non valeant.

IV. Imprimis omnium illorum, qui per lineam rectam descendunt a Judæis, Mauris, & Mauriscis (hi sunt ex Mauris ad Christianam fidem conversi) vel qui ob Judaismi aut Sectæ Mahometanæ crimen fuerunt puniti, professio invalida & nulla est, quia

FFFFF

Reli-

1710.

Isai. cap. 9.
v. 3.

2. ad Thessal.
cap. 3. v. 10.

Quinque defectus exponuntur.

Osæ cap. 4.
v. 6.

Ecclesi. 1. v. 15.

Psal. 17. v. 27.

Impedimenta, quæ in Constitutionibus c. 43. §. 3. exponuntur.

1710. Religio non præstat suum consensum ad talem professionem: unde ejiciendi sunt homines illi, quamprimum hoc impedimentum innotuerit, licet pluribus annis in Ordine laudatè vixissent. Idem esto judicium de Neophytis, seu noviter ad fidem conversis, quos constitutiones nostræ disertè recipi vetant. Dubium tamen aliquando subnatum fuit, an hic per noviter conversos ad fidem intelligantur heterodoxi nostri temporis, qui agnita veritate Romano-Catholicam fidem amplectuntur? An nimirum particula *seu* sit æquè divisiva & conjunctiva? Nam Neophyti, qui ex Judæis & Turcis Christianæ Religioni nomen dederunt, in præcedenti numero jam exclusi fuerunt. Quid itaque opus fuerat binis vicibus eandem cramben recoquere? Peperit aliquando hæc difficultas acrem verbi-velitationem, partibus sibi vehementer adversantibus, suasque sententias utrinque validis rationibus fulcientibus, nec sanè video, cui illarum herbam potissimum porrigam.

Dubium ex-
ortum circa
Neophytos.

Cui responde-
tur, non posse
Neophytos
admitti.

V. Equidem ego, ut veritatem fatear, duos solum novi, qui post ejurata hæreticorum dogmata solemnī professione sese DEO in Ordine nostro dedicaverant; ad extremum tamen nullus eorum in sua vocatione perseveravit: quod mihi pro gravi servit argumento contrarium sentiendi. Præterea Innocentiana Bulla expedita annō 1692. superius recitata, quæ incipit *Exponi nobis*, illis minimè suffragatur; ibi enim in Transalpinis & ad Septentrionem vergentibus Provinciis, iis potestas fit solemnia vota in nostro Ordine nuncupandi, non qui ab hæresi recenter ad gremium Catholicæ Ecclesiæ transiverunt, sed qui descendunt per lineam rectam ab heterodoxis: illi autem gravius impedimentum incidisse videntur, qui non solum descendunt, sed etiam ipsi in hæresi nati & educati fuerunt, licet postea agnita Fidei veritate ad unicam veram Romano-Catholicam Ecclesiam conversi sint. Neque locum hic habet vulgatum illud Juris-Consultorum axioma, quò dicitur: *Favores esse ampliandos*, odiosa restringenda; nam in decretis Apostolicis omnia ad litteram sunt intelligenda, strictè quidem, quia verba tantum valent, quantum sonant.

Cætera impe-
dimenta.

VI. Verum cætera illi judicent, quorum interest; nos in cœpto sermonis ordine progredimur. Alia sunt impedimenta, quò minùs in Ordinem nostrum quis suscipi possit, si sciatur, quòd candidati parentes vel avi olim notati fuerint aliquà infamiâ. Si candidatus ex illegitimo thoro sit prognatus, vel talis judicatus. Si aliquando fuit servus seu mancipium. Si ligatus est vinculo matrimonii, vel fide sponsalium, ita ut de se disponere non possit. Si patiat aliquam contagiosam infirmitatem. Si debitis obærat teneatur, quæ dissolvere non valet: Si rationes ei reddendæ incumbant, unde ipsi, vel Ordini nostro lis seu molestia subsequi possit. Si Novitius vel Professus fuit etiam apud nos, vel in quocunque alio Ordine, congregatione, vel societate. Si vi, metu, fraude, aut alio humano respectu ducatur ad Ordinem nostrum complectendum. Si parentes habeat pauperes, ita ut ad suam sustentationem indigeant ejus adjutoriò vel Ordinis, si recipiatur. Circa hæc omnia, ut plenariè ac juridicè constet, ad dicen-

dicendam veritatem jurejurando testes obstringuntur. Quod si autem compertum fuerit candidatum uni aut alteri ex recensitis impedimentis obnoxium esse, admitti nequit. Quæ omnia supra recensita fundantur in Apostolicis Decretis, Bullis & Privilegiis, nec sinè piaculo prævaricari licet, quoniam in legis naturam pridem transiverunt.

1710.

C A P U T XXVIII.

In obitum Augustissimi JOSEPHI I. Romanorum Imperatoris Laudatio funebris. 1711.

I. **A**Nnus a reparata Salute millesimus septingentesimus & undecimus, præterquàm quòd in gestis nostris recensendis infœcundus sit, & rerum memorabilium planè sterilis, acerbissimo etiam luctu totam Germaniam involvit; JOSEPHUS enim Gloriosissimæ semper Memorix Romanorum Imperator, cujus erga Ordinem nostrum studium ab initio operis passim, potissimum autem sub decursu hujus libri sexti, fusiùs prædicavimus, hòc annò terris ereptus & ad meliorem vitam translatus fuit, postquàm non integrò sexenniò Romanæ Reipublicæ gubernacula tractasset, Ne, itaque, ut cum S. Ambrosio loquar, aut obliterasse silentiò benemeriti de nobis pignoris memoriam videremur, atque inhonoratam reliquisse, aut refugisse incentivum dolendi, cum plerumque solatium sit dolendi. Ei pro modulo nostro parentare, ejusque ingentibus meritis debitum hoc mœrentis styli officium redhostire decrevimus.

Luctus in obitu Cæsaris.

S. Ambrosius in funere Valentiani Cæsaris 5. tom. operum.

II. Tot, tantæque terræ marique partæ victoriæ, non plenè lacrymas absterferant, quibûs ob Gloriosissimi Cæsaris LEOPOLDI MAGNI, Parentis obitum immaduimus, dum rursus in morte JOSEPHI I. Augusti Filii, funestâ circumdatis cupressò novum vulnus recruduit, & exasperata cicatrix denuò cordis gemitum justissimè expresse; in hoc siquidem Benignissimo Monarcha non solum Imperatorem Nostrum, sed & Principem & Parentem nostrum nobis ereptum mœsti clientuli dolebamus, cujus pietas, cura, studium & munificentia in novella Ordinis nostri plantatione nobis erat maximè necessaria, ut proinde præmaturus ejus ex hoc mundo transitus desiderium illius immodicè auxerit, qui cupiebamus eum de nostris annis vivere, ut tantus perennaret Imperator & Princeps Noster. Verùm illò fatorum invidiâ nobis ereptò nil superest aliud, quàm fluxam deplorare mortalium caducitatem, & dum vivimus affectus pensare affectibus, atque continuas ad DEUM preces fundere, ut, cum prolixè agnoscamus, nos impares esse dignis gratiis pro ejus beneficiis referendis, Sanctissima TRINITAS æternorum bonorum participem efficiat nostrum olim in terris Augustum Protectorem.

Iusta causa dolendi.

III. Et ille quidem nondum totos sex annos in Imperio exegerat, quando jam multa sæcula gestorum magnitudine ac multitudine compleverat; nam consummatus in brevi explevit tempora multa. Tot votis aliquando expetitus, diu dilatus, mundo tandem

Cæsaris desiderium.

Sep. 4. a. 12.

1711. fuit ostensus, ad breve temporis spatium concessus, citò iterum repetendus. Communis idcirco Europam pervagabatur opinio, plurimorum ore diffusa, mundum JOSEPHO dignum non fuisse, quem nemo non immortalem concupivisset, nisi natura eum mortalem fecisset. Sed vivit post funera virtus. Dulce nomen in omnium subditorum ore regnat adhuc, & perseverat JOSEPHUS Charissimum Romani Imperii Caput, præteritorum Cæsarum compendium, Europæ decus, sui sæculi ornamentum, Populorum & Amor & voluptas, ac denique gaudium universæ terræ. Erat enim optimus Princeps Trajanò mitior, benignior Titò, Antoninò sapientior, Constantinò victoriosior; exemplar Successorum, Imperator Gloriosissimus ut olim Severus Septimius, qui nunquam nasci, aut nunquam mori debuisset.

Ejus prærogativa.

El. Spartian. in Severo.

Natus 26. Jul. M 1678.

Plausus.

Nomen & votum.

In cunis inferebat digitum ori velus hostibus minis.

Formæ gratia.

Jul. Capitol. in Maximin. Jan. vide bist. Aug. tom. 3.

Concurfus ad videndum Principem.

IV. Natus est laudatissimus Imperator JOSEPHUS Viennæ Austriæ in dominanti Romanarum Aquilarum Regia post plus quam viginti annorum diuturna vota, preces & suspiria, atque huic mundo velut cœleste munus (liceat mihi ita loqui) a DEO donatus die vigesima sexta Julii annò millesimò sexcentesimo octavò, ut proinde multi ex ipso ejus genethliaco mense illum Magni Julii Cæsaris Successorem aliquando præfagièrunt: Sol etiam, qui iisdem diebùs leonis astrum ingressus fuerat, eum leoninò animò hostes suos aliquando domaturum haud obscure præsignabat. Natus est itaque inter sincerissimos Germaniæ applausus Serenissimus Archi-Dux, qui in sacro regenerationis lavacro JOSEPHI nomen accepit, eò, quòd paulò priùs Augustissimus LEOPOLDUS, ejus Genitor, ad masculam prolem, quâ carebat, impetrandam S. JOSEPHUM CHRISTI Nutritium Hæreditariis suis Regnis & Provinciis Protectorem advocasset; sive ut vaticino hoc nomine portenderetur, eum olim ad instar illius Ægyptii Iosephi sui populi Salvatorem futurum. Primis fasciis evolutus tenellum digitum sæpè ori inferebat, eumque morfiunculis quibùsdam comprimebat, ut illi facere solent, qui vindicem injuriarum memoriam altè in animum demittunt. Res in omen accepta, quasi illà dexterà in cunis adhuc tot illatas Parenti optimo injurias, suis populis calamitates adjuvante DEO Victor olim ulcisci decrevisset, quod & reapse cumulatissimè postea præstitit, Germanicæ propterea gloriæ vindex & propagator dictus.

V. Crevit cum annis formæ gratia, qualem prisca Diis vel semideis affingebant; *Os bumerósque DEO similis*, & ut alibi Virgilius loquitur:

Qualis ubi Oceani profusus Lucifer unda,

Extulit os sacrum cœlò, tenebrásque resolvit,

Talis erat juvenis primo sub nomine clarus.

Tantus autem in amabilem Principem amor populi exarserat, ut se felicem reputaret, cui fors obtigisset eum intuendi. Vidimus nos ipsi, cum ex ephebis egressus flagrantissimæ urbis desiderio ostenderetur, juvenes & decrepitos senes densissima multitudo concurrere, ut oculis ipsum spectarent juventutis Principem: prætervectum, refluxente agmine aliam iterum aliàmque per compendia viam

viam præoccupabant, ut iterum iterumque intueri possent Serenissimi oris gratiam, & cum oculorum cupiditas uno aspectu expleri nequiret, diutius, tenaciusque memoriæ imprimerent. Atque inter hos nemo erat, qui non Augustis Parentibus de tanto Filio, sibi verò ac posteris de tanto Principe & Domino gratularetur, eique festiva acclamatione non applauderet.

VI. Indolem natus est prorsus Regiam, quæ Augustorum Genitorum LEOPOLDI & ELEONORÆ virtutes in se transfusas jam ab ipsa infantia exprimebat. Ad obsidionem urbis cum Patre Matreque quinquennis Passavium fugere coactus, deinceps nunquam hostes fugit. Passavii supra collem ad Beatissimam Virginem Auxiliatricem sæpè in Augustorum Parentum comitatu fuis ex innocenti corde precibus Auxilium Christianorum implorans gratiam obtinuit, ut Turca hostis, quem propter inermem ætatem quinquennis vincere non valuit, ejusdem Divæ Virginis intercessione, atque supernâ Excelsi dexterâ longius ab urbe Vienne profligaretur.

VII. In omni gestu motuque corporis modestia & singularis relucebat animi gratia: blandissima frontis amœnitas, oculorum splendor, genarum lac & purpura, & suavissima membrorum concinnitas, quæ omnia in exiguo corpusculo magnam animam inhabitare persuadebant, cunctorum intuentium oculos gratò quodam fascino ad se alliciebant. Prima litterarum elementa cum a selectissimis moderatoribus combibisset, pectus ejus brevi Musarum evasit domicilium: ad imperandum sapientiâ & industriâ enutritus suffragia populorum sibi pariter conciliavit. Cum Hungarici Regni Proceres Posonii in salutem patriæ publicis intenti comitiis de firmanda, stabiliendâque Regni felicitate matura providâque deliberatione consultarent, mox plenò, hilarique suffragiò tenellum Principem, Archi-Ducem Austriæ, copiosum Paternarum virtutum Hæredem, optatissimum Regem salutarunt, qui hæreditario posthac & ad Posteris Austriacæ Stirpis transituro jure tam vasto, nobili, opulento, Apostolico & potenti Regno ad summam subditorum felicitatem, ad veram, germanam, utilissimamque Patriæ libertatem & gloriam dominaretur. Exigebant id quoque innumera Parentis, Avorumque merita, ac triumphanti præsertim Austriacorum gloriæ, quæ haud unò tantum sæculò Regnum istud tristi barbarorum jugò oppressum calamitosiis vinculis exemit, hæc prærogativa ex innumeris titulis debebatur. Sed neque Proceres, quæ sana severant consilia, a celeri fructuosâque gaudiorum messe abire sinebant; nam eadem ipsa nona Decembris dies, quæ ante sexennium Sopronii Augustæ Matris coronavit humeros, novennem Serenissimi nati verticem Posonii sacro Hungariæ diademate redimivit; ut una videlicet gaudiorum deliciarumque luce iteratò solatiò Mater in Filio & geminatrâ gloriâ Filius in Matre multiplicata desuper ter coronati Patris felicitate coronaretur. Post elapsam ab hinc biennium JOSEPHUS Augustæ Vindelicorum in publico orbis theatro Principum Electorum suffragiis ad Augustale Romanæ Gloriæ solium

1711.

Animi indoles.

In Regem Hungariæ primò, & postea Romanorum coronatur.

1711. sublimatus principem Germaniae Coronam die vigesima sexta Januarii annō 1690. in Regio vertice tulit, LEOPOLDO MAGNO Imperii Collega datus, Austriacae Domūs continuam per tot saecula Successionem omnium plausu propagavit, stabilivit, firmavitque. Quanta felicitas! In tribus Augustissimis Coronatis Majestatibus Patre, Matre, Filio Augusta Vindelicorum (quod saecula nulla tulerunt) mundo exhibuit gloriae spectaculum & virtutis ornamentum.

Excellis in
studiis.

Jul Capitol. in
M. Ant. Phil.
Hist. Aug. tom.
3. pag. 94.

Justinianus
Imp. in pro-
mo ad Insti-
tutiones in
cordio.

400. quæstio-
nibus respon-
det.

Ad arcanum
consilium ad-
missus.

Linguarum
peritus.

Artes aliæ.

Matrimo-
nium.

VIII. Politioris litteraturæ studiis sub gemina corona incumbebat felicissimus Princeps, spinosas Philosophiæ difficultates cum historiæ jucunditate leniebat, utramque scientiam extricare & complanare doctus. Alter erat Marcus Aurelius Antoninus Philosophus Imperator, qui ut bonas litteras magis familiares sibi redderet, publicas Romæ frequentabat scholas, dicere solitus: *Eas demum civitates & Regna florere, in quibus aut Philosophi imperarent, aut imperatores philosopharentur.* Demum ad comprehendendum Cæsareum Jus animum quoque applicuit, Justiniani Imperatoris ad Juris Institutiones effatum secutus; videlicet: *Imperatoriam Majestatem non solum armis decoratam, sed etiam legibus armatam esse oportet... & fiat tam juris religiosissimus, quam victis hostibus triumphator magnificus.* In ejusmodi scientiis memoriâ & ingenii præstantiâ quantum assecutus fuerit, tunc potissimum ostendit, quando ex universo propemodum scibili quadringentas quæstiones præsentente Augusto Genitore ad omnium admirationem felicissime resolvit. Annō ætatis suæ decimō septimō intra sanctioris arcanique consilii cortinam Imperii Collega fuit admissus. Sapientissimo Genitori, & expertissimis Viris Senatoribus ejus ingenii præstantia fuit admirationi. Nemo melius statum quæstionis penetravit, nemo cautius adversantia prævidit, præoccupavit, perstrinxit, nemo dexteriùs resolvit, ita ut verba ipsius reputarentur oracula, & non tam factus, aut fictus, quàm ad res sublimes gerendas natus esse videretur. Quinque pariter linguarum notitiam tenebat, in quibus Regum & populorum Legatis responsa dabat alter Apollo; ut jam nihil loquar de aliis artibus, in quibus Princeps noster excelsit, nempe in venatoria, gladiatoria & saltatoria. In equestrium exercitiorum peritia, torneamentorum, ludorumque circensium dexteritate palmam sanè citra controversiam semper tulit omnium Europæ Principum facile Princeps JOSEPHUS; id vividus artuum vigor, fida, immensaque memoria & ingenium perspicax affatim demonstravit. Exercitatissimus etiam erat in arte scriptoria, elegantes supra modum & Principum sui sæculi consuetudinem efformavit characteres, ut etiamnum testantur Diplomata Regia ejus manu subscripta. Epistolæ, Mandata & Decreta, quæ dictaverat, tantum styli nitorem referunt, ut ab omnibus Imperatoria Majestate dignus censeretur.

IX. Connubialem per Sacramentum Matrimonii Hymenæum consiliō, jussuque Augustorum Parentum celebravit cum WILHELMINA AMALIA Lectissima Principe Hanoverana, indole præclara, & eximia animi pietate atque gratiâ condecorata Principe.

For.

Fœcundum fuit eis matrimonium, utpotè in salutem & patriæ incolumitatem propagandæ sobolis gratiâ susceptum; quò nihil gratius Rei-publicæ, nihil civibus magis salutare accidere potest. Habuimus indè quidem pretiosum pignus LEOPOLDUM JOSEPHUM, cujus desideratissima natiuitas in plausus, publicamque hilaritatem excivit fideles subditos, sed impia, crudelis, invida mors brevè florem decerpit in cœlestem transplantandum Paradisum; mansit tamen superstes & perseverat Benedictionis fructus in binis filiabus Archi-Ducibus MARIA JOSEPHA & MARIA AMALIA totidem Ducibus ex Principum Electorum numero connubiali fœdere sociatis.

1711.

X. Primis in annis Hymenæi, quis non obstupescat Regiam animi fortitudinem? Pius & Amantissimus Pater Filium JOSEPHUM militem induit volentem, gaudentemque: nonnè id erat pro patriæ incolumitate dilectissimum Natum victimam offerre, ac sacrificare, ut aliquando Abrahamus Isaacum? Non eum pericula deterruere, non alternantis fortunæ vicissitudo, non bellorum dubii eventus, non obstinata hostium pertinacia; ex quibus omnibus gloriosiores victoriarum palmas legere constituit. Erat Landavia validissimum Gallorum præsidium, atque ex portæ inscriptionibus jactabatur impenetrabile, unde ferox Mulciber in agros, oppida & urbes nostras incendia frequens immisit: his, aliisque pluribus amoliendis damnis obsidione clausa fuit hostilis civitas: eandem obsidionem ut urgeret Rex JOSEPHUS pro molli purpura induit sagum, & durum apprehendit chalybem hostium injurias, & suorum subditorum detrimenta vindicaturus. Ab aula, ab urbe patria, nihil eum remorantibus piæ Conjugis & Sororum lacrymis inter applaudentis populi vota & omina discessit, perque veredarias sonipedum mutationes ocyor Euris, ocyor alis, quò eum vocabat Martii animi igneus ardor, concitatissimo cursu ad exercitum contendit, suoque adventu famam ipsam prævertit. Gaudet miles, & ad novum excitatur pugnandi ardorem: trepidat hostis, quamvis validis, firmisque circumdatus mœnibus commeatûque munitus, dum bis coronatum verticem induere cassidem videt. Nec mora! milites omnes Regis sui exemplò animati commutantur in belli fulmina: JOSEPHUS Rex Miles, legionum Dux & exercitûs Imperator omnium manibus militat, omnium fistulis in hostem tonat, & urbem impugnat. Prostratæ turres, æquata humo mœnia, & pertinax militum coram Rege Milite impetus bellandi coegerunt hostem cristas ponere, fieri supplicem, & claves urbis legitimo Domino deferre, quæ licet retentis patefacto jam murorum hiantium aditu propediem fuerat exturbandus, & qui arroganti tumore annò eodem hujus sæculi secundò nimium sibi adulatus in portis suis lapidi insculpserrat sequens chronosticon: *hæC neMIInI CeDet.* E converso in eodem anno & numero hanc antithesim substitutam vidit: *ranDeM CessIt CæsarI.* Sed post annum rursus accidit, ut hostis eandem urbem non sinè cruenta cæde recuperaret; sed ibi non diu morari permissus est; annò siquidem ejusdem sæculi

Landaviam expugnat.

Portæ inscriptio.

Secundò urbem perditam secundo recuperatam.

1711. quartò iterum JOSEPHUS Rex vincere jam affuetus Landaviam advolat, urbem oppugnat, denuòque expugnat. Sic Austriaci solis splendor dissipavit malevolorum caliginem. Quæ verò pericula, quas molestias exantlaverit fortis & magnanimus Princeps, nullus orator ubertate dictionis assequi potest: sæpenu-merò obsidionales meatus subeuntem fraudulentos super cuniculos urbi proximum igneas inter pluvias muralium machinarum fulmina comitibûs spoliaverunt. Milites exhortabatur verbis socios, commilitones & filios compellando, animavit donis, excitavis pollicitationibûs, aut minis perurfit. Nihil pensi habuit pluviosò autumnò inter noctis frigora ad exitum ferè Novembris sub galea durare, obrigescentem etiam sub dio, nivibûsque tectum vidit hyems; ad omnem enim novercantis fortunæ casum intrepidus stetit JOSEPHUS. Vidit ista tremens exercitus, horrens hæc audivit Germania, & jam ex periculi magnitudine a LEOPOLDO postulasset, ne Filium Regem tanto discrimini exponi diutiùs sineret.

Post Patris obitum imperiale solium adit.

XI. Redux Viennam tot onustus lauris victor & Triumphator JOSEPHUS sequenti annò hujus sæculi quintò & quinta itidem die Maji mœrore ubertim perfusus, quem filialis amor extorserat erga optimum Parentem LEOPOLDUM Augustum, quem ex hac vita abeuntem vidit. Ad Patris Augustale solium ipse sublimatus liberiùs deinde exeruit congenitas sibi dotes & virtutes, quas sequenti inscriptione, ejus memoriæ dedicata, complectar:

JOSEPHUS I. ROM. IMP.
PIUS. JUSTUS. CLEMENS. SAPIENS. AUGUSTUS.
FELIX. FORTIS. VICTORIOSUS.
HOSTIUM. TRIUMPHATOR.
PATER. PATRIÆ.

PIUS.

XII. PIUM in principio diximus, nempe Pii Patris Pium Filium. Itaque a virtutum Principe pietate ordiar, unde sumpsit initium Austriacæ gloriæ magnitudo. Benè, felicitèrque imperat, qui supremum Numen veneratur, & obsequium, quod a subditis exigit, ipse priùs reddit supremo dominantium Domino. Quàm verò fuerit JOSEPHUS reverens Numinis & obsequens DEO, multis argumentis comprobari posset, ne autem prolixior evadam, satis sit dixisse, nullam solemnitatem Ecclesiasticam sive in urbe, sive in suburbiis celebratam fuisse, quam JOSEPHUS, si per valetudinem liceret, Augustissimâ suâ præsentia non exornasset, adductâ semper secum palatinâ musicâ, quæ ob assiduum pietatis usum DEI potiùs cultui, quàm propriæ voluptati dicata videbatur. In Landaviensi etiam obsidione quotidie duobus Missæ Sacrificiis quàm devotissimè interesse consueverat. Indè laurearum sequebatur messis: indè amor populo suo & hostibus timor accrevit. Sub Eucharisticis speciebus velatum DEUM cernuus, humique prostratus adorabat, & in iis perinde ac generosa aquila irretortis oculis solem latentis Divinitatis contemplabatur. Dies & annus in memoria tenetur adhuc, Idibûs nempe Julii

Julii anni sæcularis septingentesimi post millesimum, quando a RUDOLPHO I. inchoatam & nusquam remisso fervore per aliquot sæcula continuatam avorum pietatem est imitatus; etenim a venatione redux obvium habuit Presbyterum ad ægrotum deferentem sacrum viaticum. Quò conspectò ille confestim citatissimum stitit cursum, ab equo desiliit, humi non solum procumbens sub specierum velamine DEUM adoravit, sed etiam ad ægrotantis tugurium comitatus fuit æternæ salutis Medicum, largaque stipe consolatus est egentem infirmum. Rectius de JOSEPHO nostro dicere nunc posset Romanæ Princeps eloquentiæ Cicero: *Quod in juventute habemus illustrius exemplum veteris pietatis?* Cæterum non semel duntaxat, sed multò crebrius, quoties nimirum casus offerret, Piissimus Cæsar eandem, quam nunc attulimus, devotionem iteravit. Porro delicta, si interdum pro humanæ naturæ fragilitate aliquibus succubisset, rigidissimo examine discutiebat, & inquirebat in se ipsum, eadèmq; non sinè magno cordis dolore Sacramentali confessione sæpius expiabat, factus suimet ipsius actor & reus. Liceat mihi cum S. Ambrosio exclamare: *Quod erubescunt facere privati, Rex non erubuit confiteri. Qui tenentur legibus, audent suum negare peccatum, dedignantur rogare indulgentiam, quum petebat, qui nullis legibus tenebatur humanis. Quòd peccavit, conditionis est; quòd supplicavit correctionis. Lapsus communis, sed specialis confessio.* Divinæ Majestati JOSEPHUS per detestationem peccatorum reconciliatus sacram Eucharistiam in terram provolutus summa cordis compunctione suscepit; postea pro cœlesti recepto gratiæ pignore, tempus non breve in precibus & gratiarum actionibus devotus expendit, & spiritualia sibi malagmata conquirit, quibus animæ vulneribus mederetur. Non tantum in se JOSEPHUS peccatum oderat, sed etiam in alios propter DEI offensam animadvertibat, eosdèmq; ad salutaris pœnitentiæ ministrum abire jubebat, monebátque, ut vitæ suæ detestarentur turpitudinem, suæque deinceps æternæ salutis majorem curam gererent: alium, qui ad sacræ Hostiæ elevationem genua curvare prætermiserat, templo exesse mandavit. Rex verè Apostolicus.

XIII. DEIPARAM Virginem, Magnam Matrem & Dominam, filiali prosecutus est amore: hæc ejus fuit Cynosura, quotiescunque cum rerum difficultatibus colluctaretur, certus non se declinaturum a rectitudinis tramite, si in suis agendis avita pietate ad eam sua vota dirigeret, memor illius sacri Oraculi, quò in Libris Proverbiorum Sapientissimus Salomon ad hanc gloriosam Virginem allusit: *Per me Reges regnant, & legum Conditores justa decernunt. Per me Principes imperant, & potentes decernunt justitiam.* Nam ut benè notat Abbas S. Rupertus: *Hæc in cœlis Regina Sanctorum, & in terris Regina Regnorum est, quandoquidem Mater est Regis coronati.* Atque ob hunc eximium cœlestis Reginæ cultum plurium victoriarum tulit lauros; victoriæ enim, quas frequentissimas reportavit, illis ferè diebus ei cœlitus obtigerunt, qui aut Marianam aliquam solemnitatem proximè antecedeabant, aut

H h h h h

im-

1711.

15. Julii an.
1700. S. viaticum ad ægrotum deferentem comitatur Presbyterum.

Cicero de Cæsare Philippica 3.

Pœnitentiæ Sacramentum frequentat.

S. Ambrosius de Apolog. cap. 1.

Ad S. Hostiæ elevationem genua non flexentem templò excedere mondat.

B. Virginis & Sanctorum eximius cultus.

Proverb. 1. ap. 2. v. 15. & 16.

S. Rupertus in cap. 4. cant.

1711. Campana 37000. librarum. immediatè subsequebantur, ut nonnulli accuratè observârunt, annotâruntque. Cæterùm ut multa paucis complectar: obtentas lauros aris & Numini consecravit. Æs victoriis acquisitum, sive æneas machinas, hosti ereptas, in grandisonantis campanæ vastam molem conflare mandavit, quæ turri Basilicæ S. Stephani Proto-Martyris appensa trium & triginta millium librarum pondus habet. Audiant id seri posterì, & ex hoc capite discant, quàm in DEUM & cœlites pius fuerit, atque munificus Cæsar JOSEPHUS. Colossus S. JOSEPHO æctus. Memor quoque voti, sui causâ a LEOPOLDO Patre suscepti, Colosseum Monumentum ex ligno tunc quidem affabrè erigi jussit, quod postea ex pretiosis marmoribus statuere decreverat: verùm improba mors, quæ præclara ejus consilia interceperat, in causa fuit, ut Gloriosissimus Imperator CAROLUS VI. fraternæ pietatis æmulus supremam huic operi manum imponere necesse habuerit, qui illud ad architectonicæ artis miraculum die septima Augusti annò 1729. in foro piscario excitatum Desponsationi Virginis DEIPARÆ cum S. JOSEPHO dedicavit. In Bellifontis Palatio Divæ Magdalenæ poenitenti sacellum construxit. Religiosos cœtus Numini ritè famulantes summo affectu coluit, & res eorum tenues pro viribus auxit. Montem Serratum Viennæ possessionibus dotavit, & sacra coronavit Insulâ. Ascetis Carmeli primam ad templi structuram subjecit petram. Piiis scholis Viennæ pariter ad ingens suburbanæ juventutis commodum aperuit Gymnasium; nos ipsos Redemptionis captivorum Trinitarios Pragæ Bohemiæ Metropolim introduxit: ut jam missos faciam diversorum Ordinum sacros Parthenones, quos varias intra civitates jussit construi; innumera enim alia pietatis monumenta orbi reliquit, quæ ad vitandum prolixitatis tædium recensere supersedeo.

JUSTUS.

XIV. Transeo ad justitiam, quæ benemeritis præmia, & delinquentibus decernit supplicia. Hanc ita temperare solebat, ut nemo conqueri jure posset, se delictis suis majores poenas luisse, aut minora meritis præmia tulisse. Sacerdotia conferebat non nisi dignissimis: ad publica munera exaltabat non nisi exercitatissimos: Sapientissimos Proceres præfecit consiliis, fortissimos Duces dedit exercitibus. Hostibus etiam inviolatam servavit fidem; sed neque Isocrates de Rege Nicocle, quàm de nostro JOSEPHO veriùs dicere potuit illud: *Etiâ fœdifragis infractam servavit fidem, atque perpetuò in id studium incubuit, eamque reverentiam præsetulit, ut verbis suis major esset fides, quàm aliorum juramentis.* Unò verbò: *Fidem, rectumque colebat.* Accidit aliquando, ut quidpiam inter justitiam & clementiam esset statuendum: ne itaque unam aliâmvē partem lædere videretur, noluit indulgere, quod potuit, sed præstitit, quod debuit, & secundùm leges decerni mandavit, ne gratia transiret in exemplum pravitatis. Respexit nimirum ad auream illam S. Augustini sententiam: *Remotâ justitiâ, quid sunt regna nisi magna latrocinia.* Perpetuustamen erat orphanorum & viduarum defensor, sua cuique justitiæ districtione tutabatur, æquitatis bilancem nec ad unam vel alteram partem detorqueri sinebat.

Isocrates de Nicocle orat. 2.

Ovid. 1. Metam.

Secundùm Leges judicari ulit.

S. Augustinus lib. 4. de Civit. DEI.

XV.

XV. Quoniam verò de virtute clementiæ feci mentionem, quantum Clementissimus Imperator hanc ipsam excoluerit, adsunt testes complures & singularia specimina; pauperum enim causas libenter audivit. Si quando foras prodiret, a multis plerumque egenis obsidebatur, quorum supplices libellos promptè excepit, sicut ipse suas preces a DEO excipi desiderabat. Ad venationem solitus procedere, a mendicabulorum caterva invasus, & eorum importunitate vix non discerptus singulis stipem elargitus est, eis-que filiorum compellatione blanditus, ne commotus adversus eos videretur, & ipsi deinceps a postulanda eleemosyna deterrerentur. Sæpè cum æs omne in pauperes dispersisset, & novi succederent mendici, qui de suo jam nihil habebat in oculis, aulicos comites rogavit, ut pauperibus impertirentur eleemosynam. Idem ego de JOSEPHO, quod olim de Tito suo Suetonius: *In cæteris verò desideriis omnium hominum obstinatissimè tenuit, ne quem sinè spe dimitteret, quin & admonentibus domesticis, quasi plura polliceretur, quàm præstare posset: non oportet, ait, quemquam a sermone Principis tristem discedere . . . neque negavit quidquam petentibus, & ut quæ vellent petere, ultro exhortatus est.* Latius extendit clementiam Cæsar JOSEPHUS; ipsos enim etiam criminis læsæ Majestatis reos ad veniam invitavit, cunctantes expectavit, prolongavitque gratiæ moram, militum Duces cohibuit, ne in perfidos incendiis & districtis ensibus ad vindictam grassarentur, memor suos illos esse subditos, qui se fidos spontè aliquando juraverant, nunc verò aliorum magis suggestione & instigatione, quàm propriò vitiò tumultuarentur. Maluit itaque ut propitius Pater supplices erigere, & complecti resipiscentes, quàm ut severus Judex poënis in refractarios animadvertere.

XVI. At verò sapientiam ejus quis dignè poterit enarrare? Quamvis autem arcana Principis nulli liceat perscrutari, ex effectibus tamen satis clarescit, qualiter, & quàm sapienter JOSEPHUS omnia noverit ordinare. Diversorum quidem audivit consilia, sed securius & utilius semper elegit; ideòque rarò vel nunquam a proposito suo excidit. Penetrabat omnia perspicaci, quò præditus erat, ingenio. Adversa ne evenirent, cautus antevertebat, suæque consilia universim ad Rei-publicæ tranquillitatem & pacem Europæ prudenter dirigebat. Secretè agebat omnia, nemini arcana pectoris sui aperire solitus; licèt enim ad instar Alexandri Magni suos haberet Hephæstiones, eos tamen ipse jurati silentii religione quasi signatoriò annulò ita concluderat, ut nemini rima ad scrutanda Augusti cordis secreta patuerit, probè gnarus, silentium esse negotiorum animam. Celeberrimum illud Cæcili Metelli apophtegma frequenter in ore habuit: *Si scirem hanc vestem mei consilii esse consciam, protinus exutam in ignem conjicerem.* Quamobrè ut sapienter adversa prævidit omnia, sic quoque novit consiliis occurrere, atque hòc pactò sub umbra & tutela Sapientissimi Principis magna securitate quievimus, suaviterque vivimus, nemine hostium, utprimùm fasces Imperii susceperat, finibus nostris appropinquare, aut felicitatem nostram perturbare auso.

H h h h h a

XVII.

1711.

CLEMENS.

Sueton. in vita
Titi cap. 8.

SAPIENS.

Consiliorum
taciturnitas.Plutarch. in
Apophteg.

1711.

AUGUSTUS.

XVII. Et AUGUSTUS meritò fuit compellatus: non dicam ab interpretatione solùm nominis, cùm Joseph *augmentum* significet. & *filius accrescens* dicatur, sed omen in rem accipio. Quis eo superstite augeri jura Romani Imperii non vidit, & suspexit. Serenissima Domus Austriaca latius extendebat Dominatum. Sola nominis ejus gloria exterorum Principum fœdera conciliabat: unde major Superis reverentia & promptius obsequium Principi nascebatur, artes florebant, eruditorum crescebat numerus, virtus omnis sub Augusto Cæsare velocius capiebat incrementum, & omnium felicitas in uno JOSEPHO propagabatur.

FELIX.

Pacatus in Pa-
neg. Theod.
cap. 7.

Horat. lib. 4.
Ode. 2.

Felicitas ter-
rena corrup-
pitar, æterna
manet.

Felix in vita
& in morte.

FORTIS.

Adversâ nequâ
animò susti-
net.

XVIII. Felicem omnibûs numeris JOSEPHUM æquè dixi; nam genus nobilissimum, forma præstantissima, indoles excelsa, virtus eximia, præclarâque sapientia & opes immensæ, quid nisi summa in terris felicitas? Præcipuè cùm tantis dotibus accesserit velut corona summus hujus mundi honor, nempe Imperatoria dignitas. Liceat hinc mihi JOSEPHUM nostrum alloqui ut olim Drepanius Pacatus Rhetor Theodosium Imperatorem: *Virtus tua meruit Imperium, sed virtuti addidit forma suffragium. Illa præstitit, ut oporteret te Principem fieri; hæc ut deceret. O digna Imperatoris nobilitas! quæ hunc Romani fastigii apicem non solùm fortitudine & sapientiâ, sed decore etiam corporis potuerit æquare.* Næ JOSEPHUS noster felicissimus multorum sæculorum Imperator censendus est, qui felicitate sua multos effecit felices; ipso namque nostris cor-
deunt in aurum sæcula priscum. Cæterum ea multò sincerior, majorque felicitas est, quæ hominem non solùm in vita, sed animam etiam post corporis mortem comitatur, & in ævum perseverat; terrena namque felicitas, quæ in splendore generis, in amicorum subsidiis, in opibus & armorum potentia consistit, a novercante fortuna, & rerum, temporumque vicissitudine corrumpi, & sub-
rui potest, non sic illa, quæ cum æternitate conjungitur, & in ævum perennat. Adhuc in ipsa quoque morte felix fuit Cæsar JOSEPHUS; extremò siquidem morbo correptus, cùm de ejus periculo nemo quidquam gravius suspicaretur, ille superiore ductus instinctu cum DEO præteritæ vitæ inivit rationem, omnes animæ nævos & defectus in examen vocavit, amarè deflevit, lavit, verâque poenitentiâ reatus suos confessus fuit; per Ecclesiæ mysteria supremum Judicem sibi reconciliavit, ornavit virtutibus animam, ad instar illius, qui spirituale lucrum de quovis momento quærit, quod facit, ut ipsum certissimè confidamus æternam indeptum esse felicitatem.

XIX. Quamvis autem prospera torrentis instar, factò quasi agmine in eum defluerent, hæc tamen felicitas non adeò semper sibi constitit, ut non subinde ad exercendam ejus fortitudinem succederent adversa, & quidem gravissima, qualia sunt amittere primogenitum, tolli e vivis charissimum Genitorem, videre avitas coronas suas tot hostium insidiis peti, belli molem difficillimò sæculò sustinere, tot dispendiis, tot fortunæ casibus conflari. Sed hæc omnia eadem animi tranquillitate, oris, vultusque sere-

serenitate fortissimus excepit Imperator, Senecæ morum Præceptoris egregia secutus monita dicentis: *Hoc est præcipuum, posse letò animò adversa tolerare; quidquid acciderit sic ferre, quasi tibi volueris accidere.* Confirmavit ejus fortitudinem spes in DEUM solidata, & quod Jeremiæ Prophetæ quondam promissum erat, sibi metipsi applicuit, videlicet: *Ego dedi te hodie in civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum super omnem terram.* Quidquid igitur ex omnibus orbis angulis ei ingrueret, sive ea prospera essent, sive adversa, eadem fortitudinis constantiâ excipiebat, atque adeò nec in prosperitatibus elatior, neque in adversitatibus fractior videbatur, quem neutrum horum ab æquabili animi tranquillitate dimovere potuit.

XX. Bella gessit per doctissimos armorum Duces, & DEO favente præclaras consecutus est victorias, iisque sic usus, ut easdem victori Numini ad aras substerneret, consecrarétque. Brevi sui Regiminis sexenniò tot cumulavit laureas, quas alii orbis Principes intra diuturna tempora optare quidem poterant, non obtinere. Omnia siquidem JOSEPHUS Imperator victoriosis armis pervagatus est, utpotè, qui hostibus suis tot intulit strages, quot isti confictus ei objecerunt, tot obtinuit victorias, quot nactus est prælia: alii aliis succedebant laurearum nuncii, & victoriarum miracula, quæ quidem ob frequentiam propè viluerant, exiguamque admirationem excitabant, quòd vincendi necessitatem Imperatoria fortuna, usu & compendiò sibi propriam individuamque fecisse videretur, ut testantur tot opima spolia, erecta trophæa, & excusi more veterum laureati & triumphales ad posteritatis memoriam nummi complures. Pleni sunt de Cæsaris præliis & victoriis historicorum libri, nosque tempus & charta destitueret, si omnia ex illis recensere vellemus. Juvat igitur totam Josephinæ vitæ seriem eloquentissimis Marci Tullii verbis velut gemmâ quâdam obsignare, quibus in oratione pro M. Marcello Julium Cæsarem sic est allocutus: *Illa vita tua est Cæsar, quæ vigeat memoriâ sæculorum, quam posteritas alet, quam ipsa æternitas semper intuebitur. Obstupefcent posteri Imperia, Provincias, pugnas innumera-*

biles, incredibiles victorias, monumenta, munera, triumphos tuos.

XXI. Deficiebat materia vincendi, & bellum propè confectum erat, cum ex inscrutabilibus judiciis Divinæ placuit Providentiæ JOSEPHUM ad Superos evocare immarcescibili æternitatis laureâ coronandum. Ad septimam Aprilis feriâ tertiâ post Dominicam Resurrectionis annò hujus sæculi undecimò, præter solitum se languidiusculè habere sensit: hòc tamen incommodò nihil territus, ut erat mentis excelsæ, sequenti die manè silvas petiit malignum in corpore humorem exercitatione, si posset, decocturus: dum per nemorum fertur recessus, caput & artus sibi gravari observat, citiusque ac proposuerat receptui canere jubens nemoribus supremum vale dixit. Ad aulam redux, quieti nihil indulgit, sed extremas vires exeruit in expediendis publicis negotiis, per horas omnino quatuor immoratus consiliis, memor Imperatorem etiam de genu pugnare, & stantem mori debere.

IIIIII

Re-

1711

Seneca lib. 9.
natural. quæst.

Jerem. cap. 1.
v. 18.

VICTORIO-
SUS.

Cicero de Cæsare in oras.
pro M. Marcello
lo in fine.

7. Aprilis languorem sensit.

Sueton. in T.
Fla. Vespas.
cap. 24.

1711.

Variorum pro-
rumpunt.
Preces pro sa-
lute Principis.

Confitetur &
S. Eucharisti-
am recipit.

Post genera-
lem confes-
sionem viaticum
& extremam
unctionem
accipit.

Verba ejus.

Summi Pon-
tificis benedi-
ctione imper-
atur.
Augustae Ma-
tri Regna
committit.

17. Aprilis
obit.

Ex nostris
omnium pri-
mus pro de-
functo sacri-
cat.

Receptis meridianis epulis febris tentatus in cubile secessit cæteris sepositis negotiis. Archiattrorum acuitur sollicitudo; universos optimi Principis studium tenet. Eadem nocte non dubii variorum prodromi eruperunt, ac paulò post totum corpus invaserunt. Preces subito omnia Tribunalium Collegia & civium tribus indicunt, fatigatur cælum, obsecrantur cœlites, ut optimum Principem pro salute Rei-publicæ incolumitati reddere vellent. Ad aras cum populo Sacerdotes per horas sibi continuò alternatim succedentes pro ægrotantis Cæsaris salute orant, & precantur. Ipse quoque JOSEPHUS Imperator minimè sibi defuit, sed apud conscientiae arbitrum peccata sua magno animi dolore Confessionis Sacramentò expiavit, & inter tenerrimos cordis affectus sacram recepit Eucharistiam, ac deinde supremi Numinis, omnia in bonum dirigentis, voluntati se totum quantum commisit, & resignavit. Pavidum interim in populo ex periculi magnitudine vagatur murmur; premunt tamen adhuc omnes mœrorem, quòd morbi malignitas sensim remittere nunciaretur: id aliquot diebus credebatur, aut dicebatur. At enim JOSEPHUS æger suæ valetudini diffusus, & de æterna salute sollicitus non solum quotidianis confessionibus, sed etiam generali de totius vitæ peccatis exomologesi conscientiam purgavit, ac profusis ex DEI amore ubertim lacrymis animæ maculas diluit, oculisque ad effigiem CHRISTI in cruce pendentis conversò clementissimum humani generis Salvatorem his verbis est allocutus: *Mi DEUS! si me prævideres aliquando in peccata lapsurum, prius me jam pœnitentem & vita discedere velis.* Digna vox JOSEPHO, DEUM super omnia colente, & amante. Cum ingravescente infirmitate vires corporis magis quotidie attenuari animadverteret, sacrum sibi ad iter æternitatis viaticum deferri postulavit, lectumque circumstantibus mœsta conjugè & Augusta Genitrice non sinè ingenti cordis compunctione sub panis speciebus velatum suscepit DEUM: ad extremam quoque animæ luctam sacro oleò unctus ab Apostolicæ Sedis Nuncio benedictionem accepit. Demum afflictissimæ conjugis valedixit, & Augustæ Matri adusque Serenissimi Fratris CAROLI Regis adventum Regna sua & Hæreditaria Dominia gubernanda commisit, atque his curis perfunctus denique die decima septima mensis Aprilis fortiter in Domino occumbens legi naturæ cessit, & magnam animam horâ mediâ post decimam ante meridiem ad Superos transmisit, postquam vixisset Annis XXXII. Mensibus VII. Diebus XXII.

XXII. Fama deinde de tanti Principis obitu per urbem diffusa incredibilem ubique excivit planctum & ploratum. Primus tristissimæ rei nuncius Aulicum Sacellum pervasit, ubi Sacerdotes pro Cæsaris incolumitate incruentam DEO victimam litabant, qui deinceps jussi sunt mutato ritu pro defuncti Cæsaris anima sacrificare. Eo tempore, ut per parergon hoc quoque interferam, P. Joannes ab Angelis Ordinis nostri Religiosus etiamnum, dum hæc scribo, in vita superstes, sacris jam vestibus indutus in procinctu stabat, ut finitò alterius Sacerdotis sacrificiò ipse confestim

aras

aras adiret, & pro salute Cæsaris consequenter Missam suam inchoaret, cum superveniente de Cæsaris morte nuncio omnia mutare oportuit, atque hac ratione ei occasio obtigit primum sacrificium pro defuncti, ac de Ordine nostro optimè meriti Imperatoris salute immolandi. Sed ut ad ea revertamur, unde paululum digressi sumus, Cæsaris transitu evulgato non solum Vienna, sed remotissima etiam loca, ad quæ fama tantæ calamitatis penetraverat, communi luctu involuta fuerunt, ipsi quoque infantibus, ut testantur, qui suis oculis rem viderant, solo naturæ ductu in mœroris societatem descendentes, & amarissimis lacrymis mortem Imperatoris deflentibus, quamvis per ætatis conditionem eum ne noscere quidem potuerint.

1711.

Luctus ubique.

XXIII. Exanime corpus pro more pretiosis unguentis fuit pollinctum; præcordia ad S. Stephani Proto-Martyris Basilicam sunt deportata: cor cessit Lauretano B. Virginis Sacello apud PP. Discalceatos Eremitas S. Augustini, ubi supra loculum in argentea tabella sequens legitur inscriptio:

Præcordia ad S. Stephanum, cor ad B. Virginem Lauretanam conditur.

HOC PARVO LOCULO
MAGNUM CLAUDITUR
EXPERTA VITA
VITÆ PRINCIPIUM
COR
JOSEPHI PRIMI
AUGUSTISSIMI ROMANORUM IMPERATORIS
QUI NATUS ORBI
ANNO M. DC. LXXVIII. DIE XXVI. JULII.
VARIOLIS EXINCTUS
ANNO M. DCC. XI. DIE XVII. APRILIS
HORA DECIMAM INTER ET UNDECIMAM
MEDIA
ANNUM ÆTATIS AGENS XXXIII.

Cordis loculus.

XXIV. Solemnî funeris pompâ delatus est ad communem Cæsarum sepulturam, Majoribus piè ritèque appositus. Justa funebria per omnes passim Regnorum & Provinciarum Ecclesias optimo Principi persoluta fuere; cui etiam noster Conventus Viennensis ad secundam & vigesimam mensis Maji insigni pompâ parentavit, eumque P. Ignatius a S. Michaële Archi-Confraternitatis nomine facunda panegyri ornavit. Demum corpus defuncti Cæsaris post modicum tempus in Regium sarcophagum ex stanno artificiosè elaboratum jussu CAROLI VI. Augusti Fratris Successoris translatus, & sequentibus inscriptionibus decoratus fuit:

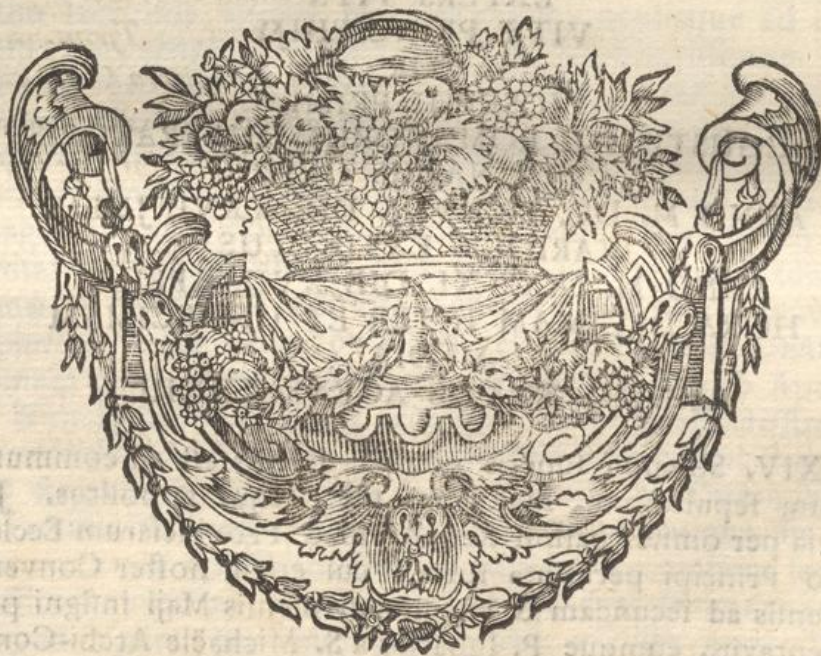
COMMODATUS ORBI M. DC. LXXIIX.
REGNO HUNGARIÆ M. DC. LXXXVII.
REGNO ROMANORUM M. DC. XC.

1611.

WILHELMINÆ AMALIÆ M. DC. XCIX.
 IMP. ROM. BOHEM. ET PROV. CÆT. M. DCC. V.
 COELO REDDITUS, AN. M. DCC. XI.
 DIE XVII. APRILIS.

VICTOR UBIQUE PERPETUUS
 OSTENDERUNT TERRIS HUNC TANTUM FATA.
 IMP. CÆSARI AUGUSTO JOSEPHO SEMPER INVICTO.
 FRATRIS PIETAS AMORE ET TIMORE.
 MANET ÆTERNUM DIADEMA MONARCHÆ.
 NUNQUAM MARCUIT LAUREA JUSTI.
 PIUM MORS IPSA CORONAT.

Ubi nos ipsi ad urnam & sortis instabilitatem consistimus attoniti.
 Nunc autem ob immensam luctûs & mœroris acerbitem
 languida conticescit oratio, hæret calamus,
 & liber definit.

AN-